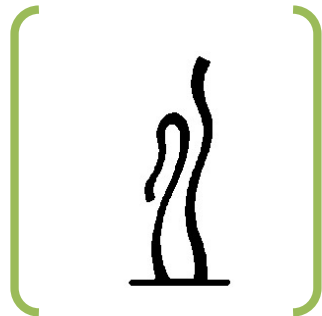

Szakmai Hírlevél

**SzocioNet Dél-Dunántúli
Regionális Módszertani
Humán Szolgáltató Központ**

2009. április
IX. évfolyam 1. szám

Tartalom

FÓKUSZBAN: A gazdasági válság	3
HÍREK, AKTUALITÁSOK	19
Tájékoztatás a működési engedélyeztetési eljárás változásairól.....	19
A védett fogyasztókkal kapcsolatos változások.....	20
Változások a finanszírozott alacsonyküszöbű ellátások dokumentációjában	23
Határidőnapló finanszírozott közösség ellátást, támogató szolgáltatást működtető szervezetek részére	23
Tájékoztatás az Országos Rehabilitációs és Szociális Szakértői Intézet által végzett demencia vizsgálatokról	25
Tájékoztatás a 92/2008. (IV. 23.) Korm. rendelet szerinti vizsgálatokról	25
Vélemény a 92/2008. (IV.23.) Korm.rendelet szerinti vizsgálati rendszerről	26
ALAPSZOLGÁLTATÁSI ROVAT	32
Tájékoztató az étkeztetés, a nappali ellátás és a támogató szolgálat térítési díjának számításáról	32
Kihívások a családsegítésben – feladatok, együttműködések a megváltozott közfoglalkoztatási struktúrában.....	35
SZAKOSÍTOTT ELLÁTÁS ROVAT	46
Felhívás demens ellátást végző idősök otthonai részére	46
Mini-Mentál Teszt.....	46
Az ellátotti jogok érvényesülése Somogy megye bentlakásos intézményeiben.....	48
HAJLÉKTALAN ELLÁTÁS ROVAT	51
Szükségletfelmérés a TÁMASZ Alapítványnál munkára felkészítő program tervezéséhez	51
PROGRAMOK: ANNAK, AKI NEM VOLT OTT	56
Beszámoló a III. SzocioNet Szakmai Műhelyről	56
Műhelymunkától a színjátszásig	57
Zolnai Erika:A szociális ellátást nyújtó intézményekben történő visszaélések megelőzésének és kezelésének lehetőségei.....	60
dr Móré Csaba: Az agresszió világa, Korlátozó intézkedések a pszichiátriai és szenvedélybetegek egészségügyi ellátásában	67
PROGRAMOK: ANNAK, AKI OTT AKAR LENNI...	73
„CIVIL SAROK”- ESEMÉNYEK, FELHÍVÁSOK	74
TÁMOP 5.5.3-08/02 Civil szervezeteknek szolgáltató, azokat fejlesztő szervezetek támogatása – nyertes pályázatok a régióban	74
SZOLGÁLTATÁSTERVEZÉSI KISOKOS	76
„PÁLYÁZZUNK? PÁLYÁZZUNK! - AKTUÁLIS PÁLYÁZATI FELHÍVÁSOK	84
AKTUÁLIS KÉPZÉSI FELHÍVÁSOK	98

Tisztelt Partnereink!

Elkészítettük Szakmai Hírlevelünk 2009. évi első számát.

A Szakmai Hírlevél a SzocioNet Dél-Dunántúli Regionális Módszertani Humán Szolgáltató Központ [honlapjáról](http://www.cssk.hu) (<http://www.cssk.hu>) letölthető.

Várjuk az általatok készített írásokat, javaslatokat új rovatok indítására. A honlapunk fórum rovatába is várjuk az észrevételeket!

Kérjük, hogy MINDEN E-MAIL CÍMMEL RENDELKEZŐ SZOLGÁLAT ÉS KOLLÉGA JUTTASSA EL HOZZÁNK ELEKTRONIKUS CÍMÉT! **Ez megkönnyítené mind a Ti munkátokat, mind a Mi munkánkat. Ennek a legegyszerűbb módja, ha a szocionetddrmhszk@cssk.hu címünkre írtok egy e-mailt.**

A következő számot 2008. december végén szeretnénk megjelentetni. Anyagaitokat **2009. június 15-ig** juttassátok el hozzánk maximum 3 oldal terjedelemben a következő e-mail címre: **szocionetddrmhszk@cssk.hu**, vagy a **postacímünkre: 7401 Kaposvár, Pf. 150.**

SzocioNet DDRMHSZK Módszertani Csoport

FÓKUSZBAN: A gazdasági válság

Felügyeleti szervünk a Szociális és Munkaügyi Minisztérium kérésére felmértük a régió szolgáltatói körében, hogy a gazdasági válság hatása érezhető-e már a szociális szolgáltatásokban, s amennyiben igen, akkor milyen jelei vannak. Javaslatot tettünk, hogy milyen intézkedésekkel lehet a válság jelenségeket, vagy a válság által felerősített, de már korábban is érezhető rendszer problémákat kezelni.

Szeretnénk megköszönni partnereink aktív közreműködését a felmérés elkészítésében, viszonzásul közreadjuk a közös gondolkodás eredményeként született munkaanyagot.

Hatások

A régió szociális ellátórendszerében a gazdasági válság felerősített néhány olyan folyamatot, amelynek negatív hatása már évek óta érezhető a szociális ellátások és szociális szolgáltatások rendszerében.

1. Alapszolgáltatások

Az alapszolgáltatások és azon belül is a családsegítés az, ahol a területenként eltérő mértékben forgalomnövekedés tapasztalható.

A régióban működő családsegítők körében végzett felmérés alapján az új igénybe vevők száma és az ügyfélforgalom is emelkedett, azonban ennek mértéke nem haladja meg az 5 %-ot.

Az új igénybe vevők számának növekedését nem lehet egyértelműen a gazdasági válsággal, s ennek egyik legjelentősebb következményével, a munkahelyvesztéssel magyarázni, mivel több igénybe vevő tartós munkanélküli.

A gazdasági válság kapcsán munkanélkülivé vált személyek jelenleg még a munkaügy rendszerében vannak, nem jelentek még meg a szociális szolgáltatóknál.

A válság kapcsán munkahelyüket elvesztők jelenleg, az állami foglalkoztatási szolgálattól álláskeresői támogatásban részesülnek, illetve a munkaügyi szervek biztosítják számukra azon szolgáltatásokat melyek eredményesen hozzájárulhat a munkanélküliség időtartamának lerövidüléséhez. Az álláskeresői támogatást folyósítási időszakának kimerítését követően várható a családsegítő szolgáltatásnál való fokozott megjelenésük.

A szolgáltatók által közölt információk alapján a 2009. év első két hónapjában az ügyfélforgalom növekedett a 2008. év azonos időszakához képest.

A növekedés oka szintén **nem magyarázható kizárólag a gazdasági válsággal**. A lakosság eladósodása, s az adósságcspadába került ügyfelek számának növekedése már a válság előtt is érezhető volt. Az eladósodás egyik okaként a **lakhatási költségek emelkedését** (közüzemi díjak, bérleti díjak, lakáshitel), másik legfőbb okaként a **túlzott fogyasztást** (fogyasztási hitelek, gyorskölcsönök) említhetjük. A gazdasági válság elsősorban a **devizaalapú lakáshittel rendelkező** háztartások számára okoz problémát, mivel a megemelkedett törlesztő részletet nem képesek fizetni, illetve vagy a törlesztő részletet fizetik, vagy a rezsit, a közüzemi számlákat.

Azon háztartásokban okozott a válság miatti munkahely elvesztés súlyos problémát, akik **rendelkeztek már hitellel és valamely kereső munkabére jelentette erre a hitelre a fedezetet**.

A válság miatt néhány gazdasági szervezet a 3 vagy 4 napos munkahét bevezetésére kényszerült, illetve kényszerszabadságot adott dolgozóit. Ezen esetekben is kerülhetnek a családok olyan pénzzavarba, amely remélhetőleg átmeneti, viszont egy hiteltörlesztés esetében a lakhatást is veszélybe sodorhatja.

A válságtól függetlenül folyamatosan nőtt már a 2008. évben is az ellátás nélküli segítséget kérő személyek száma. A családsegítő szolgálathoz leggyakrabban az alábbi problémákkal fordulnak a szolgáltatót önkéntesen igénybe vevők:

- napi létfenntartási problémák
- lakásfenntartási problémák
- áruvásárlási és egyéb gyorskölcsönök
- lakáshitelek, fogyasztási hitelek törlesztése
- gyógyszerkiváltás
- ételkészítés, ruha, bútor adomány kérése
- étkeztetéshez való segítségkérés (gyermekétkeztetés is)
- rendszeres és rendkívüli pénzügyi ellátáshoz jutásban való segítség kérése.

A családsegítő szolgálatok tevékenységében az **anyagi ügyekkel kapcsolatos ügyintézés dominál**.

A régióban szinte minden családsegítő szolgálat jelezte a gyorskölcsönök, kiemelten a **Provident hitelek** felvétele kapcsán adósságspirálba került családok egyre többen keresnek segítséget.

Sok esetben nyugdíjszerű ellátásból, ápolási díjból, illetve újabb hitel felvétellel próbálnak Provident hitelt törleszteni.

Azon családsegítő szolgálatok esetében, amelyek adósságkezelési tanácsadást is biztosítanak, beszámoltak arról, hogy az ügyfélforgalom megnégyszereződött, a kezelt adósságállomány megduplázódott. Tehát magas azoknak az aránya, akiknek nem jelent megoldást az adósságkezelési szolgáltatás sem. Az adósságkezelési tanácsadást igénybe vevők harmada Provident hitellel próbálta pénzzavarait kezelni, miközben az ügyfelek 90%-a nem hallott a Magyar Államkincstár által folyósított energiaár támogatásról és nem igényelt lakásfenntartási támogatást sem. Az igénybe vevők nagy része tehát tájékozatlan, nem rendelkezik információval az igénybe vehető szociális ellátásokról, támogatásokról.

A családsegítő szolgálatok ügyfélforgalmának növekedését a **közösségi ellátások megváltozott finanszírozási rendje** szintén befolyásolta, ugyanis a régióban több ellátás szűnt meg finanszírozás hiányában.

A Marcaliban, Kéthelyen, Bonyhádon közösségi pszichiátriai ellátás, Csurgón, Kéthelyen, Bonyhádon, Siklóson közösségi szenvedélybeteg ellátás szűnt meg úgy, hogy ellátási fehér folt maradt a területen. A közösségi ellátásokat igénybe vevők nagy része így a családsegítés ügyfélkörébe került át.

A családsegítő és gyermekjóléti szolgálatok munkatársai, valamint a hatóságok tapasztalatai alapján trendszerűen nő a régióban a **tulajdon elleni szabálysértések, bűncselekmények** száma. A korábbi években is nagy számban fordultak elő a

szupermarketek által jelzett lopások, most azonban ezek a cselekmények növekvő számban az élelmiszerek eltulajdonítására, és helyben történő elfogyasztására irányulnak (az esetek 50%-ában). Emellett – amennyiben nem ételről van szó – az eltulajdonított műszaki cikkek, kozmetikumok nagyobb értéket képviselnek a korábbinál. Továbbá azokban a körökben is nőtt a lopások száma, ahol ez eddig nem volt jellemző.

A családgondozók ritkán, de egy-két alkalommal találkoztak az elmúlt hónapokban **az anyagi, szociális problémák miatt kialakuló pszichés problémákkal**, amikor a szülő úgy döntött, hogy lemond a gyermeke neveléséről, mert nem győzi anyagilag, túl nagy a teher. Nem biztos, hogy a pszichés zavar emiatt alakult ki, de a folyamat felgyorsulásában mindenképpen jelentős tényező.

A gyermekjóléti szolgáltatást is végzők számot adtak arról, hogy a magántanulói státuszt igénylők esetében legalább 4-5 alkalommal tapasztalták azt a közelmúltban, hogy a gyermek dolgozni akart – mert rá is kényszerül a család –, és a fiatal emiatt akart magántanuló lenni.

A kisgyermekes családok esetében az anyák szeretnék gyermeküket bölcsődébe vinni, ez azonban csak a városokban hozzáférhető, s elmondható, hogy a férőhelyek száma alacsony, valamint hosszú várólisták vannak. A GYES-en lévő anyák egy része már hétvégéken is dolgozna, ha arra lehetősége adódna.

A munkahely hiánya, a jövedelem nélküliség már nem csak a leghátrányosabb társadalmi csoportokat érinti, szakképzettek, diplomások is belekerülnek ebbe a körbe, akik szégyenként, elviselhetetlen frusztrációként élik meg ezt a helyzetet, hozzáteve a kifizetésre váró számlák okozta feszültségeket. Esetükben elmondható, hogy későn fordulnak éppen ezen okok miatt a családsegítő szolgálathoz.

A családokban, a fentiekben vázolt problémák következtében nő a feszültség, a családi **konfliktusok** száma. Az agresszió növekedése is jellemző lehet a családokban ezen okok miatt, bár nem mondható ki, hogy csak az anyagi, szociális problémák okozzák ezt, de észlelik a szakemberek ennek hatását a családtagok egymásra gyakorolt agresszióját tekintve.

A családsegítő szolgálatoknak **az eszközrendszerük korlátozott**, és erős az fenntartó önkormányzattól/önkormányzatoktól/társulástól való belső függőség és a környezeti függőség.

A belső függőség esetében két korlátozó tényezőt lehet kiemelni: a fenntartó önkormányzat(ok) által helyi rendeletben szabályozott pénzbeli és természetbeni szociális ellátások körét, illetve a fenntartó önkormányzat által meghatározott intézményi költségvetést.

Az pénzbeli és természetbeni ellátások korlátai az alábbiak:

- az adósságkezelési szolgáltatás hiánya.
- az önkormányzat hatáskörében lévő segélytípusok, méltányosságból adható segélyek jogosultsági feltételei – a jogosultak köre szűk, illetve az átmeneti pénzzavarba kerülő családokat teljesen kizárja a helyi önkormányzati segélyezés.

A régióban adósságkezelési szolgáltatást csak Kaposvár és Pécs Megyei Jogú Város köteles működtetni (40.000 főt) meghaladó lakosságszám. Jelenleg működik adósságkezelési szolgáltatást nyújt:

Baranya megyében

- Pécs Megyei Jogú Város
- Szigetvár Város
- Mohács Város
- Komló Város

Somogy megyében:

- Kaposvár Megyei Jogú Város
- Nagyatád Város
- Marcali Város

Tolna megyében:

- Szekszárd Megyei Jogú Város
- Dombóvár Város
- Paks Város
- Tamási Város
- Bonyhád Város
- Simontornya Város

A fenti településeken a családsegítő szolgálat keretében biztosított az **adósságkezelési tanácsadás**. Valamennyi családsegítő szolgálat társulások formájában működik, azonban az adósságkezelési tanácsadás csak a városok közigazgatási területén élőkre terjednek ki mivel csak a városi gesztörönkormányzat vállalta be önként vállalt feladatként és szabályozta helyi rendeletben az adósságkezelési szolgáltatás igénybevételének feltételeit. Az adósságkezelési szolgáltatás csak néhány városban hozzáférhető, a községekben élő lakosság számára nem.

Az önkormányzati hatáskörbe tartozó pénzügyi ellátások esetében pedig elmondható, hogy az önkormányzatok anyagi lehetőségei erősen behatárolják az önként adható ellátások körét. Általánosságban elmondható, hogy az átmeneti segélyhez való hozzáférés a jobb anyagi helyzetű, aktív keresővel rendelkező, de átmeneti pénzzavarba kerülő családok számára szinte egyáltalán nem hozzáférhető.

A családsegítő szolgálatok szinte mindegyike beszámolt arról, hogy a gazdasági társaságokat érintő negatív hatások visszavetették az adományozási és szponzorálási kedvet. A természetbeni juttatások közvetítésére ez érezhetően negatív hatással van.

A családsegítő szolgálatok számára a másik korlátot a **fenntartó lehetőségei** jelentik. A szolgáltatókat a költségvetési megszorítások már évek óta érintik. Azon önkormányzatok, ahol a helyi adóbevételek magasabbak, vagy a helyi döntéshozók prioritásként kezelik a szociális ellátásokat, jobbak a szolgáltatók feltételei. A családsegítő szolgálatok esetében szakdolgozói kapacitáshiányról, de még inkább területi kapacitáshiányról beszélhetünk. A régió családsegítő szolgálatainak 90%-a társulás formájában fenntartott, ellátási területe több településre terjed ki. A társulások formájában működő szolgáltatóknál a gesztortelepülésre korlátozódnak a tárgyi és személyi erőforrások: a gesztortelepülésen és az ellátásba bevont településeken nem beszélhetünk azonos színvonalú szolgáltatásról (ez az ún. kvázitársulások problémája).

A válság kapcsán felerősödő, de már korábban is mutatkozó **társadalmi-gazdasági problémák** kezeléséhez olyan tudásokra és szolgáltatásokra lenne szükség, amely jelenleg a családsegítő szolgálatok többségénél nem áll rendelkezésre. A pénzügyi, pénzügyi folyamatok és a pénzügyi, illetve biztosítási termékek ismerete szinte teljesen hiányzik a családsegítő szolgáltatóknál. A szakdolgozók említik ennek hiányát is igényelnék, hogy ezen területeken napi munka során hasznosítható ismeretekre tegyenek szert.

A családsegítésben jelentkező problémák **a szociális szolgáltatók kompetenciáin jóval túlmutatók**, hiszen az álláskereső és a lakhatási nehézségekkel küzdők problémáira megoldást az **állami koordináció** és a **piaci koordináció** csak együttesen jelentene. (Pl. mobilitás fokozása, ösztönzése, ingatlan tulajdonviszonyokban szemléletváltás, lakásgazdálkodás, bérletgazdálkodás).

A családsegítésen kívül **egyéb alapszolgáltatási formáknál** csak a szolgáltatások finanszírozásában mutatkoznak a gazdasági válság jelei. Az ellátottak összetételében, az igénybe vevők számában nem történt számottevő változás.

Az igénybe vevők száma jelentősen nem emelkedett sem étkeztetés, sem házi segítségnyújtás, sem jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, sem a nappali ellátások, sem támogató szolgáltatás, sem közösségi ellátások esetében.

A nappali ellátások közül azokat a fogyatékosok nappali intézményeit lehet kiemelni, ahol nappali rendszerű szociális foglalkoztatás működik. Ezekbe az intézményekbe ellátott

személyek ténylegesen nem igényelnek intézményes ellátási formát, csak a foglalkoztatási lehetőség miatt kérik intézményi felvételüket, hiszen így napi 8 órában fejlesztő-felkészítő foglalkoztatási formában tisztos munkabérért dolgozhatnak, erre a nyílt munkaerőpiacon sosem lenne esélyük.

2. Hajléktalan ellátás

A régió szakembereinek tapasztalatai alapján elmondható, hogy a **válság a hajléktalan ellátásban csak elvétve jelentek meg**. Néhány esetben tapasztalták a szolgáltatók azt, hogy akik a válságot megelőző időszakban sikeresen hagyták el a hajléktalan ellátást, és munkájukat elvesztve újra megjelentek vagy a nappali ellátásban és a menedékhelyen, vagy felvételüket kérték az átmeneti szállóra. Számuk a tavaly kihelyezett számának 30%-a körül van, azonban ez az arány a válságot megelőzően sem volt alacsonyabb.

A válság következménye, hogy lelassítja az „új paradigma” működését az ellátórendszerben. Kérdéseket vet fel, hogy a megjelenő hazai és uniós pályázatok vállalható-e, hiszen a kiírások nem számolnak a válság egyik első hatásával a munkaerőpiac szűkülésével. Ennek megfelelően a hajléktalan ellátás számára komoly kihívás a paradigma megtartása.

Szolgáltatóknak két problémakörrel kell szembenéznünk. A munkaerőpiac további szűkülése miatt az igénybe vevők több időt töltenek a hajléktalan ellátásban. Emiatt olyan módszereket kell alkalmazni, amivel csökkenthető a hospitalizációs károk.

Hosszabb távon - a lakáshitelek esetleges bedőlése miatt- várhatóan az igénybe vevők száma is növekedni fog. Erre a fenntartók és szolgáltatók nem tudnak felkészülni, mivel a férőhelybővítés nem kiszámítható és nagyon költséges.

3. Szakosított ellátási formák

A szakosított ellátások rendszerében a legnagyobb intézményfenntartó szervezetek körében folytatott felmérés alapján a gazdasági válság eddig még nem okozott különösebb változást.

Az **idősek otthonai és az idősek gondozóháza** esetében – fenntartótípustól függetlenül – elindult egy folyamat már a válság kirobbanását megelőzően is: azon családok, ahol van nem foglalkoztatott személy, az idős, beteg hozzátartozót inkább otthon tartják és ápolják, mert a családnak szüksége van a rendszeres, a segélyekhez képest magas összegű öregségi nyugdíjra.

Az idős családtag jövedelme nélkül a család megélhetése és lakhatása is veszélybe kerülne.

A fogyatékosok otthonait illetően ugyanezen trendek figyelhetők meg: az értelmi fogyatékos és halmozottan sérült kiskorúak ellátását végző fogyatékosok otthonaiban eltűntek a várólisták, mert a családok inkább otthon tartják a családi pótlék miatt a gyermeket.

Az állami gondoskodásban felnövő, utógondozásból kikerülő, értelmi fogyatékos fiatal felnőtteket sokszor hazaköltöztetik a családtagok, felélik rendszeres pénzbeli ellátásukat, vagy készpénzvagyonuk elherdálására kényszerítik.

Ezek a magatartásformák eddig is tapasztalhatóak voltak, válságtól független tényezők.

Szintén a válságtól függetlenül már évek óta gyűrűzik az idősellátásban a **„szegényház” hatás**. Mivel a normatív állami támogatás csak egy részét fedezi egy intézmény kiadásainak, ezért a feladatellátásra nem kötelezett és a nem állami fenntartók szelektíven vettek fel, magasabb jövedelmi státuszú ellátottakat, azért, hogy a működésük ne kerüljön veszélybe.

Az alacsonyabb jövedelmű és jövedelem nélküli személyek így a feladatellátásra kötelezettekhez, azaz a megyei önkormányzatokhoz, s azok intézményeibe kerültek. A megyei fenntartású intézményekben a térítési díj bevételek így viszonylag konstansnak mondhatók. (Pl. Somogy megyében a megyei fenntartású idősök otthonaiban az átlagjövedelem 50.000,- Ft, az egyéb profilú intézményekben 44.000,- Ft).

A megyei fenntartók helyzete viszont speciális, ugyanis a megyei önkormányzat az egyetlen önkormányzat típus, amely nem rendelkezik helyi adóból származó bevételekkel, tehát a fenntartó mozgástere a települési önkormányzatokhoz képest sokkal kisebb.

A megyei fenntartók speciális helyzetben vannak azért is, mert ők birtokolják a legavultabb ingatlanokat, elvértve található olyan intézmény, melyet nem érint a kastélyprobléma. Az intézmények földrajzi elhelyezkedése (puszta, zsáktelepülések) miatt logisztikai szempontból is hátrányos helyzetben van a megyei fenntartó. Mindezen okok miatt a megyei önkormányzatok intézményrendszere a leggazdaságatlanabbul üzemeltethető. Ellenben a feladatellátási kötelezettség a megyei önkormányzatoknál van, sőt feladatellátásra nem kötelezett szervezet csődje esetén köteles gondoskodni az ellátatlan személyek ellátásának megszervezéséről!!!!

A Dél-Dunántúli Régióban egy 25 férőhelyes idősek otthona van csődközeli helyzetben (válságtól függetlenül több éve görgetett adósság miatt), de ezzel a kockázati tényezővel a megyei önkormányzatoknak számolnia kell.

A szakosított ellátások esetében a teljes körű ellátás biztosítása miatt nagyobb az **érzékenység**. A fenntartókat már a válság előtt érintették az áremelések, különösen az energia árak, a gyógyszer, az élelmiszer árak emelkedése sújtotta a szolgáltatókat. A válság hatása még e területen nem érzékelhető, vannak olyan szállítói szerződések, amelyek a válság előtt kerültek megkötésre, s az esetleges áremelkedések később fognak realizálódni a fenntartónál és a szolgáltatóknál.

A 2008. év végén kialakult általános gazdasági válság hatásai már a költségvetési koncepció időszakában mutatkoztak. A kormány által közreadott törvénytervezet első változata még viszonylag kedvező 2009. évi pozíciókat jelzett az önkormányzatok számára (normatíva és SZJA többlet, béremelés, stb.). A későbbiekben azonban a törvényi szabályozás negatív irányban változott a helyi önkormányzatok számára.

Jelentősen csökkentek az állami támogatások, lekerült a napirendről a közszolgálati dolgozók béremelése, és csak a későbbii érdekegyeztetések eredményeként sikerült a 13. havi munkabér részleges kompenzációját elérni. Mindez rontja a közalkalmazottak jövedelmi helyzetét.

A központi költségvetési szabályozókon túl a válságnak több olyan hatása is van, ami **hátrányosan érinti az önkormányzatokat**.

Ezek az alábbiak

- hitelfelvételi lehetőségek romlása (szigorúbb elbírálás), valamint a hitelkamatok ugrásszerű emelkedése. Ez utóbbi kapcsán partner pénzintézeteink jelezték a lényegesen drágább hitelezési feltételeket. Ez által lényegesen több kamatteher hárul az önkormányzatra (kötvények, folyószámlahitel, fejlesztési hitel),
- a bizonytalan pénzügyi viszonyok miatt (forint árfolyam, stb.) rendkívül nehéz a befektetések utáni hozamok tervezése, megnőtt a pénzügyi tranzakciók kockázata
- azon beruházások esetében, melyeknek nagy az importból származó anyaghányada, illetve import eszközigénye lényegesen drágulhatnak a kedvezőtlen forint árfolyamok következtében,
- az ingatlanpiaci változások, az ingatlanforgalmazás visszaesése az általános gazdasági nehézségek következtében. Ez várhatóan hatással lesz az illetékbevételekre is,
- az önkormányzati szektor helyzetének általános romlása megnehezíti az önkormányzatok közötti együttműködést, pénzügyi kapcsolatokat.

A megyei önkormányzatok pénzügyi mozgásterét befolyásoló tényezők:

Bevételi plafon:

- a költségvetési törvény szerint a személyi jövedelemadóból a helyi önkormányzatokat 40 %-os részesedés illeti meg. A megyei önkormányzatok ezt egységesen egyenlő, lakosságszám arányos, valamint az intézményi ellátottak arányában kapják meg.

- A feladatmutatóhoz kötött normatív állami hozzájárulások összege a 2008. évihez képest 2009-re csökkent, így az önkormányzatok bevétele csökken
- a kötött felhasználású állami támogatások főösszege csökkent
- a költségvetési törvény 2009-ben sem teszi lehetővé, hogy a megyei önkormányzatok éljenek az ÖNHIKI-s pályázat benyújtásának lehetőségével.
- Az Országos Közszolgálati Érdekegyeztető Tanács szakszervezeti és kormányzati oldalának megállapodása a közsférában dolgozók 2009. évi kereset kiegészítéséről. Ennek alapján a közszolgálati dolgozók 13. havi bére differenciáltan kerül kifizetésre.
- Az illetékbevételi előirányzatot a 2009. évben befolyásolja, hogy a 20 millió Ft-os öröklési illetékmentesség bevezetése következtében kisebb összegű bevételkieséssel kell számolni.

Kötvénykibocsátás hatásai:

A megyei önkormányzatok többsége a 2007. és 2008. évben élt a kötvénykibocsátás lehetőségével, mint az önkormányzati eladósodás utolsó előtti lépésével.

A kötvénytörlesztés és a kötvények kamatainak visszafizetése a pénzügyi konstrukciótól függ, de a forintárfolyam mozgása befolyásolja az adósságszolgálattal kapcsolatos terheket.

Összességében elmondható, hogy a megyei önkormányzatok esetében a finanszírozási nehézségek nem köthetők a válsághoz, már évekkal a válság kirobbanása előtt kényszerintézkedéseket tettek a fenntartók. Ezek az intézkedések a létszámleépítésekben, az intézményintegrációkban, feladatkiszervezésben nyilvánultak meg. A megyei fenntartóknál már régóta prioritás a szakmai elvárásokkal szemben a fizikai ellátás garantálása. A viszonylag stabil és képzett szakember háttérnek köszönhetően a mostoha körülmények (nemegyszer kétszámjegyű létszámhiánnyal küzdő intézmények) ellenére is megbízható szakmai színvonalon, panaszügyektől mentesen biztosítják az ellátást.

Javaslatok a gazdasági válság kezelésére

1. Jelenség: negatív munkaerő-piaci hatás

A gazdasági válság kapcsán munkanélkülivé vált személyek jelenleg még **a munkaügy rendszerében vannak**, nem jelentek még meg a szociális szolgáltatóknál. Az álláskeresői támogatások kimerítése után azonban számítani lehet a családsegítő szolgáltatóknál több ezres ügyfélfogyalom növekedésére.

Megoldási javaslat:

Rövid távon: családsegítő (és gyermekjóléti) szolgáltatók tárgyi és személyi feltételeinek megerősítése könnyített feltételekkel kiírt pályázatok útján, a családsegítő szolgáltatók dolgozói számára helyben szervezett továbbképzések és célirányos gyakorlati képzések szervezése.

Hosszú távon: A családsegítés (és gyermekjóléti szolgáltatás) legyen állami közszolgáltatás. A családsegítő szolgáltatók fenntartása azáltal, hogy állami kézbe kerülne, kikerülhető lenne az önkormányzati függőség, a kiegészítő állami támogatások szektoron kívülre történő áramlása. A családsegítő szolgáltatók száma 2007-ben 720, a gyermekjóléti szolgáltatók száma 881 volt, a dolgozók száma családsegítésben 3063 fő, gyermekjólétben 3266 fő volt. Amennyiben állami feladatként lenne e két szolgáltatás ellátva, akkor a javasolt szolgáltatásszervezési szint általánosságban kistérségi lenne. A magas lakosságszámú, többpólusú, földrajzi hátrányban lévő (úthálózat!!) kistérségekben ennél alacsonyabb szinten is indokolt lehet az intézményes infrastruktúra biztosítása, azonban ezen kistérségekben is elegendő lenne egy szakmai

gesztorintézmény. Jelenleg 174 többcélú kistérségi társulás működik, ennek harmadában lehet indokolt mikrotérségi szinten a szolgáltatásszervezés, így a családsegítés 230 szolgálat működtetésével biztosítható lenne. Javasolt lenne ezzel párhuzamosan strukturálni a gyermekjólét szolgáltatást is. A szolgálatok számának csökkentésével párhuzamosan a közlekedési és kommunikációs infrastruktúrát javítani kell a jelenlegi feltételekhez képest, mert ez garantálná a területi lefedettség biztosítását és az egyenlő esélyű hozzáférést.

A jelenlegi rendszerhez képest a szolgálatok számának csökkentése ellenére is várható eredmény a szolgáltatás hatékonyabb és magasabb minőségű ellátása, mert számos önkormányzat által adott többletfeladattól megszabadulnának a szolgáltatók és a kistérségi centrumokban biztosított lenne a szolgáltatást nyújtók szakmai felügyelete.

2. Jelenség: A lakosság eladósodása

A lakosság eladósodása, s az adósságcsapdába került ügyfelek számának növekedése már a válság előtt is érezhető volt. Az eladósodás egyik okaként a **lakhatási költségek emelkedését** (közüzemi díjak, bérleti díjak, lakáshitel), másik legfőbb okaként a **túlzott fogyasztást** (fogyasztási hitelek, gyorskölcsönök) említhetjük.

Korrektív megoldási javaslat:

Rövid távon: Regionális diszpécserközpontokon keresztül adósságkezelési tanácsadás biztosítása. A tanácsadás egyrészt direkt a lakosoknak, másrészt az adósságkezelési szolgáltatást/tanácsadást nyújtó/nem nyújtó szolgáltatóknak is elérhető lenne. A diszpécserközpontok az adósságkezelési módszertani projektben résztvevő családsegítő szolgálatok közreműködésével, ingyenesen hívható telefonos ügyfélszolgálatokkal és webes megjelenéssel biztosítható lenne.

Hatékony segítséget nyújthatnak a rezsiaadósságok rendezésében a szociális szolgáltatók is: a közüzemi szolgáltatók és pénzügyi intézetek által adható fizetéskönnyítési konstrukciók feltérképezésével és a fogyasztók tájékoztatásával.

Hosszú távon: Adósságkezelési tanácsadás biztosítása minden családsegítő szolgálatnál, ennek érdekében speciális központi képzés indítása. A speciális képzés nem csak a jelenlegi feltételrendszerben értelmezett adósságkezelést jelentené, hanem ennél szélesebb körű ismereteket közvetítené.

Helyi szinten módszertani segítségnyújtás a díjhátralékosok problémáinak kezelése érdekében létrehozott egyeztető fórumok működtetéséhez.

Önkormányzatok, szolgáltatók, hitelező pénzügyi szektor által létrehozott Alapítványok nyújthatnának segítséget a jelenlegi szabályozás miatt az adósságkezelési szolgáltatásból kiesett ügyfélkörnek. Az alapítványok célja kettős: az adós háztartás lakhatásának biztosítása a háztartás gazdálkodására, fogyasztási szerkezetének átalakítására irányuló tanácsadással, illetve adósságcsökkentési támogatással. A szolgáltatás célja a különböző szolgáltatók felé díjhátralékot felhalmozó ügyfelekkel történő együttműködés a hátralékok kiegyenlítése, rendszeres jövedelemhez, ill. jövedelem kiegészítéshez juttatása, a jövőbeli rendszeres, aktuális számlafizetővé válása és az újbóli eladósodás megelőzése érdekében.

Az energiaszolgáltatók kintlévőségeik behajtásában érdekeltek. Erre egyik megoldás lehet, ha védendő fogyasztóvá nyilvánítják – fogyatékosági és szociális rászorultsági alapon – az ügyfeleiket, akik ezzel a státusszal jogosultak lesznek részletfizetésre és előrefizetés mérőóra felszerelésére. Ez utóbbi pedig egy eszköz az újbóli eladósodás felhalmozás ellen.

Prevenációs megoldási javaslat:

Rövid távon: Tájékoztató kiadvány, szóróanyag, honlapon való figyelemfelhívás megjelenítés, aktív PR és tájékoztató tevékenység a takarékos, tudatos háztartásgazdálkodásról, fogyasztásról, megtakarításról, hitelfelvételről. A tájékoztató az eddig piaci szférában és közszolgálati médiában megjelent promóciós anyagokra épülhet, azonban közérthető, egyszerű nyelven kell megjelentetni, amely bárki számára érhető.

Anyagi lehetőségük korlátainak tudatában lévő, kártyás mérőóra felszerelését önként vállalók ügyfelek részére az óra felszereléséhez támogatást és bónusz feltöltést kellene adni.

Hosszú távon: A SzocioNet DDRMHSZK „Financial Education” Pénzügyi képzés szociális szakembereknek a lakossági eladósodás megelőzése és kezelése érdekében címmel indított szakmai műhelye alapján országos, de helyi szinten megvalósított, akkreditált képzési program beindítására lenne szükség. A képzési program segítségével felkészíthetők lennének a szociális szakemberek arra, hogy tájékoztatást tudjanak adni egyrészt az ügyfeleknek, másrészt a lakosságnak a különböző pénzügyi szolgáltatásokról, azok kockázatairól, ezzel a háztartásokat a tudatos fogyasztásra ösztönöznék. A gyermekjóléti szolgálatok munkatársai számára szintén elérhetővé kell tenni a képzést.

A szociális szolgáltatók, de különösen a családsegítő szolgálatok létszám, illetve szakképesítési előírásainak szabályozásában javasolt lenne a közép- és felsőfokú közgazdasági végzettséget beemlíteni oly módon, hogy a jelenleg 50%-os szakképesítési arány megmaradjon a felsőfokú szociális alapvégzettség javára. (Konkrét javaslat, 50%-os szakképesítési arány a jogszabályban meghatározott szakképesítések figyelembe vételével, a fennmaradó 50% felét pedig legyen köteles közgazdasági szakképesítéssel rendelkezővel betölteni a szolgáltató.)

A közoktatási intézményekben szükséges lenne osztályfőnöki óra vagy közösségi rendezvények alkalmával a diákok számára is egy minimális tájékoztatói csomagot biztosítani a fogyasztással kapcsolatos pénzügyi döntésekről, a háztartás gazdálkodásról és a pénzügyi termékekről.

3. Jelenség: Lakhatási problémák megjelenése

A gazdasági válság elsősorban a **devizaalapú lakáshittel rendelkező** háztartások számára okoz problémát, mivel a megemelkedett törlesztő részletet nem képesek fizetni, illetve vagy a törlesztő részletet fizetik, vagy a rezsit, a közüzemi számlákat.

Megoldási javaslat:

Rövid távon: A megoldás csak a pénzintézetek közreműködésével lehetséges. A szociális szolgáltatók kompetenciái odáig terjednek, hogy felhívják a figyelmét a hittel rendelkezőknek arra, hogy amennyiben nem képesek fizetni, akkor azonnal közöljék a problémát a pénzintézettel, és kérjenek tájékoztatást esetleges átütemezési lehetőségekről, vagy hitelátváltásról.

Lakáscserét elősegítendő a szociális szolgáltatóknak is megvan a lehetősége arra, hogy segítséget nyújtsanak ingatlankeresésben hirdetési weboldalak, újságok közreadásával, vagy ingatlanközvetítő cégek kínálatának figyelésével. Esetlegesen ügyfelek közti közvetítést végezzenek térítésmentesen. Azonban feltételezhető, hogy a lakáshiteles ügyfélkör nem fog azonnal megjelenni a szociális szolgáltatónál, csak akkor, ha végrehajtás szakaszába kerül. A magasabb státuszú kockázati csoport pedig nagy valószínűséggel nem a szociális szolgáltatóknál fog lakáscseréhez segítséget kérni.

Hosszú távon: A települési önkormányzatok lakásgazdálkodási politikáját felül kell vizsgálni. Szükséges a bérlakás-állomány bővítése. A bérlakások építésével kapcsolatos

állami megrendelés a helyi építési vállalkozások számára is kedvező lehet, közvetetten pedig foglalkoztatási hatása is van.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 7. § (1) bekezdése szerint települési önkormányzat, tekintet nélkül hatáskörére és illetékességére, köteles az arra rászorulóknak átmeneti segínyt, étkeztést, illetve szállást biztosítani, ha ennek hiánya a rászorulóknak az életét, testi épségét veszélyezteti. Ezen kötelező feladat miatt és az esetleges lakásvesztés miatt kialakuló krízishelyzetek kezelése céljából szükséges lenne szükséglakásokat létesíteni a jelenleginél nagyobb számban.

Jelenleg teljes családok számára átmeneti krízishelyezést nyújtó ellátás esetlegesen csak a családok átmeneti otthonában biztosított gyermekkel rendelkezők részére. A gyermek nélküliek részére csak a hajléktalanok átmeneti szállása vehető igénybe, de átmeneti lakhatás elvesztése miatti krízis esetén nem biztos, hogy ez az adekvát megoldás.

A lakhatási problémák kezelése szempontjából megoldás lehet az elnéptelenedett falvakban lévő, olcsó családi házak megvásárlása. Mivel kistelepülésen nincs munkalehetőség, ezért a városokból való kiköltözés növelheti az elszigeteltséget. Azon személyek munkaerőpiaci esélyei romlanak, akik rendelkeznek ugyan munkával, de a kiköltözéssel ingázásra kényszerülnek.

A válság jelei eddig a hajléktalan ellátásban csak elvétve jelentek meg. Néhány esetben tapasztalták a szolgáltatók azt, hogy akik a válságot megelőző időszakban sikeresen hagyták el a hajléktalan ellátást, és munkájukat elvesztve újra megjelentek vagy a nappali ellátásban és a menedékhelyen, vagy felvételüket kérték az átmeneti szállóra. A munkaerőpiac további szűkülése miatt az igénybe vevők több időt töltenek a hajléktalan ellátásban. Hosszabb távon - a lakáshitelek esetleges bedőlése miatt - várhatóan az igénybe vevők száma is növekedni fog. Emiatt olyan módszereket kell alkalmazni, amivel csökkenthetők a hospitalizációs hatások.

4. Jelenség: Anyagi problémák a családokban

A családsegítő szolgálatok tevékenységében az **anyagi ügyekkel kapcsolatos ügyintézés dominál**. A válságtól függetlenül folyamatosan nőtt már a 2008. évben is az ellátás nélküli segítséget kérő személyek száma. A családsegítő szolgálathoz leggyakrabban az alábbi problémákkal fordulnak a szolgáltatást önkéntesen igénybe vevők:

- napi létfenntartási problémák
- lakásfenntartási problémák
- áruvásárlási és egyéb gyorskölcsönök
- lakáshitelek, fogyasztási hitelek törlesztése
- gyógyszerkiváltás
- élelmiszer, ruha, bútor adomány kérése
- étkeztetéshez való segítségkérés (gyermekétkeztetés is)
- rendszeres és rendkívüli pénzügyi ellátáshoz jutásban való segítség kérése.

Megoldási javaslat:

Rövid távon: Adományközvetítés erősítése. A pénzügyi, adóügyi jogszabályokat módosítani kell oly módon, hogy megérje a vállalkozóknak adományt adni, szponzorálni. Az adományközvetítésben számos civil szervezet kiemelkedő eredményeket ért el, tapasztalataikat közre kell adni az állami szektorban is.

A hamisított, de közcélra használható termékeket a jelenlegi rendszernél kiterjesztettebb szabályozással kellene adományozási célokra fordítani. Ezzel intézmények és családok textíliával, tartós élelmiszerrel való ellátása lenne hatékonyabban megoldható.

Az önkormányzatoknak szélesebb kör számára kellene biztosítani az étkeztetéshez való hozzájutást, differenciáltan: szükség esetén meleg étel, szükség esetén tartós élelmiszer biztosításával. Vizsgálni kéne ezen, - jelenleg önkormányzati feladat - állami felelősségi körbe való vonását.

Időbank szolgáltatás bevezetése szintén eredményeket jelentene. Ez nem más, mint a lakossági szükségletek lakossági szolgáltatástranszferekkel történő kielégítése, strukturált, szociális szolgáltató, vagy civil szervezet által koordinált, felügyelt módon. Az aktív korú nem foglalkoztatottak aktivizálására szintén alkalmas módszer lenne.

A közösségfejlesztés erősítése, a lakóközösségben az egykoron a kölcsönösség elvén alapuló informális hálózatok visszaállítása szintén megoldást nyújthat a közösségeknek.

Javaslatunk lényege a komplex beavatkozás a képzés és a képessé tételén keresztül. Létre kell hozni egy közösségi munkás hálózatot és ezzel párhuzamosan képessé tevő, aktivizáló programokat kell indítani országwide a mélyszegénységben élők, a cigányság körében. Mindezeknek társulnia kell a minőségében megfelelő, mennyiségében elégséges szociálpolitikai, munkaügyi ellátásoknak és programoknak.

Részletesen:

A mai problémák megoldására komplex megközelítés szükséges, együttesen kell, egymással kölcsönhatásban alkalmazni a különböző beavatkozásokat, és ezen belül a forrásokat, a hangsúlyokat jól meggondoltan és elégséges mértékben elhelyezni.

Mindez szemléletváltást is jelent, ami rettenetesen nehéz ügy, de meg kell próbálni.

Javaslatunkban folyamatban gondolkodunk, ami nem jelent és nem eredményez gyors eredményt, sikert, hanem a folyamatban történő képessé tétel társadalmi méretekben csak hosszú távon, jóval később jelenik meg, néhány évtizedbe is beletelhet. (Bár a leszakadás mértékének csökkenése, megállítása talán már rövidebb távon is jelentkezik.) Azért is mondjuk a néhány évtizedet, mert az eltelt két évtized - pláne még, ha hozzávesszük a rendszerváltás előtti négy évtizedet - inaktív állapotát nem lehet rövid úton felbontani, és új pályára állítani a társadalmat. Legalább ugyanannyi időre van szükség, mint amennyit a mozdulatlanságban eltöltöttünk.

Meg kell találni azt a pontot, ahonnan elindítható a szociálpolitikai rendszer átalakításának sorozata, ez pedig nem más, mint az érintettek motiválása és bevonása saját életük megváltoztatásába, s ehhez kapcsolatok - ha tetszik, segítség - szervezése az adott körön kívüli világból - a lakosság egészétől, az önkormányzattól, a közvéleménytől, a kormánytól.

Ha beindul az önsegítő cselekvések sorozata, az egyben egy informális tanulási folyamatot is jelent, mely a képessé tétel alapszintje. Ezt később kiegészíthetik a formális tanulás változatos formái, az egyetlen előadás meghallgatásától a 24 órás felnőttképzésen át az állami iskolarendszer szintjeibe történő bekapcsolódásig.

Mindez a közösségi munka alkalmazásával, módszereivel, a személyes szociális szolgáltatások rendszerében történő erősítésével, további terjesztésével érhető el. A közösségi munka egy olyan, a társadalmi integrációt elősegítő tevékenység, amely hatékonyan képes fokozni a társadalom kezdeményező- és cselekvőképességét, segíteni a szociális intézményrendszer átalakulási- és újraalakulási folyamatait, összehozni a társadalom különböző szereplőit és partnerségi kapcsolatokat kiépíteni térségi- és társadalmi szinten, és képes fokozni a társadalom demokratikus önszerveződését.

Alkalmas a közösségi munka továbbá arra, hogy a helyi közösségek azonosítsák saját társadalmi szükségleteiket és megszervezzék új intézményeiket - önsegítő

csoportok, érdek- és nyomásgyakorló csoportok, a civil társadalom új intézményei, a gazdasági vállalkozások for és nonprofit formái, stb..

A közösségi munka hozzásegíti a kirekesztett, marginalizált, alacsony érdekérvényesítő társadalmi csoportokat ahhoz, hogy érdekeiket felismerjék, megfogalmazzák és konfrontálják az érdekeik érvényesítését gátló társadalmi intézményekkel, csoportokkal, valamint hogy növekedjen a felelősségvállalásuk.

A mai értelemben vett közösségi munkának 30 éves gyakorlata van már Magyarországon. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a leghátrányosabb helyzetű emberekkel való foglalkozás sokkal tovább tartó szakmai beavatkozást és jelenlétet igényel, mint jobb helyzetben lévő közösségeknél (településeknél, kistérségeknél). Ezért a **közösségi munkás hálózat kiépítése** kulcsfontosságú feladat, elsősorban helyi emberekből kellene őket kiképezni, s bizonyos, hogy egy aktív közösségi munka során az érintettek közül is kiválasztódnak majd közösségi munkára alkalmas emberek, akik megfelelő tapasztalattal rendelkezve, már kellően motiváltak lesznek a tanulásra is,

Olyan helyi fejlesztési programok kiterjesztésére lenne szükség, mint amilyenek talán most beindulnak a leghátrányosabb helyzetű kistérségek fejlesztésére. A lényeg a komplexitásban, a helybeliségben, a hosszútávon történő támogatásban, a konzorciális formában történő programvezetésben van. A felelősség közös viselése, a források közös biztosítása, a helyi közösség mind szélesebb körű bevonása a programba az, ami biztosíthatja e programok sikerét.

Ha a közösségi munka megerősödik, kettős hatást fejthet ki tehát, egyrészt nyilvánvalóan jótékony hatással lehet a szociális ellátások, a szociálpolitika átalakításának folyamatára, kikényszeríti a megfelelő ellátások megszervezését, biztosítását, másrészt – és talán ez a még fontosabb – mobilizálja a helyi lakosságot, a kirekesztett társadalmi csoportokat, hogy saját és a helyi közösségi erőforrásaikat mozgósítsák, végső soron önmaguk is képesek legyenek válaszokat keresni és találni problémáik megoldására.

Ahhoz, hogy a közösségi munka megerősödjön, ennek nyomán a kirekesztett társadalmi csoportok aktivizálódjanak, képessé váljanak önálló probléma megoldásra, képzésekre van szükség. A képzés alatt értjük az iskolarendszerű képzést és az azon kívülieket, a non-formális és az élethosszig tartó tanulásba beletartozó formákat is. Kétféle iránya van ezeknek a képzéseknek. Egyik a szakmai, a szociálpolitikus és a szociális munkás felsőfokú intézményekben történő közösségi munka képzés erősítése (jelenleg is szerepel a tantervben viszonylag kis óraszámú és gyakorlati lehetőséggel), melyhez kapcsolódnia kell a szociális ellátórendszer dolgozói számára szervezett közösségi munka továbbképzések száma növelésének (továbbképzés csak 45 óras van jelenleg. Egyetemi szinten van szakirányú továbbképzés, de az térítéses). Mindehhez EU forrásokat is lehet igénybe venni. Továbbá az önkormányzatoknál, szociális és művelődési intézményekben olyan munkakörök létrehozására van szükség, amelyek megkövetelik a közösségi munka szaktudást

Az intézményekben, a polgármesteri hivatalokban jelenleg dolgozók, s a választott testületek tagjainak felkészítése a közösségi munkára különlegesen fontos dolog, mert e nélkül éppen ők válhatnak könnyen a változás, a közösségi munkával történő társadalmi megújító folyamatok akadályozóivá.

A másik fontos terület a közösségi munka-folyamat részeként a kirekesztett, mélyszegénységben élő társadalmi csoportok tagjainak képzése, ahol elsősorban a non-formális és rövid felnőttképzési kurzusoknak van szerepe.

Az aktivizálás elindításához az alábbiakra van szükség:

Képessé tételi programok, a közösségi munka folyamatok, és a lakosság aktivizálása. Ebben kulcsszerepe van a kiképzett közösségi munkásoknak, akik a terepen a marginalizált csoportokkal, közösségekkel elkezdnek dolgozni. Feltárják a problémákat, a meglévő helyi, közösségi erőforrásokat – együtt az érintett közösséggel, annak aktív magjával, bevonják a megoldások keresésébe, tehát cselekvőkké alakítják az addig passzív közösségeket. Ennek a folyamatnak szerves része a képzés, melyet részben a közösségi munkás saját maga végez,

illetve, ha kompetenciáját meghaladja, akkor külső segítséget vesz igénybe. A folyamat során nő az egyén önbecsülése, önbizalma, kialakul a felelősségérzet saját ügyei és a környezete iránt, a létrejön a közösség tagjai között a bizalom, a szolidaritás, az egymás közötti, kölcsönös támogató rendszerek megerősödnek, végső soron a társadalmi életben való részvétel és a cselekvés képességet sajátítják el, összességében javul az életminőség – és ez a legnagyobb eredmény. Az, hogy a folyamat során milyen egyéb konkrét eredmények keletkeznek az a helyi társadalomtól, szükségletektől, az egyéb helyi feltételektől függ, tehát, annyiféle kimenet lesz, ahányféle közösségről, helyi társadalomról van szó.

A közösségi munkás alkalmazható a javasolt kistérségi családsegítő szolgálatnál, non-profit szervezetnél. Segítésükre rendelkezésre áll egy országos szakmai hálózat, illetve bevonhatók az egyetemek, főiskolák is.

Settlement típusú közösségi terek:

Olyan, az érintett lakosság aktív közreműködésével, részvételével megvalósuló közösségi tereket kell létesíteni a mélyszegénységben élők területeinek (negyedek, szomszédságainak, falvainak) központjában, melyek a képzett szociális és közösségi munkások segítségével komplex szolgáltatásokat nyújtanak. Szociális segítséget adnak, non-formális képzéseket szerveznek, lehetőséget teremtenek kulturális, szabadidő eltöltési alkalmaknak, más szóval, az emberek aktív részvételével, mondhatni maguk szervezik a közösségi életet.

Önkéntesség ösztönzése:

A közösségi folyamat során, a közösségi munka eredményeképpen nő az önkéntes tevékenységet végzők száma és az általuk előállított hozzáadott értékkel gyarapodik a közösség. Az önkéntesség, az önkéntes tevékenység alkalmazásának előnye a közjó növekedése mellett, hogy maga az önkéntes is gazdagszik. Tevékenysége során nő az önbecsülése, kipróbálhatja magát, új tudásokat, gyakorlatokat, képességet sajátít el, kapcsolatrendszere bővül, javulnak munkavállalási esélyei. A formális, szervezethez kötődő önkéntesség során pedig a szervezet hatékonysága nő, szolgáltatásainak struktúrája bővül, minőségi javulás következik be a feladatellátásban. Ezért a szociális ellátórendszer humanizálása és minőségi javítása érdekében nagy szerep hárulhat az önkéntes tevékenységre. Azért ne elegendőek csak az EU-források, mert azok csak rövid távú megoldást biztosítanak, s ha a program lejár, utána, - gyakorlati tapasztalataink alapján -, minden visszazuhan az eredeti állapotba, és még csalódást is biztosít. Saját erőfeszítések és befektetések nélkül nem lesz változás.

Hosszú távon: Szociális boltok, szociális piacok kialakításának támogatása segítené mind a rászorulókat, mind a hazai termelőket.

A rászorulókat részére szociális gazdasági típusú programok keretében nem csak jószágokat, hanem egyéb lakossági szolgáltatásokat (kölcsonzó, fodrász, ház körüli munkák, mosatás, stb.) önköltségi áron, vagy nyújtott transzferként is hozzáférhetővé kellene tenni. Ennek foglalkoztatási hatása is lenne.

Javaslat a szociális gazdaság erősítésére:

A fentebb már említett, bérmunka jellegű munkahelyek létrejöttének tartós elmaradása, továbbá a tartós munkanélküliek, a hátrányos helyzetű térségek mélyszegénységben élő, képzetlen, mentálhigiénés problémákkal küszködő társadalmi csoportok munka világába visszavezető alkalmas eszköze **a szociális gazdaság fejlesztése**, amely ötvözi a támogatott munkahelyek és az önsegítő közösségi vállalkozások előnyeit. Egyúttal aktivizálja az egyéneket, megerősíti közösségeiket, a helyi erőforrásokra épít, helyi igényeket elégít ki. Erre keresleti oldalon is megvan az igény, hiszen számos területen az informális és fekete gazdaság, valamint a fizetetlen házimunkák pótolják a hiányzó szolgáltatásokat. Ezekkel szemben is **alternatívát jelent a szociális gazdaság**. Olyan kezdeményezéseket sorolunk ide, amelyek célja a nehezen elhelyezhető emberek

munkába integrálása, foglalkoztatást, szakmai tudásuk fejlesztését és tanácsadást kínálva számukra. Emellett általános jellemzőjük, hogy:

1. lokális szinten működnek, a köz- és a piaci szektor között,
2. a magánszféra és a közintézmények által kielégítetlenül hagyott helyi szükségletekre reagálnak,
3. új munkahelyeket teremtenek, az elsődleges munkaerő-piaci integráció mellett a másodlagos (jövedelemkiegészítő) foglalkoztatás révén,
4. jövedelmet generálnak, és az a céljuk, hogy idővel önfinanszírozóvá váljanak,
5. a bevételeik között a magánfinanszírozás is megjelenik,
6. végül célcsoportjukba tartoznak a tartós munkanélküliek, az elhelyezkedési nehézségekkel küzdő pályakezdő fiatalok, a gondozási kötelezettséggel terhelt nők, az idős és fogyatékossgal élő emberek, és más, társadalmi beilleszkedési zavarokkal küszködő személyek.

A szociális gazdaságban előforduló tevékenységek nagyban függenek attól, miből tevődik össze egy adott ország szolgáltatási struktúrája, mi jellemzi a lakosság életmódját és az adórendszert. Az EU fehér könyve a növekedésről, versenyképességről és foglalkoztatásról példaszerűen a következőket említi:

1. **Személyi szolgáltatások** – otthoni segítség idős és testileg vagy szellemileg fogyatékos embereknek – háztartási alkalmazotti munkák: főzés, mosás, vasalás, takarítás – gyermekfelügyelet – tanulási nehézségekkel küszködő fiatalok korrepetálása, a problémás fiatalok szabadidő- és sportprogramjainak szervezése – lakóházak őrzése, portaszolgálat – vidéki, vagy a városközpontoktól távol eső körzetekben boltok üzemeltetése – főzött étel, vásárolt áruk házhoz szállítása.
2. **Audiovizuális szolgáltatások**, új információs és kommunikációs technikák bevezetése
3. **Szabadidős és kulturális programok szervezése, hagyományőrzés.**
4. **A környezet gondozása** – elöregedett épületek felújítása, komfortosítása, őrzése – helyi közlekedés megszervezése, kényelmesebbé, gyakoribbá, elérhetőbbé tétele (pl. mozgáskorlátozottak számára is) – céltaxi-járatok üzemeltetése vidéki településeken belül és között – szelektív hulladék-gyűjtés, újrahasznosítás
5. **Környezetvédelem – természetvédelmi területek gondozása** – csatornázás, csatornatisztítás – minőségi standardok betartásának monitorozása – energia-megtakarító eljárások elterjesztése, különösen a háztartások körében.

E programokra is fordítható EU forrás, továbbá hazai források is, pl. az OFA tavaly megkezdett egy kísérleti, a szociális szövetkezetek megalakulását és működésnek első lépéseit támogató programot, létrehozott egy ezt támogató szakmai hálózatot. **A gond az, hogy az OFA, egyébként bürokratikus zsilipekkel rendkívül lelassítottan működő programja csak nevében szociális szövetkezeti program, valójában szövetkezeti program, amelyet csak egy ideig támogat.**

5. Jelenség: Szakosított ellátások működőképességének megingása

A gazdasági válság közvetlenül még nem érinti a szociális intézményeket, azonban a makrogazdasági tényezők, az államháztartási hiány, az államadósság előre vetítik a további megszorító intézkedéseket. Az intézményrendszerben lévő tartalékok kimerültek, ezért a további megszorítások már az intézmények, így az ott lakók létét veszélyeztetik.

Probléma: a folyamatosan dráguló (ipari) közüzemi számlák

Lehetséges megoldás: szociális intézmények energiaár-kompenzációja, alternatív energiák alkalmazási lehetőségei bevezetésének támogatása (jelenleg az 50%-os önerőt kívánó KEOP pályázatok elérhetetlenek az intézmények számára)

Probléma: térítési díj bevételek elmaradása

az új térítési díj számítással mérhetően csökkentek a bevételt növelő térítési díjak
a térítési díjak behajtásának nehézségei, valamint az ehhez hozzájáruló jogszabályi előírás következménye is (pl. készpénz vagyon)
a források nem lehet a helyi igényekhez és szükségletekhez igazítottan felhasználni
differenciált minimum feltételek meghatározásának hiánya (az intézményi állomány heterogén)

Lehetséges megoldás: térítési díj szabályozás felülvizsgálata

Probléma: a differenciált és egyre csökkenő normatíva finanszírozási nehézséget jelent az intézmények számára

Lehetséges megoldás: kiszámítható normatív állami támogatási rendszer, kiegészítő szabályok normalizálása

Probléma: rosszul meghatározott bemeneti feltételek az idősek otthonai esetében

a 4 órás gondozási szükséglet rendszerének a működése problematikus: nem kerülhetnek be azok a kérelmezők, akik éppen „egészségesek” a kritérium rendszer szerint, de már nincsenek biztonságban, hisz egyedül élnek
az intézmények az ápolást, sok esetben szakápolást igénylő feladatra nem készültek fel, sem a személyi, sem a tárgyi feltételek nem állnak rendelkezésre
a dolgozói létszám nem áll arányban az igénybe vevők egészségi állapotával, nincs kapacitás a hosszú ápolást igénylők számára

Lehetséges megoldás: A 2011/2007. Korm. határozat értelmében az ápolási feladatok egységes rendszerének megteremtése, a rendszerben lévő átfedések kiszűrése, a szociális és egészségügyi feladatok összehangolása központi szinten
Az idősek otthonainak OEP finanszírozása (idősothton= ápolási osztály)

Probléma: drága és következetlen felülvizsgálati rendszer

A fogyatékos, pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek tartós bentlakásos intézményeiben élők felülvizsgálati rendszere drága és még többre fog kerülni, ha a feladat az ORSZI-hoz kerül. A felülvizsgálatok egy része formális papírkitöltés. Egy – sokszor nem kompetens szakemberekből álló – bizottság néhány papír, és egy rövid helyszíni vizsgálat keretében próbál javaslatot tenni, amely az intézményvezetőre vonatkozóan kötelező érvényű. A nem idős profilú férőhelyek többségét a megyei önkormányzatok tartják fent, amelyek intézményrendszerében kicsi, vagy nincs mozgási lehetőség. A szakvéleményekben leírt elhelyezési javaslat emiatt csak formalitás. Az állami gondoskodásban felnőtt fogyatékos személyek, a pszichiátriai és szenvedélybetegek esetén a rehabilitáció fogalma álságos, hiszen az intézményi keretek közül lakás és otthonközeli szolgáltatások nélkül kikerülni nem tudnak.

Lehetséges megoldás: az intézményben élők általános felülvizsgálata helyett csak azokban az esetekben kellene a felülvizsgálatot elvégezni, amikor ezt az ellátott állapotváltozása indokolja, az ellátott vagy törvényes képviselője kéri. (Magyarul: passzióból senki nem fog ezekben az intézményekben költözni!)

Probléma: kvázi rehabilitációs intézmények vannak (jelenleg abban különbözik az ápoló-gondozótól, hogy határozott időre szól az elhelyezés és intenzívebb a foglalkoztatás)

Lehetséges megoldás: a rehabilitáció intézményrendszerét újra kell gondolni, egy egymásra épülő komplex intézményrendszert kell kiépíteni, a külső férőhelyen történő gondozást és a félutas megoldásokat előnyben kell részesíteni.

Probléma: A szociális intézmények számára elérhető hazai források szűkösek, a hazai pályázati rendszer, a minisztériumi forrásokkal való eljárásrendje nem felhasználóbarát. A hazai pályázati rendszerből hiányoznak a szociális intézmények számára kiírt, alacsony értékű fejlesztést célzó pályázatok, amelyek szakmailag jobban támogathatnák az intézmények munkáját.

Lehetséges megoldás: A pályázati kiírások elkészítéséhez vonjanak be gyakorló szakembereket, és a pályázati elszámolások eljárásrendjét életszerűvé kell tenni. A pályázatokkal támogatni kellene a szolgáltatásfejlesztésre való törekvéseket

Probléma: A szociális szakemberek bérezése és a szakma presztízse elmarad a társágzatokétól.

Lehetséges megoldás: Az intézményvezetők kapjanak több kompetenciát, a bérezésük legyen egyenesen arányos a felelősséggel. A Kjt., és a Kjt. szociális ágazatra vonatkozó végrehajtási rendeletének 2009. évtől hatályos ésszerűtlen szabályait azonnal módosítani szükséges.

Probléma: A szociális szolgáltatások rendszerében nem biztosított a szektorsemlegesség elve. A civil szervezetekkel szembeni negatív diszkrimináció érzékelhető, az engedélyeztetési és szankcionálási eljárásokban, a gazdálkodásra vonatkozó szabályozásban. A normatíva 10 %-os elkülönítése, szigorúbb ellenőrzési és elmarasztalási feltételek, a civil szervezetekben megjelenő bérkorrekciókról és fejlesztésről szóló döntések a nem állami fenntartású szociális intézményekre nem vonatkoznak.

Lehetséges megoldás:

Mivel a civil szervezetek az államnál rugalmasabban tudnak ellátni közfeladatokat, ezért az intézmények működőképessége megőrzésének érdekében szektor semleges, kiszámítható finanszírozást vár az ágazat a döntéshozóktól. Azokat a közfeladatokat, amelyeket a civil szektor hatékonyabban tud ellátni, állam előtt tereken kell megvalósítani.

Azonnal megteendő intézkedések a szociális szolgáltató rendszer válságkezelésre való felkészítése érdekében:

1. A közigazgatás reformja és az önkormányzati kötelezettségek felülvizsgálata elkerülhetetlen. Az önkormányzati szektorral és a felelős minisztériummal együttműködve szükséges újra definiálni azt a **szolgáltatási állami, illetve önkormányzati minimum csomagot**, amelyet minden állampolgár számára elérhetővé kell tenni az Alkotmány alapján.
2. A szociális szolgáltatók gazdálkodását negatívan befolyásoló szabályozók korrekciója szükséges, különösen a
 1. térítési díj szabályok felülvizsgálata, racionalizálása
 2. a normatív és kiegészítő állami támogatás kiszámíthatóbbá tétele.
 3. irracionális, a működést nem befolyásoló. illetve azt gátló, drágító szakmai szabályok felülvizsgálata
3. A szociális szolgáltatást nyújtók ellenőrzését kiszámíthatóvá, átláthatóvá kell tenni. A Magyar Államkincstár normatíva felhasználást vizsgáló ellenőrzési rendszerét azonnal felül kell vizsgálni. A normatíva visszafizetés elérésére kihelyezett ellenőrzési gyakorlatot azonnal fel kell számolni.

Írta: [Erdős Zsuzsanna](#) Módszertani Csoport csoportvezető, [Szabó János](#) igazgató
SzocioNet DDRMHSZK Gesztorszervezet

HÍREK, AKTUALITÁSOK

Tájékoztatás a működési engedélyeztetési eljárás változásairól

A Nemzeti Hírközlési Hatóság eljárásában közreműködő szakhatóságok kijelöléséről, valamint egyes szakhatósági közreműködések megszüntetéséről és módosításáról szóló 362/2008. (XII. 31.) Korm. rendelet módosította a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmény és a falugondnoki szolgálat működésének engedélyezéséről, továbbá a szociális vállalkozás engedélyezéséről szóló 188/1999. (XII 16.) Korm.rendeletet (továbbiakban: Szmr.).

A módosítások a működési engedélyeztetési eljárás során a szakhatósági közreműködésre vonatkozó szabályozást érintették oly módon, hogy az engedélyeztetési eljárás során a hatóság által megkeresett elsőfokú és másodfokú szakhatóságok nevesítve lettek, illetve pontosításra kerültek a hatásköri és illetékességi szabályok. A módosítások 2009. március 1-jével léptek hatályba.

Az eddigiekhez képest a leglényegesebb változás az, hogy az étkeztetést nyújtó szociális szolgáltató és intézmény esetében a Kormány az élelmiszer-higiénia és élelmiszer-biztonság jogszabályi követelményeinek való megfelelés kérdésében- első fokú eljárásban a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal első fokú szakhatóságként eljáró szervét, másodfokú eljárásban a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal másodfokú szakhatóságként eljáró szervét szakhatóságként jelölte ki. Tehát étkeztetés esetében nem az ÁNTSZ adja ki a szakhatósági engedélyt a továbbiakban.

A szakhatóságot továbbra is a működést engedélyező szerv keresi meg: az erre vonatkozó rendelkezések kikerültek a jogszabályi normaszövegből, azonban ez a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény szabályaiból adódik.

A Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal elérhetőségei:

Somogy Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatóság

Kaposvári Kerület

Cím: 7400 Kaposvár, Cseri major

Tel.:82/311-311 Fax:82/312-357

Nagyatádi Kerület

Cím: 7500 Nagyatád, Baross G. u. 5

Tel.:82/351-890 Fax:82/351-890

Marcali Kerület

Cím: 8700 Marcali Rákóczi u. 11

Tel.:85/314-103 Fax:85/314-103

Siófoki Kerület

Cím: 8600 Siófok, Hock J. köz 2.

Tel.:84/310-021 Fax:84/506-627

További információ és az egyes kerületek illetékessége megtalálható a <http://www.mgszh.gov.hu> címen.

[SzocioNet DDRMHSZK](http://www.szocionet.gov.hu)

A védett fogyasztókkal kapcsolatos változások

Korábban már beszámoltunk a védendő fogyasztói státuszról, melynek menetéről és igénylési rendjéről gondoltam újbóli felfrissítését, a most életbe lépő változásokkal együtt.

2007. évi LXXXVI. Törvény a villamos energiáról rögzíti a lakossági fogyasztókat közvetlenül érintő fontosabb rendelkezéseit, mely meghatározza a villamosenergia-kereskedő és az egyetemes szolgáltató ügyfélszolgálat-működtetési kötelezettségét, a lakossági fogyasztók villamosenergia-ellátásból történő kikapcsolásának szabályait, valamint a védendő fogyasztókra vonatkozó különleges szabályokat.

A villamosenergia-kereskedőnek és az egyetemes szolgáltatónak az általa ellátott lakossági fogyasztók kiszolgálása érdekében állandó ügyfélszolgálati irodaként vagy ügyfélszolgálati fiókiroda formájában ügyfélszolgálati irodát kell létesítenie.

Az állandó ügyfélszolgálati iroda a hét minden munkanapján legalább napi 6 órás, és legalább heti 36 órás nyitva tartással üzemel, azzal, hogy a hét legalább egy munkanapján legalább 20 óráig tart nyitva. Az állandó ügyfélszolgálati irodán kötelező az elektronikus ügyfélhívó rendszer alkalmazása, bankkártyás fizetési lehetőség biztosítása, valamint készpénz átutalási megbízás rendelkezésre tartása. Állandó ügyfélszolgálati irodát kell fenntartani Budapesten (azzal, hogy egy ügyfélszolgálati irodára legfeljebb 100 000 lakossági fogyasztó juthat) és a megyei jogú városokban.

Az ügyfélszolgálati fiókiroda legalább heti 8 órás nyitva tartással üzemel, azzal, hogy a hét legalább egy munkanapján legalább 20 óráig tart nyitva. Az ügyfélszolgálati fiókiroda köteles a lakossági fogyasztók beadványait igazoltan átvenni, a helyben rendelkezésre álló információk alapján az üzletszabályzatban meghatározott ügytípusokba tartozó ügyeket helyben elintézni. A kistérségekben ügyfélszolgálati fiókirodát kell fenntartani, de a villamos-energia kereskedő dönthet állandó ügyfélszolgálati iroda fenntartásáról. Azon kistérségekben, ahol a rendelet hatálybalépésekor ügyfélszolgálati iroda nem működik, ügyfélszolgálati fiókirodát kell létesíteni. Az ügyfélszolgálati fiókiroda működési területén lévő felhasználási hellyel rendelkező lakossági fogyasztó jogosult az állandó ügyfélszolgálati irodában történő ügyintézésre is.

A villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény együttesen fennálló feltételekhez köti a lakossági fogyasztók villamosenergia-ellátásból történő kikapcsolásának lehetőségét. A rendelet meghatározza, hogy a feltételek fennállását vita esetén a villamosenergia-kereskedő köteles bizonyítani.

A lakossági fogyasztók villamosenergia-ellátásból történő kikapcsolására csak a villamos energia értékesítési szerződés szerinti szolgáltatások szüneteltetéséről szóló, a kikapcsolásra vonatkozó értesítéssel egyidejűleg megküldött írásbeli értesítés esetén kerülhet sor, csak olyan időpontban, amelyről az elosztó a lakossági fogyasztót előre értesítette. A kikapcsolást és az azzal járó szolgáltatás-szüneteltetést tértivevényes levélben kell a lakossági fogyasztóval közölni. A rendelet az értesítés kézbesítésére vélelmet is állít: ha az értesítés a villamosenergia-kereskedőhöz nem kereste jelzéssel érkezik vissza, az iratot – az ellenkező bizonyításig – a postai kézbesítés második megkísérlésének napját követő ötödik munkanapon kézbesítettnek kell tekinteni.

Amennyiben a lakossági fogyasztó számlatartozását a szolgáltatások szüneteltetésére rendelkezésre álló 30 napos időtartam alatt nem egyenlíti ki, a villamosenergia-kereskedő a 30. napon a szerződést azonnali hatállyal felmondja. A szüneteltetésről szóló értesítésben az azonnali hatályú felmondásra és annak határidejére a lakossági fogyasztó figyelmét fel kell hívni.

A villamos energiáról szóló törvény alapján védendő fogyasztó az a személy, aki jogszabályban meghatározott szociális helyzete vagy valamely egyéb tulajdonsága alapján a villamosenergia-ellátásban megkülönböztetett feltételek szerint vehet részt. A törvény alapján a szociálisan rászoruló fogyasztót különösen részletfizetéshez, fizetési haladékhöz és előre fizető mérőhöz való jog illeti meg.

A rendelet a szociálisan rászoruló fogyasztó számára lehetővé teszi, hogy a számla kibocsátását követően a kikapcsolásról szóló értesítést megalapozó utolsó számla fizetési határidejének lejártáig kérje a részletfizetési kedvezmény, illetve fizetési haladék alkalmazását. A kérelemre a szolgáltató 15 napon belül érdemben köteles válaszolni.

Részletfizetési kedvezmény és fizetési haladék csak olyan szociálisan rászoruló fogyasztót illet meg, aki vállalja, hogy a részletfizetés, fizetési haladék igénybevételének időtartama alatt elfogyasztott villamos energia ellenértékét, a tartozás részösszegeit, illetve a tartozás halasztott összegét határidőben kiegyenlíti. Részletfizetési kedvezmény, illetve fizetési haladék 12 naptári hónapon belül egy alkalommal illeti meg a fogyasztót. A részletfizetés időtartama a rendeletben meghatározottak szerint a tartozás mértékétől függ, a fizetési haladék időtartama legfeljebb 30 nap lehet. A részletfizetés, illetve a fizetési kedvezmény biztosítása mellett a szolgáltatónak fel kell ajánlania az előre fizető mérő felszerelésének lehetőségét.

Amennyiben a szociálisan rászoruló fogyasztó négy havi számlatartozást halmozott fel (késleltetett kikapcsolás) és a villamosenergia-ellátásból történő kikapcsolás további jogszabályi feltételei is fennállnak, az elosztó a kikapcsolásról szóló értesítéssel egyidejűleg köteles értesíteni azt a szociális igazgatási szervet, amelynek igazolása alapján a fogyasztó a szociálisan rászorulókat nyilvántartásba felvételre került. A szociális igazgatási szerv köteles a szociálisan rászoruló fogyasztót tájékoztatni az igénybe vehető ellátásokról és szolgáltatásokról, azok jogosultsági feltételeiről, valamint megtenni azokat az intézkedéseket, amelyek az érintett fogyasztó, illetve vele együtt villamos energia ellátásban részesülő családtagjai életének, egészségének védelme érdekében szükségesek.

A védendő fogyasztók közé tartoznak a fogyatékkal élő is, akiket a személyes körülményeiknek megfelelő, különleges bánásmódban kell részesíteni. A fogyatékkal élő fogyasztó a védelemmel járó jogait csak egy felhasználási helyen gyakorolhatja.

Ha a fogyasztó olyan jellegű fogyatékkal él, amely alkalmatlanná teszi a mérő leolvasásra, mérőállás közlésre, a számlaolvasásra; a számla felhasználási helyen kívüli, készpénzes fizetéstől eltérő kiegyenlítésére, az őt megillető különleges bánásmód lehet:

- havi (időközi) mérőleolvasás a felhasználási helyen,
- rendkívüli, ingyenes mérő felülvizsgálat 12 naptári hónapban egyszer,
- készpénzben történő számlakiegyenlítés a felhasználási helyen,
- az általánostól eltérő, de a műszaki-biztonsági előírásoknak megfelelő mérőhely-kialakítás,
- a számla értelmezéséhez az engedélyes üzletszabályzata szerint nyújtott egyedi segítség (helyszíni számla magyarázat, számlafordítottatás stb.),
- az engedélyes üzletszabályzatában meghatározott, a fogyatékkal élő villamosenergia-ellátásban való részvételét megkönnyítő egyéb szolgáltatás.

Ha a fogyatékkal éléssel, illetve a gyógykezelés módja miatt a kikapcsolás, a villamosenergia-szolgáltatás tervezett vagy üzemzavar jellegű szünetelése a fogyasztó egészségét, életét veszélyezteti, az őt megillető különleges bánásmód esetei:

- a rendelet 23. számú melléklete szerint kiállított igazolás szolgál arra, hogy a villamosenergia-ellátás szüneteltetésének vagy szünetelésének esetén értesítendő személy elérhetőségét megjelölje,

- a fogyasztó vagy az értesítendő személy kérésére a tervezett üzemszünet idejére a fogyasztó gyógykezeléséhez, életfunkciói fenntartásához szükséges gép, berendezés energiaellátásához szükséges teljesítményű szükségáramforrást biztosítani kell,
- váratlan üzemzavar következményeinek megelőzése céljából, a nyilvántartásba vételt követő legkésőbb 30. naptól a fogyasztó gyógykezeléséhez, életfunkciói fenntartásához szükséges gép, berendezés energiaellátásához szükséges teljesítményű szünetmentes áramforrást kell kihelyezni az igénylésben megadott felhasználási helyen.

A **szociálisan** rászoruló fogyasztók köre: Az a természetes személy, aki, vagy akinek a háztartásában élő személy

- Szociális segélyben részesül
- Ápolási díjban részesül
- Időskorúak járadékában részesül
- Gyermekvédelmi kedvezménybe részesül
- Otthonteremtési támogatásban részesül (a támogatás megállapításától számított 3 éven - keresztül)
- Nevelőszülő, hivatásos nevelőszülő, aki saját háztartásában neveli a gondozásába elhelyezett átmeneti, vagy tartós nevelésbe vett gyermeket.

A rendelet hatálybalépésekor közüzemi szerződés alapján vételező felhasználókat az őket ellátó, a villamos energiáról szóló 2001. évi CX. törvény szerinti közüzemi engedélyes köteles írásban tájékoztatni a villamosenergia-ellátást érintő jogszabályváltozásról, valamint a villamosenergia-ellátáshoz kapcsolódó lényeges adatokról. A tájékoztatást csatlakozási pontonként kell a felhasználó részére megadni. A rendelet meghatározza a tájékoztatás kötelező tartalmi elemeit.

Az új villamos-energia törvény alapján egyetemes szolgáltatásra jogot szerzett kereskedő köteles minden általa ellátható, egyetemes szolgáltatás igénybevételére jogosult felhasználót írásban tájékoztatni a rendeletben meghatározott adatokról.

Az előrefizetős mérőórák felszerelését valamint a tartozás rendezésére részletfizetési megállapodást a fogyasztónak kell kérelmeznie a kikapcsolási felszólító levél alapján!

Az ellátások, segélyek eredeti határozata helyett, a Szolgáltató erre rendszeresített nyomtatványát kell kitölteni az igazgatási szervvel, és azt az ügyfélnek a szolgáltatónál bemutatnia.

Az előrefizetős mérők üzemeltetése az ügyfél kötelessége, kódhordozó vásárlása az ügyfélszolgálaton történik, a vidéki fogyasztók esetleges utazási költségei is a fogyasztót terhelik.

A nyomtatványok a Honlapunkról (a letöltések - nyomtatványok menüben) letölthetőek.

A védendő fogyasztókról rendelkező jogszabályok:

2007. évi LXXXVI. törvény a villamos energiáról 64-65. §
273/2007 (X.19.) Korm. rendelet a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról

Írta: [Szabó Anett](#), SzocioNet DDRMHSZK Adósságkezelési Csoport vezetője

Változások a finanszírozott alacsonyküszöbű ellátások dokumentációjában

A Foglalkoztatási és Szociális Hivatal (továbbiakban: FSZH) honlapján elérhető az alacsonyküszöbű ellátás módosított kötelezően vezetendő dokumentációja. A módosított dokumentáció letölthető az [FSZH honlapjáról a Szociális és Gyermekvédelem menüpontban](#).

Az ajánlás alapján az alacsonyküszöbű ellátás dokumentációja az alábbiak szerint vezetendő.

Kötelezően vezetendő dokumentációk:

II/1. számú melléklet: Napi eseménynapló

II/2. számú melléklet: módosított TDI alapján készített- „képalkotó lap” (kötelező a mellékelt szerinti formát használni) pszicho-szociális intervenciók, Drop In „toppanj be központ” tevékenységek esetén.

II/3. számú melléklet: elszámolás és tevékenység dokumentációs adatlap napi vezetésre (kötelező a melléklet szerinti formát használni)

Kötelezően rendelkezésre bocsátandó dokumentációk:

- szervezeti szintű együttműködési megállapodások (szociális és egészségügyi szolgáltatókkal) száma és tartalma
- írásos tájékoztatók, szórólapok, a helyi médiában megjelenő tájékoztató anyagok

Ajánlott dokumentáció (a finanszírozási szerződésnek nem része!)

- ellátási térkép
- kapcsolati térkép
- kapcsolattartó lap

Forrás: [Foglalkoztatási és Szociális Hivatal](#)

Határidőnapló finanszírozott közösség ellátást, támogató szolgáltatást működtető szervezetek részére

A Foglalkoztatási és Szociális Hivatal honlapján segítségül közzétette a kötelező jelentéséi és adminisztrációs határidőket, amely a fenntartókra nézve kötelező érvényű a 191/2008 (VII. 30.) Korm. rendelet és a finanszírozási szerződés alapján.

A fenntartókra vonatkozó határidők az alábbiak (pirossal jelölve a kötelezettségek)

2009. április 10. – a fenntartó elektronikus úton beszolgáltatja az 5. számú mellékletben meghatározott adatokat a 2009. I. negyedévről. (Regiszterbe) Kr. 26. § (2)

2009. április 15. – A MÁK folyósítja a támogató szolgálatok és közösségi alapellátások 2009. II. negyedévére eső:

- teljesítmény támogatását,
 - kiegészítő működési támogatását,
- +az alacsonyküszöbű ellátások 2009. évi II. negyedévi működési támogatását a finanszírozási szerződésben meghatározottak szerint . Kr. 16. § (5)

2009. május 31. - A támogató szolgáltatások és közösségi alapellátások esetén a fenntartó eddig kérheti a vállalt feladatmutató évközi módosítását 2009. II. negyedévében. Kr. 11 §. (4)

2009. július 10. – A fenntartó elektronikus úton beszolgáltatja az 5. számú mellékletben meghatározott adatokat a 2009. II. negyedévről. (Regisztrbe) Kr. 26. § (2)

2009. július 15. – A MÁK folyósítja a támogató szolgálatok és közösségi alapellátások 2009. III. negyedévére eső:
- teljesítmény támogatását,
- kiegészítő működési támogatását,
+az alacsonyküszöbű ellátások 2009. évi III. negyedévi működési támogatását a a finanszírozási szerződésben meghatározottak szerint . Kr. 16. § (5)

2009. augusztus 31. – A támogató szolgáltatások és közösségi alapellátások esetén a fenntartó eddig kérheti a vállalt feladatmutató évközi módosítását 2009. III. negyedévében. Kr. 11 §. (4)

2009. szeptember 30. – Támogató és közösségi alapellátások esetén a fenntartó eddig köteles bejelenteni az FSZH-nak a következő évre vállalt feladatmutatót. Kr. 12. § (1)

2009. október 10. – A fenntartó elektronikus úton beszolgáltatja az 5. számú mellékletben meghatározott adatokat a 2009. III. negyedévről. (Regisztrbe) Kr. 26. § (2)

2009. október 15. – A MÁK folyósítja a támogató szolgálatok és közösségi alapellátások 2009. IV. negyedévére eső:
- teljesítmény támogatását,
- kiegészítő működési támogatását,
+az alacsonyküszöbű ellátások 2009. évi IV. negyedévi működési támogatását a a finanszírozási szerződésben meghatározottak szerint . Kr. 16. § (5)

2009. november 30. – A támogató szolgáltatások és közösségi alapellátások esetén a fenntartó eddig kérheti a vállalt feladatmutató évközi módosítását 2009. III. negyedévében. Kr. 11 §. (4)

2010. január 10. – A fenntartó elektronikus úton beszolgáltatja az 5. számú mellékletben meghatározott adatokat a 2009. IV. negyedévről. (Regisztrbe) Kr. 26. § (2)

2010. január 25. – A MÁK folyósítja a támogató és közösségi ellátások tárgyévi:
-alaptámogatást egy összegben,
valamint a 2010. I. negyedévére eső
-teljesítmény támogatását
- kiegészítő működési támogatását
+az alacsonyküszöbű ellátások I. negyedévi működési támogatását a finanszírozási szerződésben meghatározottak szerint. Kr. 16. § (5)

2010. február 28. – A támogató szolgáltatások és közösségi alapellátások esetén a fenntartó eddig kérheti a vállalt feladatmutató évközi módosítását 2010. I. negyedévében. Kr. 11 §. (4)

2010. február 28. – A fenntartó eddig az időpontig elszámolást nyújt be a folyósító igazgatóságához a 2009. évben igénybe vett működési támogatásról, a finanszírozási szerződéshez kapcsolódó nyomtatvány megküldésével. Kr. 17. § (1)

Forrás: [Foglalkoztatási és Szociális Hivatal](#)

Tájékoztatás az Országos Rehabilitációs és Szociális Szakértői Intézet által végzett demencia vizsgálatokról

Szervezetünk fele több intézményvezető élt jelzéssel az ORSZI-tól kért demencia vizsgálatok késedelmes elvégzésével, illetve el nem végzésével kapcsolatban. A régióban a mai napig van olyan intézmény, aki 2008. októberében – az ORSZI 2008. október 1-jén közzétett levele alapján – kért demencia vizsgálatot, azonban a vizsgálatok elvégzésére a mai napig nem került sor.

Az ORSZI fele Szervezetünk továbbította a megkeresésekben jelzett problémát. A felterjesztett panaszokra az alábbi választ kaptuk Forgó Györgyné főigazgató-helyettes asszonytól:

„Intézetünk a demencia vizsgálatokat az elmúlt év novemberétől végzi. A szociális intézményektől ez idáig 4000 kérelem érkezett, ami azt bizonyítja, hogy az előző években meglehetősen esetleges volt, hogy el tudtak-e jutni az intézmények a demencia centrumokhoz, illetve meg tudták-e fizetni a szolgáltatást.

A vizsgálatok megszervezése komoly feladatot jelentett még az olyan nagy múltú szervezet számára is, mint a miénk. A vizsgálatokat pszichiáter szakorvos végezheti, amely egy meglehetősen ritka szakterület, fel kellett kutatnunk régióként azokat a pszichiáter szakértőket, akikkel szerződést köthettünk.

A nagyszámú igények az ország különböző pontjairól érkeztek, ennek ellenére igyekeztünk az igényeket kielégíteni. 2008. december 31-ig 2000 vizsgálatot elvégeztünk. Somogy megyébe most tudtak eljutni szakembereink. Ebben a hónapban az elmaradt térségek kérelmeit feldolgoztuk. Tájékoztatom, hogy a Magyar Államkincstárral történt egyeztetés értelmében szakvéleményünk visszamenőleges hatályú, a kérelem benyújtásától érvényes.”

Az ORSZI tehát türelmet kér, a demencia vizsgálatoknak jelenleg nincs regionális lába, a szakvélemények pedig a kérelem benyújtásától érvényesek.

Megjegyezzük, hogy a magas vizsgálati szám nem feltétlen elmaradt vizsgálatokat jelez: a bekerülők állapota, az exitek magas száma szintén egyik lehetséges oka a magas számú vizsgálati kérelemnek.

[SzocioNet DDRMHSZK](http://www.szocio.net)

Tájékoztatás a 92/2008. (IV. 23.) Korm. rendelet szerinti vizsgálatokról

Felhívjuk az intézményvezetők figyelmét, hogy a fogyatékos személyek alapvizsgálatáról, a rehabilitációs alkalmassági vizsgálatról, továbbá a szociális intézményekben ellátott személyek állapotának felülvizsgálatáról szóló 92/2008. (IV.23.) Korm. rendelet 2. § (1) bekezdés b) pontja értelmében a fogyatékosok alap és felülvizsgálatát, valamint a szociális foglalkoztatási és rehabilitációs vizsgálatokat 2009. július 1-jétől az Országos Rehabilitációs és Szociális Szakértői Intézet végzi.

A vizsgálatok átvételéről, az ORSZI felkészültségéről és az eljárásrendjükről nem rendelkezünk információkkal.

A regionális módszertani intézménynek 2009. július 1-jétől nincs hatásköre a vizsgálatok elvégzésére (amennyiben esetlegesen nem módosítják a 92/2008. (IV.23) Korm. rendeletben az ORSZI számára adott egy éves felkészülési határidőt).

Felhívjuk az intézményvezetők figyelmét, hogy 2009. június 30-i postabélyegzővel érkező vizsgálati kérelmeket áll módunkban elfogadni. Ennél későbbi kérelmeket hatáskör hiányában visszaküldjük.

Kérjük, hogy ne hagyják az utolsó pillanatra a vizsgálatok kérelmezését, ugyanis nyár folyamán rendkívül nehéz a szakértői bizottsági ülést összehívni.

[SzocioNet DDRMHSZK](#)

Vélemény a 92/2008. (IV.23.) Korm.rendelet szerinti vizsgálati rendszerről

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.) változása és a 2008. április 26-án hatályba lépett, s a mai napig még nem módosított, 92/2008. (IV.23.) Korm.rendelet szabályozza az új típusú vizsgálati- és felülvizsgálati rendszert.

Az intézményvezetők által jelzett problémákat, a konzorcium tapasztalatait számba véve az alábbiakban közöljük, hogy a bentlakásos intézményekben élők vizsgálati és felülvizsgálati rendszerét milyen gyakorlati problémák jellemzik.

A szociális intézményi ellátást igénybe vevők felülvizsgálati rendszerében az alábbi problémákat látjuk és javasoljuk esetleges jogszabály módosítás esetén átgondolásra:

1. A vizsgálatok szükségessége, indokoltsága

„A szociális intézményben ellátott személyek alapvizsgálatára, rehabilitációs alkalmassági vizsgálatára és felülvizsgálatára vonatkozó rendelkezések különböző időszakban, más-más céllal épültek be a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvénybe, a pszichiátriai betegek és a fogyatékos személyek felülvizsgálatára vonatkozó szabályok például országgyűlési biztosi kezdeményezésre kerültek meghatározásra. A vizsgálatok célja az ellátottak érdekérvényesítésének elősegítése, valamint a szükséglet szerinti differenciált ellátás biztosítása.”

Egy dolgot nem vett figyelembe jogalkotó, hogy differenciált ellátás jobbra az idősök otthonaiban, valamint a fogyatékosok otthonaiban van, és ott is csak egy bizonyos intézményi körben, amelynek szolgáltatásait egy szűk ellátotti kör képes csak megfizetni.

A felülvizsgálatoknak döntő hányada, eddigi tapasztalataink alapján átlagosan 95%-a teljesen indokolatlan az alábbiakban részletezett okok miatt.

A felülvizsgálatok rendszere feltételezi, hogy a szükséges és az ellátott igényeinek megfelelő elhelyezési körülmények rendelkezésre állnak és az ellátott szabadon választ intézményt.

A megyei fenntartóknak monopóliuma van a szakosított ellátásban, a kemény profilokban (pszichiátriai, szenvedélybeteg, értelmi fogyatékos profilú ellátás). A férőhelystruktúrát nem az ellátotti igényhez, hanem az ellátási kötelezettséghez, illetve a finanszírozáshoz igazítják. A megyei fenntartású intézmények közt ellátott áthelyezésére, más elhelyezési forma választására alig van lehetőség. Több esetben a várólistán sem élveznek előnyt fenntartói döntés alapján a saját intézményrendszeren belül mozgóknak.

A megyei intézményekben élők egyéb fenntartásban működő intézményt nem tudnak szabadon választani, illetve javaslatra nem tudnak igénybe venni, ugyanis jövedelmi helyzetük ezt nem teszi lehetővé.

A szakosított ellátást igénybe vevők közt magas az állami gondoskodásból kikerülők aránya. A speciális, integrált oktatási-gyermekvédelmi intézményekből kikerülő enyhe- és középsúlyos értelmi fogyatékkal élő fiatal felnőttek többsége a megyei fenntartású szociális intézményekben folytatja további életét. A gyermekvédelem rendszerében hospitalizálódnak az intézményi körülményekhez.

Az eddigi – megyei módszertani intézmények által végzet – felülvizsgálatok tapasztalatai szerint az megyei önkormányzatok által fenntartott intézményekben 1% körül van azon ellátottak aránya, akik nem az állapotuknak megfelelő (jogszabály szerint megfelelő) intézménytípusban voltak elhelyezve. Emiatt **javasolt lenne a globális felülvizsgálati rendszer helyett egy olyan rendszer bevezetni, ahol az ellátott/törvényes képviselője/intézményvezető/fenntartó – indokolással együtt benyújtott – kérelmére történhet felülvizsgálat.** Az alkotmányos és ellátotti jogok ilyen módon nem sérülnek, viszont a rendszer jóval alacsonyabb költséggel és adminisztrációs teherrel lenne működtethető.

Az alkalmassági és alapvizsgálatok esetében átgondolandó, hogy **igénybevételi eljárás szabályai, részletszabályai mennyire életszerűek.** Jelenleg fogyatékosok otthonába, ápoló-gondozó célú lakóotthonába való felvétel nem lehetséges alapvizsgálat nélkül.

(Szt. 70. § (5) bekezdés szerint a nagykorú fogyatékos személy fogyatékos személyek otthonában történő elhelyezésének feltétele a benyújtott orvosi dokumentáció felhasználásával lefolytatott alapvizsgálat elvégzése. Szt. 85/A. § (5) bekezdés szerint a nagykorú fogyatékos személy fogyatékos személyek ápoló-gondozó célú lakóotthonában történő elhelyezésének feltétele a benyújtott orvosi dokumentáció felhasználásával lefolytatott alapvizsgálat elvégzése.)

Szenvedélybetegek, pszichiátriai betegek és hajléktalanok otthonában való felvétel szakorvosi vélemény birtokában lehetséges.

A rehabilitációs intézménybe, illetve rehabilitációs célú lakóotthonba történő bekerülés feltétele a rehabilitációs alkalmassági vizsgálat elvégzése, azonban ez a feltétel megkerülhető, mert a jogszabály ideiglenes jelleggel megengedi az egy éves időtartamra történő elhelyezést.

(Szt. 113. § (1) szerint: A rehabilitációs alkalmassági vizsgálatot végző szociális szakértői szerv megállapítása alapján azok az ellátást igénylők, akik a vizsgálat időpontjában nem felelnek meg a rehabilitációs intézménybe, illetve rehabilitációs célú lakóotthonba történő elhelyezés feltételeinek, de a rehabilitációra alkalmassá tehetők, ideiglenes jelleggel legfeljebb egyéves időtartamra elhelyezhetők az intézményben, illetve lakóotthonban.)

A 9/1999. (IX.24.) SzCsM rendelet szabályozza, hogy az egyes szolgáltatások igénybevételéhez milyen szakvélemények szükségesek. E rendelet 21. § (1) bekezdése szerint a fogyatékos személyek, illetve a pszichiátriai és szenvedélybetegek bentlakásos intézményébe történő felvétel iránti kérelemhez mellékelni kell az igénybe vevő szakorvosának, kezelőorvosának szakvéleményét.

Gyakorlatban a szenvedélybetegek esetén a pszichiáter/addiktológus szakorvos, pszichiátriai betegek esetén a pszichiáter szakorvos véleménye egyértelmű. Fogyatékos személyek esetében azonban problémás, hogy pontosan milyen szakorvos véleménye elfogadható.

Amennyiben **az igénybevételi eljárás során a szakvélemények köre pontosítva lenne, a szakorvosi vélemény szempontjai jogi normában szabályozva lennének, akkor az alap és alkalmassági vizsgálatok mellőzhetőek lennének és körülbelül ugyanakkora hibalehetőséggel, mint jelenleg, de jóval kisebb költséggel lehetne a bentlakásos intézmények bemeneti szűrőjét működtetni.**

2. Gyakorlati problémák a 92/2008. (IV. 23.) Korm. rendelet alkalmazásában

2.1. A szakértői bizottságok összetétele, összehívása:

A korábbi gyakorlathoz képest változott a szakértői bizottságok összetétele. A bizottságok létrehozását akadályozták a kijelölési szabályok. A bizottság 3-5 fős lehet alapesetben, azonban ha több típusú vizsgálatot folytat, akkor ennél magasabb számú is lehet. A bizottságok működtetése során több helyen a korábbi megyei működtetést folytatták tovább. Ennek oka, hogy **a szakértők egy része öröklődött**, illetve a helyszíni vizsgálatok alacsonyabb költséggel lebonyolíthatók.

A bizottsági ülés összehívásának gördülékenysége a bizottsági tagok egyéb elfoglaltságától és a lakóhelyének távolságától is függ. Vannak megyék, ahol a megyeszékhelyen dolgozik minden bizottsági tag, van olyan megye, ahol több városban szétszórtan vannak a szakértők. Ez utóbbi esetben a bizottsági ülés fizikai megvalósítása is sokszor akadályokba ütközik.

A foglalkoztatási szakértők esetében a Munkaügyi Szervezet kifogásolta, hogy szakértői díj fizetése történik egy munkaidőben végzett szakértői tevékenységért.

A korábbi megyei módszertani gyakorlat során a helyszíni vizsgálaton jelen volt a teljes szakértői bizottság. Ez az előadó szakértői rendszerrel alapvetően változott. Előny, hogy **az előadó szakértőt könnyebb mobilizálni, az ellátott számára emberségesebb a vizsgálat lebonyolítása. A bizottsági ülés azonban esetenként csak a vakon történő aláírást jelenti**, mert a szakértők nem veszik a fáradságot a papírok áttekintésére, az előadó szakértő meghallgatására. A másik végletet az jelenti, amikor valamennyi bizottsági tag részt akar venni a helyszíni vizsgálaton.

A bizottsági ülések gyakorisága a beérkező kérelmektől függ. A kormányrendeletben előírt ügyintézés határidők betartása lehetetlen. Havonta eltérő számú, típusú vizsgálatai kérelem érkezik. Így **a 30 napos ügyintézési határidő betartása szinte lehetetlen és gazdaságtalan is**. Amennyiben adott vizsgálat típusból csak egy-egy kérelem érkezik, akkor az előadó szakértő útiköltségére sem elegendő a vizsgálat után járó finanszírozás. Ezért nem tehet mást a módszertani intézmény, mint „üldözi” az intézményvezetőket, hogy összejöjjen optimális mennyiségű vizsgálati kérelem, annak érdekében, hogy a helyszíni vizsgálatok gazdaságilag is hatékony módon legyenek lebonyolíthatók. A korábbi megyei módszertanos gyakorlatban pedig – hatékonysági szempontok miatt érthetően – egy-egy ellátott miatt ki sem ment a bizottság a vizsgálati helyszínre! A másik alternatíva pedig, hogy helyszíni vizsgálat nélkül történik a szakvélemény kiadása. Így a jogszabálynak egy másik passzusát kénytelen megsérteni a módszertani intézmény.

A bizottságok működtetése így régióként, megyénként is igen eltérő gyakorlatot mutat.

2.2. A vizsgálat típusok beazonosítása

Az intézményvezetők többsége többszöri alapos tájékoztatás ellenére sem tudja azonosítani azt, hogy adott esetben milyen típusú vizsgálatot kell kérnie és milyen határidők vonatkoznak a kérelem beadására. Az alapvizsgálat kérése az, ami viszonylag egyértelmű. Azonban jelenleg is az előzetes alapvizsgálat fogalmat használják.

Az alkalmassági és felülvizsgálat fogalmát keverik. Több esetben akkor is kérik a felülvizsgálatot, ha nem esedékes, csak azért, hogy ledokumentálják magukat. Amely szintén érthető, hiszen jelzések alapján a Magyar Államkincstár ellenőrzései miatt minden intézményvezető szeretné levédni magát.

A 2008. évben is kértek gondozási felülvizsgálatot. A Kormányrendelet Záró rendelkezéseiben leírtak értelmezése azért problémás, mert a felülvizsgálatok korábban nem az Szt. által meghatározott időben lettek végrehajtva. Ennek oka, hogy volt olyan megyei módszertani intézmény, aki önhibáján kívül, finanszírozás hiányában nem tudta elvégezni a vizsgálatokat.

Gyakori kérdés az intézményvezetők részéről, hogy abban az esetben, ha egy ellátott rendelkezik érvényes szakvéleménnyel és azonos típusú intézmények közti **áthelyezés** történik, akkor **kell-e új szakvélemény**, vagy a szakvélemény továbbra is érvényes. Kérdés, hogy szükséges-e újabb alkalmassági vizsgálat, ha az intézményi jogviszony rövid időre megszűnik az ellátott kérésére, azonban rövid időn belül (egy-két hónap) az ellátott újból kéri elhelyezését ugyanabba az intézménybe. Hajléktalan személyek, szenvedélybetegek esetén gyakori az intézmény elhagyás és visszatérés.

(Amennyiben az ellátott érvényes szakvéleménnyel adott intézménytípusból ugyanabba az intézménytípusba van áthelyezve, akkor nem kell új szakvéleményt kérni.)

2.3. A rendelet hatálya

A Korm.rendelet 1. § (1) bekezdés b) pontja szerint rendelet hatálya kiterjed az **idősek otthonában elhelyezett BNO 10 kódkönyv F diagnóziskóddal rendelkező ellátott** felülvizsgálatára.

A kérdés az, hogy ennek mi a célja? Az, hogy az idősek otthonában elhelyezett nem időskorú, de betegsége vagy fogyatékossága okán önmagáról gondoskodni nem tudó személyek vizsgálata megtörténjen?

Az idősek otthonába való bekerülés 2008. január 1-je előtt semmilyen vizsgálathoz nem volt kötve. 2008. január 1-je után gondozási szükségletvizsgálat képez bemeneti feltételt. A kérdés, hogy itt mit ért a jogalkotó felülvizsgálat alatt.

Az idősek otthonaiban töltött gondozási időt figyelembe véve mi értelme van a felülvizsgálatnak időskorú személyek esetében?

Ha pedig a nem időskorúakra vonatkozik ezen passzus, akkor ez miért nincs egyértelműen leírva?

2.4. Illetékességi szabályok

A kormányrendelet 2. § (2) bekezdése szerinti illetékességi szabályok logikusak.

2. § (2) A vizsgálatot

a) az intézményi elhelyezést megelőzően az ellátott lakóhelye, illetve tartózkodási helye,

b) az intézményi elhelyezést követően az intézmény székhelye, telephelyen történő ellátás esetén telephelye

szerint illetékes módszertani intézmény által működtetett szakértői bizottság, illetve az ORSZI illetékes kirendeltségének vezetője által kijelölt szakértői bizottság folytatja le.

Azonban mivel **egy ellátott kérelmét több helyre is beadhatja**, ezért egymással párhuzamosan több intézményvezető is kérelmezheti alap- és alkalmassági vizsgálat elvégzését. Természetesen az intézményvezető tájékoztatást kér arról, hogy más intézménybe is történt-e kérelem beadás, azonban több esetben ez ellátott/törvényes képviselője elmulasztja az ezzel kapcsolatos tájékoztatást, vagy önhibából és önhibán kívül nem ad, vagy nem megfelelően ad tájékoztatást.

Különösen országos ellátási területtel rendelkező intézmények esetében fordulhat elő, hogy ugyanazon ellátottnak többen is kérik a bevizsgálását.

2.5. A vizsgálatokkal kapcsolatos határidők betartása

A megyei és fővárosi önkormányzat által fenntartott fogyatékosok otthonaiban az igénybevételi eljárás és az alapvizsgálat kérelmezésére, elvégzésére vonatkozó **határidők soron kívüli elhelyezés esetében nem betarthatók**. A gyorsított eljárás miatt a felvételt követően történik meg az intézményvezetők és a módszertani intézmény önhibáján kívül az alapvizsgálat elvégzése. Számos esetben azonnal kell elhelyezni ellátottat, mert egyébként testi épsége, élete veszélyeztetve lenne. Ezen esetekben vagy az intézményvezető vagy a módszertani intézmény kényszerül jogszabálysértésre.

Induló intézmények esetében, illetve férőhelybővítés esetén az intézményvezetők általában a működési engedély kiadása, vagy annak módosításának kiadását megelőzően kérik a vizsgálatokat.

Új intézmény esetén – amíg nincs birtokában a működési engedély – azaz csak elvi működési engedély van, problémát okoz a szakvélemény kiadása. Mert az intézmény még nem létezik, viszont amennyiben mégis, akkor a lehető leghamarabb kellene produkálni a finanszírozáshoz az ellátotti létszámot, megfelelően dokumentálva. **A szociális foglalkoztatást is nyújtó nappali intézmények esetén szintén előfordulhat, hogy működési engedély még nincs, viszont kérelem van már**. Ez esetben kérdéses, hogy az intézményvezető a működési engedély jogerőre emelkedése előtt kérelmezheti-e a szociális foglalkoztatási alkalmassági vizsgálatot. (Kormányrendelet 5. § (2) bekezdés szerint a szociális foglalkoztatási alkalmassági

vizsgálatot az intézményvezető az elhelyezési kérelem beérkezését követően, de a foglalkoztatás tervezett megkezdését megelőzően legalább harminc nappal kezdeményezi.)

2.6. A vizsgálatok kérelmezése, csatolandó dokumentumok

A 92/2008. (IV. 23.) Korm. rendelet **nem szabályozza részletesen** az egyes vizsgálat típusok esetén a vizsgálati kérelemhez **csatolandó dokumentumok körét**.

Ennek előnye, hogy csökkennek az intézményvezetők terhei. A módszertani intézmény és szakértő azonban sok esetben lényeges információkhoz nem jut hozzá. Jogszabályi hivatkozás hiányában nem is kérhet az adatlap mellé a 92/2008. (IV. 23.) Korm. rendelet 5. § (5) bekezdésén túli dokumentumokat a módszertan.

A jogszabály normaszövege a következő:

5. § (5) „A vizsgálatokat 2009. június 30-áig a Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet (a továbbiakban: Intézet), azt követően az ORSZI által erre a célra rendszeresített, és az Intézet, illetve az ORSZI honlapján közzétett adatlapon kell kezdeményezni. Az adatlaphoz csatolni kell az ellátott rendelkezésre álló egészségügyi és - fogyatékos személy esetén - gyógypedagógiai dokumentációját.”

Pontosítani szükséges, mit ért a jogalkotó az „ellátott rendelkezésre álló egészségügyi és - fogyatékos személy esetén – gyógypedagógiai dokumentáció” alatt.

Vannak olyan esetek, főként fogyatékosok ápoló-gondozó otthoni elhelyezése esetén, amikor **nem áll rendelkezésre dokumentáció**. Családban nevelkedett értelmi fogyatékos személynél a leggyakoribb, hogy nem fellelhetők alapvető dokumentációk, sőt a személyazonosságot igazoló iratok hiánya is gyakori. Ezek pótlása sokszor hosszú időt vesz igénybe.

A kormányrendeletben az adatlap formátumára vonatkozó szabályozás sem egyértelmű. Kérdés, hogy **az ORSZI 2009. július 1-jétől módosít-e azon az adatlapon, ami jelenleg a Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet lapján elérhető**.

Az adatlap késő, formai és tartalmi hibás megjelenése önhibán kívül hátrányos helyzetbe hozta mind a vizsgálat kérőket, mind a vizsgálatot végzőket 2008-ban. Okulva ebből, tanácsos lenne időben közzé tenni a 2009. július 1-jétől érvényes adatlapot.

2.7. A vizsgálati módszerek

A 92/2008. (IV. 23.) Korm. rendelet nem szabályozza az egyes vizsgálat típusok esetén alkalmazandó vizsgálati módszereket.

Ez egyrészt előny, egyrészt hátrány. Jelenleg a korábbi felülvizsgálati rendszerben alkalmazott tesztek, vizsgálati módszereket alkalmazzák a szakértők. A vizsgálati módszerek egységesítése az új jogszabály alapján a módszertanok részéről nem történt meg, hiszen a kormányrendeletéről szóló előterjesztés is az Országos Rehabilitációs és Szociális Szakértői Intézethez delegálta a felülvizsgálatokkal kapcsolatos feladatokat. A Szervezet felkészülését szolgáló, egy éves átmeneti időszakra a módszertani intézmények kötelezettek a feladat ellátására, amely egyrészt kevés az eljárásrendek összehangolására, másrészt pedig lehet, hogy okafogyott, hiszen az ORSZI ez idáig csak informális csatornákon keresztül jelezte, hogy igényt tart a módszertani intézmények tapasztalataira, eljárásrendjeire.

Az alkalmazott vizsgálati módszerek a 2008. július 1-je előtti rendszerből öröklődtek, leggyakrabban:

Fogyatékosok esetén:

- heteroanamnézis,
- PAC,
- Goodenough rajzvizsgálat,
- Marburgi formakirakó teszt.

Pszichiátriai és szenvedélybetegek esetén:

- exploráció,
- heteroanamnézis,
- munkaanamnézis,

- munkapróba, a munkamagatartás, kézügyesség vizsgálata,
- pszicho-szociális állapot, és körülmények, mint a foglalkoztatást lényegesen befolyásoló tényezők feltárása.
- nonverbális általános gyakorlati intellektuális képességek, szem-kéz koordináció, kézügyesség, figyelem vizsgálata, munkamotiváció, munkaérték, munkaérdeklődés felmérése.

Alapvizsgálat esetén amennyiben elvárás lesz bizonyos **tesztek** megléte az vizsgálatokhoz, tisztázandó, **ki készíteti el**: az intézmény (mielőtt még jogilag köze lenne az egyénhez), vagy az ügyek intézésében járatlan hozzátartozó, stb. Jelenleg fogyatékosok otthonaiban csak akkor vannak a tesztek elvégezve, ha törvénysértő módon az ellátott alapvizsgálat nélkül felvételre kerül.

A Kormányrendelet 6. § (3) bekezdésében mit jelent az „ellátott személyes vizsgálata” (tesztek kitöltése, laborvizsgálat, EKG, röntgen, stb.? A személyes vizsgálat feltételeit az intézet vezetője köteles biztosítani. (Mi is az??)

2.8. Egyes intézménytípusok speciális problémái

A szenvedélybetegek rehabilitációs intézményei körében a **drogrehabilitációs intézmények** esete speciális. Ezen intézményekbe kerülés más utakon történik, mint ahogyan a jogalkotók ezt feltételezik és elvárják.

Régióinkban több ilyen intézmény is működik (Pécsvárad, Kovácsszénája, Lulla, Zsibrik). Ezen intézményekbe minden héten érkezik felvételi kérelem és sok embert felvételkor látnak először. A felvétel feltétele az intoxikációmentes megjelenés és az önkéntes igénykifejezés a rehabilitációs programba-kerülésre.

Tehát **értelmezhetetlen ebben az esetben az alkalmassági vizsgálat, mivel hetente kellene szakértői bizottságot összehívni, ha valaki be akarja tartani a jogszabályban előírt követelményeket.**

A jogszabályokban kellene szabályozni ezen intézmények speciális helyzetét, feltételeit. Ellenőrzéskor évek óta minden drogrehabilitációs intézmény papírgyártással foglalkozik, mely megalázó és értelmetlen, de a hatóság az alkalmassági vizsgálatról szóló szakvélemény hiányában büntet, normatívát von vissza.

A drogterápiás intézményekben a vizsgálat kérelmezésére vonatkozó határidők is újragondolandók. Tekintettel a szenvedélybetegek rehabilitációs intézményeinek speciális működésére a bekerülést követő rehabilitációs alkalmassági vizsgálat 8 napon belüli megkérése nem életszerű, mert egyrészt hetente 1-2 embernek kell 8-8 napokon belül vizsgálatot kérni (ami a bizottság szempontjából azt jelenti, hogy hetente érkezik hozzá 1-2-3 kérelem), másrészt a gyakorlat azt mutatja, hogy az intézménybe bekerülők egy része nem marad néhány hétnél tovább a rehabilitációban, emiatt az ő vizsgálatuk talán nem is feltétlen szerencsés (persze csak gyakorlatilag, nem elméletileg). Esetükben lehet, hogy indokoltabb volna legalább egy hónappal a bekerülést követően kérni a vizsgálatot.

2.9. Szociális foglalkoztatási alkalmassági és felülvizsgálatok problémái

Az Szt. 2007. december 31-ig úgy rendelkezett, hogy a szociális foglalkoztatási alkalmassági vizsgálat esetében a szakértői bizottság a szakértői véleményben megállapítja, hogy az ellátott alkalmas-e szociális foglalkoztatás keretében történő munkavégzésre, és - az ellátott alkalmassága esetén - javaslatot tesz az ellátott munkarehabilitáció, vagy fejlesztő-felkészítő foglalkoztatás keretében történő foglalkoztatására. Tehát a korábbi vizsgálati rendszerben csak a foglalkoztatásra való alkalmasság és a foglalkoztatási forma volt kötelező eleme a szakvéleménynek.

Több esetben **a szakvélemények nem tartalmazták azok érvényességét, az intézményvezetők pedig nem vették figyelembe az Szt.-ben meghatározott határidőt.**

A korábbi rendszerben a szakvéleménynek nem volt kötelező tartalmaznia azt, hogy milyen óraszámban javasolt az ellátott foglalkoztatása. Az intézményvezetőt csak a foglalkoztatási forma kötötte.

A szociális foglalkoztatásra vonatkozó szakvélemények érvényességét illetően problémát okozott az Szt. szociális foglalkoztatásra és a rehabilitációs alkalmassági vizsgálatra vonatkozó szabályainak alkalmazása:

2007. december 31-én a hatályos normaszöveg az alábbi volt:

99/D. §

(7) A rehabilitációs alkalmassági vizsgálatot végző szakértői bizottság a munka-rehabilitáció eredményességét **kétévente írásbeli felülvizsgálat keretében értékeli**. Az értékelés során meg kell vizsgálni az ellátott fejlesztő-felkészítő foglalkoztatásra való alkalmasságát, illetve a fejlesztő-felkészítő foglalkoztatásba történő átvezetésének lehetőségét, ennek feltételeit és lehetséges módjait.

113/G. § (1) Az ellátást igénylő, illetve az ellátott

a) a rehabilitációs intézménybe történő bekerülést megelőzően,

b) a szociális foglalkoztatás megkezdése előtt, valamint a foglalkoztatás során **évente rehabilitációs alkalmassági vizsgálaton vesz részt**.

A munka-rehabilitációra vonatkozóan az Szt. kétéves felülvizsgálatot (2006-ban még egy év volt), a szociális foglalkoztatásra éves vizsgálatot írt elő. Ennél fogva gyakorlatilag teljes a káosz atekintetben, hogy a kiadott szakvéleményeknek mi az érvényessége. A 92/2008. (IV. 23.) Korm.rendelet Záró rendelkezéseinek alkalmazása ezért okoz problémát gyakorlatban.

Írta: [Erdős Zsuzsanna](#), SzocioNet DDRMHSZK gesztorszervezet
Kaposvár, 2009. április 6.

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

ALAPSZOLGÁLTATÁSI ROVAT

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

Tájékoztató az étkeztetés, a nappali ellátás és a támogató szolgáltatás térítési díjának számításáról

A Szociális és Munkaügyi Minisztérium térítési díj számítással kapcsolatban 2009. februárban új útmutatót, illetve állásfoglalást adott ki.

Tájékoztató a nappali ellátást nyújtó intézményekben ellátottak intézményi térítési díjának – az étkeztetés igénybevételétől függő – megosztása tárgyában

A nappali ellátás térítési díjának (a továbbiakban térítési díjon az intézményi térítési díjat értjük) meghatározásánál figyelembe kell venni, hogy

- a normatív támogatás e szolgáltatásnál az étkeztetéshez és a nappali ellátás étkezésen túli költségeihez **együttesen** ad hozzájárulást,
- a térítési díjnak függnie kell attól, hogy az ellátott igényel e étkeztetést az ellátáson belül, vagy nem,
- a térítési díjak (étkeztetéses és étkeztetés nélküli) összegét – az intézmény működési költségein és normatív támogatáson túl – az étkezést is igénybevevők összlétszámon belüli aránya, valamint az intézményen kívüli, helyi szociális étkeztetés átlagos térítési díja határozza meg.

Fentiek azt jelentik, hogy a nappali ellátás térítési díjának megosztására konkrét arányt, mértéket központilag számítani, megadni nem lehet. (Ha lehetne, úgy azt térítési díjakra vonatkozó jogszabály tartalmazná.) A 2007-ben közzé tett útmutató a számítás elvi módszerét jelezte, a nemzetgazdasági átlagadatok alapján, példászerűen ismertetett egy

megosztási arányt, amely azonban csak azokra az intézményekre használható, amelynek adatai nem esnek messze a nemzetgazdasági átlagos adatoktól.

Számos megkeresés jelzi, hogy az intézmények egy része nem talál jó megoldást a megosztásra. Az alábbiakban a megosztás elfogadható megoldását mutatjuk be, jelezve, hogy az egyes számítási elemek esetleges hiánya hogyan pótolható. A számítás menete a következő:

1. A nappali ellátás étkezéssel együtt számított éves működési költsége: Ft /a/
 (tervezésnél: a nappali ellátás fajlagos költsége /Ft/fő/ szorozva az ellátottak létszámával /fő/ és az ellátási napok számával /2009-ben 251 nap/:
 $a = h * i * 251$, ahol h = a nappali ellátás fajlagos költsége
 i = az ellátottak létszáma)
 2. Le: normatív támogatás: Ft /b/
 (2009-ben 146200 Ft/fő szorozva az ellátottak létszámával /fő/:
 $b = 146200 * i$)
 3. Intézményi térítési díjtömeg: Ft /c/
 (1. sor összegéből kivonva a 2. sor összegét: $c = a - b$)
 Ez az összeg a működési költségeknek az a része, amelyet az ellátottak (vagy helyettük a fenntartó) fizet meg az intézménynek.
 4. Le: átlagos étkeztetés térítési díjtömeg: Ft /d/
 (A települési szociális étkeztetés átlagos térítési díja, /Ft/fő/ szorozva az étkeztetést igénybevevő nappali ellátottak számával /fő/ és az étkezési napok számával /251/:
 $d = k * j * 251$, ahol j = étkezést igénylő ellátottak száma
 k = szociális étkezés átlagos térítési díja).
- A díjtömeg megosztásához ismertnek kell feltételezni az egyik térítési díjat. Ez a szociális étkezésé, amely többnyire minden olyan településen létező adat, ahol nappali ellátás előfordul. A jövedelem szerint differenciált térítési díjat az igénybevevők számával súlyozva átlagolni kell.
- Ha nincs szociális étkeztetés akkor ennek becsült térítési díját úgy lehet meghatározni, hogy az egy főre jutó étkezési önköltség összegéből (amelyet saját konyha esetén az étkezés saját gyűjtésű költségeit, beszállító esetén a számla értékét az étkezést igénybevevők létszámával elosztva kapunk meg) levonjuk az öregségi nyugdíjminimum 150 – 300 %-a közötti jövedelemmel rendelkezők utáni szociális étkezési normatíva egy napra jutó összegét (2009-ben 80700 Ft/fő osztva 251 nappal = 322 Ft/fő/nap).
5. Az étkezés nélküli nappali ellátás térítési díjtömeg: Ft /e/
 (3. sor összegéből kivonva 4. sor összege: $e = c - d$)
 - 6./a Nappali ellátás térítési díja étkezés nélkül: Ft/fő/nap /f/
 (5. sor összegét elosztjuk a teljes létszám és az ellátási napok szorzatával:
 $f = e / [i * 251]$)
 b. Étkezéssel nappali ellátás térítési díja:Ft/fő/nap /g/
 (6/a sor összegéhez hozzáadjuk a szociális étkeztetés átlagos térítési díját:
 $g = f + k$)

Példa:

Vegyünk egy 40 fős intézményt, amelynek 30 ellátottja étkezést igényel. Az intézmény éves működési költsége 9500 e Ft. A példa szerinti településen a szociális étkeztetés átlagos térítési díja (az öregségi nyugdíjminimum 150 %-a alatti, 150-300 közötti, illetve 300 feletti jövedelemmel rendelkezők térítési díjából számolva) 350 Ft/fő/nap.

1. A nappali ellátás éves működési költsége: 9 500000 Ft

2. Le: normatív támogatás 146200 X 40 =	5 848000 Ft
3. Intézményi térítési díjtömeg:	3 652000 Ft
4. Le: átlagos étkezés-térítési díjtömeg 350 X 30 X 251=	2 635500 Ft
5. Nappali ellátás térítési díjtömege	1 016500 Ft
6/a. Nappali ellátás térítési díja étkezés nélkül 1 016500 / (40 X 251)=	101,0 Ft/fő/nap
b. Étkezéssel nappali ellátás térítési díja 350 + 101 =	451,0 Ft/fő/nap

A támogató szolgáltatás térítési díjának meghatározása

A támogató szolgáltatók finanszírozási rendje 2009-től megváltozott, a szolgáltatók normatív támogatása helyett pályázaton befogadott intézmények a vállalt teljesítményükhöz igazodóan kapnak költségvetési támogatást. Ez a változás érinti a térítési díj számításának rendjét is. A támogató szolgáltatás igénybevételének intézményi térítési díj számítására az alábbi sémát ajánljuk:

1. A támogató szolgáltatás éves önköltsége: eFt /a/
Új szolgáltatónál a befogadott éves teljesítmény önköltsége.
2. A befogadott feladategységek száma: db /b/
3. Az egy feladategységre jutó önköltség: Ft/db /c/
(1. sor összege osztva a 2. sor összegével: $c = a / b$)
4. A pályázati támogatás volumene
2500 Ft X 3000 (kötelező) feladategység: eFt /d/
1800 Ft X db vállalt többlet feladategység: eFt /e/
Együtt: ($f = d + e$) eFt /f/
5. Az egy feladategységre jutó támogatás: Ft/db /g/
(4. sor összesen osztva a 2. sor összegével: $g = f / b$)
6. Intézményi térítési díj: Ft/db /h/
(3. sor összegéből kivonjuk az 5. sor összegét: $h = c - g$)

Étkeztetés térítési díj számításának értelmezése

Az 1993. évi III. tv. az alábbi módon szabályozza az intézményi térítési díj számítását:
„A személyes gondoskodás körébe tartozó szociális ellátások térítési díja (a továbbiakban: intézményi térítési díj) a szolgáltatási önköltség és a normatív állami hozzájárulás, támogató szolgáltatás esetén a szolgáltatási önköltség és a szolgáltatás külön jogszabály szerinti költségvetési támogatásának különbözete.”

A helyi önkormányzatok normatív állami hozzájárulásait a 2008. évi CII tv. 3-as számú melléklete biztosítja az önkormányzatok számára, tehát az 1993. évi tv. 115. § (1) bekezdésének szabályozásából, kifejezés használatából egyértelműen következik, hogy az intézményi térítési díjak vonatkozásában a normatív állami hozzájárulás = a 2008. évi CII tv. 3-as számú melléklete szerinti összeggel az adott ellátás vonatkozásában.

Azaz tárgyalt témánk szempontjából hibás egyenlőségjelet tenni „A helyi önkormányzatok normatív hozzájárulásai” illetve „A helyi önkormányzatok normatív

kötött felhasználású támogatásai" közé, a kettő nem azonos fogalom!, és nem is azonos célt szolgál!

Forrás: [Szociális és Munkaügyi Minisztérium Családi és Szociális Szolgáltatások Főosztálya, Budapest, 2009. február 17.](#)

Kihívások a családsegítésben – feladatok, együttműködések a megváltozott közfoglalkoztatási struktúrában

Az „Út a munkához” program jogszabályi háttere

Az egyes szociális és foglalkoztatási tárgyú törvények módosításáról szóló 2008. évi CVII. törvény (Eszft.) az alábbi törvények módosításait tartalmazza:

- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (Ft.)
- a munkaügyi ellenőrzésről szóló 1996. évi LXXV. törvény (Met.)
- a pályakezdő fiatalok, az ötven év feletti munkanélküliek, valamint a gyermekek gondozását, illetve családtag ápolását követően munkát keresők foglalkoztatásának elősegítéséről, továbbá az ösztöndíjas foglalkoztatásról szóló 2004. évi CXXIII. törvény (Pmtv.)
- a foglalkoztatás bővítése és rugalmasabbá tétele érdekében szükséges intézkedésekről szóló 2005. évi CLXXX. törvény (Fbrt.)

A törvények módosítása maga után vonja a különböző végrehajtási rendeletek változásait is, amelyek közül jelen esetben elsősorban a szociális tárgyú rendeletek, nevezetesen:

- az egyes pénzbeli szociális ellátások elszámolásának szabályairól szóló 62/2006.(III.27.) Korm. rendeletnek (Er.),
- a pénzbeli és természetbeni szociális ellátások igénylésének és megállapításának, valamint folyósításának részletes szabályairól szóló 63/2006.(III.27.) Korm. rendeletnek (R.) a pénzbeli és természetbeni szociális ellátásokkal kapcsolatos egyes kormányrendeletek módosításáról szóló 341/2008. (XII.30.) Korm. rendelettel történt módosítása.

Az aktív korú ellátásra való jogosultság feltételei

A jogosultsági feltételek az aktív korúak ellátásánál azonosak, ez eddigiekhez képest nem változtak. Alapja a jövedelmi és vagyoni feltétel (a családi jövedelem nem haladhatja meg a nyugdíjminimum 90%-át és vagyonnal nem rendelkezik), vagy az álláskereső támogatása lejárt, illetve előzetesen együttműködött egy évig.

2009. január 1-től az „**Aktív korúak ellátása**”, keretében a rendszeres szociális segély (RSZS), és rendelkezésre állási támogatást (RÁT) állapítható meg a jogosultsági feltételekkel rendelkező munkaerőpiacról kiszorult kérelmezőnek.

Az ellátásra jogosultak közül:

a.) a munkavégzésbe bevonhatók:

- közfoglalkoztatásban vesznek részt és különböző típusú munkaerő-piaci, valamint szociális szolgáltatások járnak részükre,

- pénzbeli ellátásként pedig rendelkezésre állási támogatás (továbbiakban: RÁT) illeti meg őket, ha közfoglalkoztatásban nekik nem felróható okból, nem tudnak részt venni

b.) képzésbe bevonhatók: a szociális ellátás folyósításának feltétele, hogy aki 35. életévét nem töltötte be, és általános iskolai végzettséggel nem rendelkezik olyan képzésben köteles részt venni, amely az általános iskolai végzettség megszerzésére, vagy a szakképzés megkezdéséhez szükséges kompetenciák megszerzésére irányul. A képzés időtartamára, ha keresetpótló juttatást nem állapítanak meg részükre, a RÁT illeti meg őket.

c.) a munkavégzésre nem kötelesek: továbbra is rendszeres szociális segélyt kapnak (továbbiakban: RSZS), számukra a közfoglalkoztatásban való részvétel nem előírás, ugyanakkor a segélyre jogosult személy is vállalhatja az önkormányzattal kötött megállapodásban, hogy részt vesz a közfoglalkoztatásban, (ebben az esetben a RÁT szabályokat kell rájuk alkalmazni).

Jogszámban rögzítetten rendszeres szociális segélyre jogosultak:

a.) egészségkárosodott személy (együttműködési kötelezettség előírása nélkül)

b.) az 55. életévét betöltött személy, vagy

c.) 14 éven aluli kiskorú gyermeket nevelő – feltéve, hogy a családban élő gyermekek valamelyikére tekintettel más személy nem részesül a Cst. szerinti gyermekgondozási támogatásban, gyermekgondozási díjban, terhességi gyermekágyi segélyben – és a gyermek ellátását napközbeni ellátást biztosító intézményben [Gyvt. 41. § (3) bek.] nem tudják biztosítani.

Aktív korúak ellátására jogosult együttműködési kötelezettsége

A települési önkormányzat az aktív korú ellátásra való jogosultság megállapításáról szóló határozatban rendelkezik a pénzbeli ellátás típusáról RÁT vagy RSZS (egyben együttműködési kötelezettség teljesítéséről, melyet RÁT esetén a Munkaügyi szervezettel, RSZS esetén az együttműködésre kijelölt szervvel kell teljesíteni).

A RÁT-ban részesülő személy együttműködési kötelezettsége keretében kéri az álláskeresőként történő nyilvántartásba vételét az állami foglalkoztatási szervnél. A szerv által meghatározott időpontban, de legalább háromhavonta jelentkezik. 8 napon belül az alábbi változásokat bejelenti az állami foglalkoztatási szervnek: ha munkaviszonyt létesít, ha oktatási intézmény nappali tagozatán folytat tanulmányokat, ha öregségi nyugdíjra lesz jogosult, ha egyéb kereső tevékenységet folytat. Az együttműködési kötelezettség keretében az ügyfél aktívan állást keres, a megfelelő munkahelyre szóló állásajánlatot elfogadja, az állami foglalkoztatási szerv által felajánlott munkaerő-piaci szolgáltatást, a támogatott képzési lehetőséget igénybe veszi, részt vesz a megfelelő munkahelyhez jutást elősegítő munkaerő-piaci programban.

A jogszabály módosítás lehetővé tesz, hogy az aktív korúak ellátására jogosult – RÁT-ban részesülő- személlyel a munkaügyi központ által kötött álláskereső megállapodásban a munkaügyi központ is előírja a családsegítő szolgálattal történő együttműködést (Szt. 35. § (6) bekezdése és az R. 17. § (14) bekezdése értelmében).

A rendszeres szociális segélyre jogosult személy együttműködési kötelezettsége: nem módosultak a keretei. Így: nyilvántartásba veteti magát (a határozat jogerőre emelkedését követő 15 napon belül), a beilleszkedést segítő programról írásban megállapodik, teljesíti a beilleszkedést segítő programban foglaltakat.

Rendszeres szociális segélyezettek esetében a jogalkotó kizárólagosan nem nevezi meg az együttműködésre kijelölt szerv típusát- annyit rögzít, hogy a segélyezettnek a rendszeres szociális segély folyósításának feltételeként az együttműködést az

önkormányzat által kijelölt szervvel kell vállalni, amely szervezet az Szt. 37/D. § (4) bekezdése alapján elsősorban a családsegítő szolgálat (megerősíti a családsegítő szolgáltatáshoz történő feladattelepítést, azzal, hogy előírja az 1/2000. (I.7.) SzCsM rendelet 7. számú melléklete szerinti esetnapló kötelező vezetését).

A rendszeres szociális segély alapvető fontosságú jellemzője, hogy a megélhetéshez nyújtott pénzbeli segély mellé hozzárendel támogató háttérszolgáltatásokat is. Ennek elsősorban az a célja, hogy a minimális biztonságot nyújtó segély mellett a munkanélküli igénybevevők a passzivitásból, az inaktív helyzetből megfelelő szakmai segítséggel tovább tudjanak lépni, és több esélyük legyen a munkaerőpiac valamelyik szegmensébe bekapcsolódni.

A családsegítők által szervezett beilleszkedési programnál dominál a személyes kapcsolatra épülő **segítő tevékenység**. Azoknál az inaktív igénybevevőknél, akik régóta távol vannak a munkaerőpiactól és szociális-mentális állapotuk miatt csak az **intenzív kapcsolat és személyes odafigyelés** mellett, a szociális munka eszközeinek és módszereinek használata lehet eredményes az aktivizálás, a társadalmi integráció irányába való elmozdulás. A családsegítő szolgálatok a rendszeres szociális segélyezettekkel végzett munkájuk során képesek az egész embert empatikus, személyközpontú odafordulással látni és problémáját komplex módon kezelni (a munkaügyi szervezet a feladatellátása során csak az érintett munkanélkülivel áll kapcsolatban, az érintett interperszonális kapcsolatrendszerében fellelhető motivációkról, és az egyén tényleges életkörülményeiről csak közvetetten rendelkezik/het információval).

Szervezetek együttműködési kötelezettsége

Az együttműködésre kötelezett szervezetek csak akkor tudnak érdemi segítséget nyújtani a munkaerőpiacra történő visszatéréshez, ha kooperálnak, ismerik egymás szolgáltatásait, és **a különböző szolgáltatásokat egymást kiegészítve, egymásra épülve** határozzák meg (mindez azonban azt feltételezi, hogy a szervezetek között folyamatos a kapcsolattartás, és zavartalan a kommunikáció).

Együttműködés I. – az önkormányzat és a munkaügyi szervezet között (IR)

Célja: a jogosultsági és a folyósítási feltételek fennállásának megállapítása és ellenőrzése elektronikus ügyintézés keretében.

Az együttműködés tartalma

A jegyző által átadott adatok: személyes adat, állampolgárság, lakóhely, szociális ellátás megállapítására/megváltoztatására/megszüntetésére vonatkozó döntés, TAJ szám, iskolai végzettség, szakképzettség.

A munkaügyi hatóság által átadott adatok: támogatott munkaerő-piaci helyzetével összefüggő adatok, álláskeresőként történő nyilvántartással.

A jegyző csak azon személyek adataihoz fér hozzá, akinek az ellátásra való jogosultságot megállapította.

Együttműködés II. – együttműködésre kijelölt szerv és a jegyző között

Az együttműködésre kijelölt szerv feladatai: az éves értékelés megküldésével tájékoztatja a jegyzőt a beilleszkedést segítő program végrehajtásáról, jelzi a jegyzőnek, ha a rendszeres szociális segélyre jogosult személy együttműködési kötelezettségének nem tesz eleget.

A jegyző feladatai: a rendszeres szociális segélyre jogosult személyek esetében (kivéve az egészségkárosodottak) az aktív korúak ellátására való jogosultságot megállapító határozatot megküldi az együttműködésre kijelölt szervnek. Az együttműködésre kijelölt szervet tájékoztatja az aktív korúak ellátására való jogosultság megszüntetéséről, a rendszeres szociális segély jogosultsági feltételeinek megszűnéséről és az együttműködési kötelezettség előírásáról. A rendszeres szociális segélyre jogosult

személy, ha a települési önkormányzattal kötött megállapodásban vállalja az álláskeresőként történő nyilvántartásba vételét és az álláskeresési megállapodás megkötését a munkaügyi központtal, szintén tájékoztatja az önkormányzattal kötött megállapodásról.

Együtműködés III. - együtműködésre kijelölt szerv és a munkaügyi szervezet között

Együtműködésre kijelölt szerv feladatai: éves értékelés megküldésével tájékoztatja a munkaügyi szervet az álláskeresési megállapodásban előírtak szerinti beilleszkedést segítő program végrehajtásáról. Jelzi a munkaügyi szervezetnek, ha a RÁT-ban részesülő személy az álláskeresési megállapodásban előírt együtműködési kötelezettségének nem tesz eleget.

Munkaügyi szerv feladatai: ha az aktív korúak ellátására jogosult személlyel kötött álláskeresési megállapodásban előírja a családsegítő szolgálattal történő együtműködést, az együtműködés előírásáról, valamint a családsegítő szolgálatnál történő megjelenés határidejéről a munkaügyi központ tájékoztatja a családsegítő szolgálatot. Továbbá tájékoztatja a családsegítő szolgálatot, ha az álláskeresési megállapodásban foglalt tartalma a családsegítővel történő együtműködés vonatkozásában módosul, valamint ha a személyt törölték az álláskeresők nyilvántartásából.

A hatékonyság és eredményesség szempontjából meghatározó, hogy az álláskeresési megállapodás módosítását megelőzően a munkaügyi szervezet a családsegítő szolgálató véleményét, javaslatát kikérje- ez képezze a módosítás alapját.

Mi indokolja az együtműködést?

Az inaktivitás feloldására irányuló szervezett segítség csak akkor lehet sikeres, ha a hátrányt okozó problémákat összefüggésükben vizsgáljuk és kezeljük.

Egyetlen szervezet, csak a saját eszköz és módszertárára építve nem képes az egyéni aktivitást gátló, akadályozó tényező feloldására, ezért szükséges azon partner szervezetek felkutatása, akikkel együtműködve a lehető leghatékonyabb módon segíthető vissza az egyén a foglalkoztatásba.

A családsegítő és munkaügyi szervezet tervszerű együtműködése szükséges egyrészt a komplex segítségnyújtás biztosítása, másrészt azon szempontok meghatározása érdekében, melyek alapján a RÁT-ban részesülőknél a családsegítővel való együtműködés előírásra kerül. Rendelkezi-e a munkaügyi szervezet munkatársa az egyén élethelyzetéről, az azt befolyásoló tényezőkről és az illetékes családsegítést nyújtó szolgáltatóról (kapacitás, szolgáltatások) annyi információval, ami a foglalkoztathatóság javítását célzó együtműködés előírását megalapozza? A megfelelő információk hiányában az együtműködési kötelezettség formálisan előírható, azonban érdemi segítségnyújtás hiányában csak a szervezetek felelősségáthárítása valósul meg.

Az együtműködés egy lehetséges formája az érintett szervezetek képviselőinek, tervszerű megbeszélése pl. „bizottsági ülés”.

Bizottsági forma előnyei

1. Szervezeti szinten:

Munkaszervezés: összefogja, és folyamatos kapcsolattartást biztosít azoknak a szakembereknek/szervezeteknek, akik a munka nélkül lévők munka-erőpiaci és társadalmi integrációjának eléréséhez hozzájárulni kívánnak .

Közvetlen információáramlást biztosít:

- résztvevők által aktuálisan szervezett programokról, szolgáltatásokról (pl. képzés, munkalehetőség, csoportfoglalkozás) és az azokon való részvétel módjáról és feltételeiről való rendszeres tájékoztatás

- az együttműködés hatékonyságának növelése érdekében az együttműködő felek által megfogalmazott igények gyűjtése és az azokra való reagálás (pl. igény: Munkaügyi Központ felé adott képzés iránti igény közvetítés), visszacsatolás

Idő és energia megtakarítást eredményez: nem aktuálisan (a támogatásban részesülő megjelenésekor) történik a partnerszervezetekkel az egyeztetés (az ügyintézők saját belátása szerint), hanem formalizált módon, ami a szervezet működés rendjébe beépíthető.

Kiszámítható szolgáltatásnyújtás: csak azon szolgáltatások igényvételére vonatkozó kötelezés kerül meghatározásra, mely az érintett számára elérhető, a párhuzamos vagy az egymást kioltó szolgáltatásnyújtás lehetősége a közösen felállított szolgáltatási tartalom miatt kizárható.

Egyéni élethelyzethez igazodó együttműködések megkötését eredményezi: az előre tervezett bizottsági ülések időpontjai miatt a támogatott intézményi életútjáról egyénre szabott felkészülést kíván az érintett szervezetek képviselőitől, mindez megalapozhatja az egyénre szabott további együttműködési kötelezettségek meghatározását.

Felelősség áthárítása, és a támogatottak eredményre nem vezető (felesleges) együttműködésre való kötelezése kizárható: A foglalkoztathatóság javítása és képzésbe való bekerülés érdekében, a szervezetek közösen határozzák meg a szükséges együttműködések (a szolgáltatót, szolgáltatás típusát és az igénybevétel időtartamát)- tehát az elért eredmények vagy kudarcok egyetemlegesen terhelik a résztvevőket.

2. Egyéni (támogatásban részesülő) szintjén:

2009.január 01-től szerepe lehet a RÁT-ban részesülő, de a családsegítővel való együttműködés előírás vonatkozásában:

A munkaügyi központ kötelezettségének teljesítésére teremthet lehetőséget:

- ha az aktív korúak ellátására jogosult személlyel kötött álláskereső megállapodásban előírja a családsegítő szolgálattal történő együttműködést, az együttműködés előírásáról, valamint a családsegítő szolgálatnál történő megjelenés határidejéről a munkaügyi központ tájékoztatja a családsegítő szolgálatot,
- tájékoztatja a családsegítő szolgálatot, ha az álláskereső megállapodásban foglalt tartalma a családsegítővel történő együttműködés vonatkozásában módosul, továbbá ha a személyt törölték az álláskereső nyilvántartásából.

A bizottsági ülés lehetővé teszi:

- a kötelezettek körének meghatározását: Cél, hogy csak azon ügyfelek esetében kerüljön előírásra a családsegítővel való együttműködés, akiknél az elérhető szolgáltatások érdemi segítséget nyújthatnak a foglalkoztatásba/ képzésbe történő belépést elősegítő felkészítéshez.
- az egyén és az adott szervezet együttműködésének (célja, tartalma) meghatározása:

Adott szervezettel való együttműködés előírása kettős szerepet tölthet be:

1. a diagnózis felállításához szükséges szolgáltatások körének meghatározása, az igénybevétel határidejének megjelölése. Az ügyfelek anamnézisének, helyzetének és állapotának felméréséhez (fizikai, egészségi alkalmasság, munkaerőpiaci előélet, tudások, ismeretek, kompetenciák, szociális helyzet, motiváció) szükséges szolgáltatások meghatározható.
2. a fejlesztést szolgáló szolgáltatások körének/típusának (szolgáltatást nyújtó szervezet) meghatározása, az igénybevétel időtartamának rögzítése.
Az egyén élethelyzetének több szempont szerinti feltárását követően határozható meg az a szolgáltatási sorrend, melyben a különböző szolgáltató szervezetek az általuk adekvátnak vélt szolgáltatásaikkal hozzájárulhatnak a fejlesztéshez/fejlődéshez.
A különböző szervezetek által nyújtandó szolgáltatások egymásra építő, egymást kiegészítő jelleggel történő meghatározása, a szervezetekkel való együttműködésnek vagy adott szolgáltatás igénybevételének határidőhöz kötése az érintett felkészítésének folyamatát átláthatóvá és nyomon követhetővé teszi.

Az együttműködésre vonatkozó visszacsatolás lehetőségét hordozza magában: a fejlesztő tevékenységekben való egyéni eredmények közvetlen kommunikálását teszi lehetővé, mely megalapozhatja a társszervekkel (pl. a családsegítővel) való további együttműködés szükségszerűségének megszüntetését.

Színteret adhat az együttműködésre kijelölt szerv (elsődlegesen családsegítő szolgálat) kötelezettségeinek teljesítésére:

- jelzi a munkaügyi központnak, ha az álláskereső megállapodásban előírt együttműködési kötelezettségének az érintett személy nem tesz eleget, valamint
- az éves értékelés megküldésével tájékoztatja a munkaügyi központot az álláskereső megállapodásban előírtak szerinti beilleszkedést segítő program végrehajtásáról.

Önkormányzatok szabályozási jogköre

A helyi rendeletekben a törvényi szabályokkal összhangban rendelkezni kell az együttműködés eljárási szabályairól, az együttműködési kötelezettség megszegésének eseteiről, az együttműködő intézmény kijelöléséről és a beilleszkedést segítő programok típusairól.

A pénzbeli ellátások megszüntetése

Általános szabály, hogy az aktív korúak ellátására való jogosultságát meg kell szüntetni annak, aki esetében a kizáró okok valamelyike időközben felmerül; illetve annak, aki a felülvizsgálati eljárásokat akadályozza, aki keresőtevékenységet folytat, valamint aki esetében a munkaügyi hatóság ismételten jogerősen megállapította a jogellenes munkavégzés tényét.

Az állami foglalkoztatási szervezetnél nyilvántartásba vett aktív korúak ellátására jogosult (közfoglalkoztatásban, képzésben részesülő) személy, ha a felajánlott megfelelő munkát nem fogadja el, vagy a közfoglalkoztatási jogviszonyát jogellenesen szünteti meg, vagy a munkáltató szünteti meg rendkívüli felmondással, akkor megszűnik a pénzbeli ellátása.

Amennyiben az állami foglalkoztatási szervezetnél az álláskereső nyilvántartásából törlik, illetve ha a megadott határidőn belül nem regisztráltatja magát, vagy az álláskereső megállapodást nem köti meg szintén megszűnik a pénzbeli ellátása.

A rendszeres szociális segélyben részesülő személy esetében megszüntetési ok, ha az együttműködésre kijelölt szervnél kötelezettségét két éven belül ismételten felróható okból megszegi.

Az együttműködés megszegésének esetei az együttműködésre kijelölt szervnél

A rendszeres szociális segélyezett nem jelenik meg az együttműködésre kijelölt szervnél nyilvántartásba vétel céljából. Az előírt időpontban nem jelenik meg és távolmaradását nem is igazolja. Nem vesz részt a számára előírt foglalkozáson, tanácsadáson, javasolt szolgáltatáson. A beilleszkedési programban meghatározottakat nem hajtja végre.

Együttműködésre kijelölt szerv

A települési önkormányzatnak helyi rendeletében nevesítenie kell az együttműködésre kijelölt szervet több oknál fogva is. Egyrészt mert ennek hiányában a segélyben részesülő nem tud eleget tenni együttműködési kötelezettségének; másrészt mert így egyértelművé válik, hogy melyik szerv felelős az együttműködési kötelezettséggel kapcsolatos feladatok végrehajtásáért, melyik szervnek küldi a határozatot, melyiktől várhatja az éves értékelést, és kitől fogadja a program módosítására vonatkozó javaslatot, és az együttműködés kapcsán érkező jelzéseket a települési önkormányzat.

Az együttműködés intézményi feltételeinek megteremtése valamennyi önkormányzat számára kötelező. A jogszabály alapján elsősorban családsegítő szolgálat kijelölése útján, így biztosítható, hogy a szociális munka eszközeivel megfelelően tudjanak segíteni a tartós munkanélküli ellátottá válásában. Amennyiben ez nem lehetséges, akkor családgondozó vagy társulási- esetleg feladat-ellátási szerződés útján működő szociális intézmény nevesítésével.

Az együttműködésre kijelölt szerv szerepe

A beilleszkedést segítő program keretében végigkíséri (a belépéstől a lezárásig) és adminisztrálja azt a folyamatot, ami a foglalkoztathatóság javítását, álláskeresésre felkészítést, életminőség romlásának megakadályozását-, a társadalmi integráció erősítését, más ellátásba juttatás segítségét célozza, valamint szolgáltatásai révén hozzájárul ezen célok eléréséhez.

Az együttműködésre kijelölt szervvel (családsegítő) együttműködésre kötelezhető a rendszeres szociális segélyben részesülők, illetve a munkaügyi szervezet előírása alapján a rendelkezésre állási támogatásban részesülő aktív korúak ellátására jogosult munkanélküliek heterogén csoportja.

Az RSZS- ben, RÁT-ban részesülő személyekkel megvalósuló együttműködés folyamata

A beilleszkedési program szakaszai

Az első szakasz a nyilvántartásba vételtől a beilleszkedést segítő program összeállításáig tart, ezt kell 60 napon belül elkészíteni.

A második szakasz a beilleszkedést segítő program végrehajtását, ill. értékelését a szükséges módosításokat foglalja magában.

Az első szakasz

Az együttműködésre kijelölt szerv munkatársa figyelemmel kíséri az aktív korúak ellátásának megállapításáról szóló határozatban megállapított határidő (15 nap) betartását, és annak megszegése esetén megvizsgálja a mulasztás okát.

A rendszeres szociális segélyre jogosult személyt a jogerős határozat alapján – a szervnél történő megjelenésekor – nyilvántartásba veszi, tájékoztatja a rendszeres szociális segélyre jogosult személyt a beilleszkedést segítő program elkészítésének menetéről, a programok típusairól, az együttműködés eljárási szabályairól. Kapcsolatot tart a rendszeres szociális segélyre jogosult személlyel. Együttműködési megállapodást köt a beilleszkedési program összeállításában való közreműködésre (ki-mit-mikor vállal, milyen szolgáltatások kerülnek nyújtásra).

A beilleszkedési program tartalma

A kliens szükségletén túl az egyéni sajátosságokat, képességeket, lehetőségeket figyelembe véve kerül meghatározásra. Ennek eleme az egyéni anamnézis felvételén túl a kliens környezetének a feltérképezése is, az egyéni és a külső erőforrások számbavétele. Az egyéni esetkezeléshez, képességfejlesztéshez sok esetben társul a teljes család gondozása is. A kliensek motiváltságának erősítése érdekében az egyéni tanácsadást, szoros kapcsolattartást a családtagokkal, családgondozást, személyiségfejlesztést, önismereti tréningeket és kommunikációs helyzetgyakorlatok tartalmazhat. Fontos továbbá a természetes támaszok, valamint az egyén pozitív megerősítését, a pszichés támogatást és az önbecsülés erősítő programok.

A beilleszkedést segítő program az önkormányzattal együttműködő személy szociális helyzetéhez és mentális állapotához igazodva kiterjedhet:

- a) az együttműködésre kijelölt szervvel való kapcsolattartásra,
- b) az együttműködő személy számára előírt, az egyéni képességeket fejlesztő vagy az életmódot formáló foglalkozáson, tanácsadáson, illetőleg a munkavégzésre történő felkészülést segítő programban való részvételre,
- c) a felajánlott és az iskolai végzettségének megfelelő oktatásban, képzésben történő részvételre, különösen az általános iskolai végzettség és az első szakképesítés megszerzésére.

(A 2008. dec. 31-én hatályos Szt. szerinti felajánlott és számára megfelelő munka elfogadására vonatkozó szabály kikerült.)

A beilleszkedési program tartalmi elemei

Célcsoportonként:

Az 55. életévét betöltött személy esetében:

- átképzés,
- a nyugdíjhoz szükséges szolgálati idő megszerzése érdekében felkészítés.

A 14. év alatti gyermekét nevelő szülő esetén – ha a gyermek napközbeni felügyelete helyben nem biztosítható, illetve egyéb okok (pl. hiperaktivitás, magatartászavarok, magántanulói státusz esetében együttműködés a gyermekjóléti szolgálattal).

Szolgáltatás nyújtás célja szerint:

Foglalkoztathatóság javítása, álláskeresésre felkészítés (motiváció- és készségfejlesztéssel, képzettség erősítésével, pszicho-szociális megerősítéssel);
Életminőség romlásának megelőzése/megakadályozása- társadalmi integráció erősítése;
Más ellátáshoz juttatás segítése (ami egyben kilépést is jelenthet).

Foglalkoztathatóság javítása / Álláskeresésre felkészítés

Egyéni tanácsadással, melynek célja a motiváció- és készségfejlesztés, a képzettség erősítése, valamint a pszicho-szociális megerősítés.

Formái az esetkezelésen belül személyes megerősítés, a mentálhigiénés tanácsadás (mentális gondozás – a tartós munkanélküliségből következő pszichés traumák és a hátrányos helyzetből adódó nehézségek leküzdésére), az adósságkezelési tanácsadás, a szociális problémák kezelése, a családi kapcsolatok rendezése, mediáció, a pályorientációs, pályakorrekciós tanácsadás. (A szolgáltatást igénybe vevő önismereti munkájának segítése, pályaválasztási, pályakorrekciós tanácsadás nyújtása azok számára, akik bizonytalanok abban, hogy milyen képzésbe/átképzésbe vegyenek részt).

Csoportfoglalkozásokkal: álláskeresési készségek csoportos erősítése (munkavállalásra felkészítő csoporttréning), illetve az egyéni készségek fejlesztése csoportosan (kommunikációfejlesztő csoport, konfliktuskezelési készségek csoportmunkában, „önismereti „csoport, személyiségfejlesztő csoport).

Képzésbe juttatás elősegítésével: felkészítésre irányuló tanácsadáson túl, a képzésre járás feltételeinek elősegítése, a képzésben maradás támogatása.

Életminőség romlásának megelőzése - Társadalmi integráció erősítése

Célja az egészségügyi-szociális-mentális állapotot javítása és a re-szocializáció elősegítése.

Módszerei a szociális esetkezelés, a családgondozás, a szocializációs, kapcsolatépítő csoportok, a pszichológiai megerősítés/ tanácsadás, kezelésbe juttatás és az intézményi kapcsolódás megőrzése.

Más ellátáshoz juttatás (Pl. nyugdíj, leszámolás, gyermeknevelési ellátások, ápolási díj)

A végzett tevékenységek: egészségi állapot felmérése - munkaképesség csökkenés megállapításának előkészítése, információnyújtás az ellátásokról és a munkaerő-piaci kapcsolódásokról, tanácsadás, ügyintézés segítése.

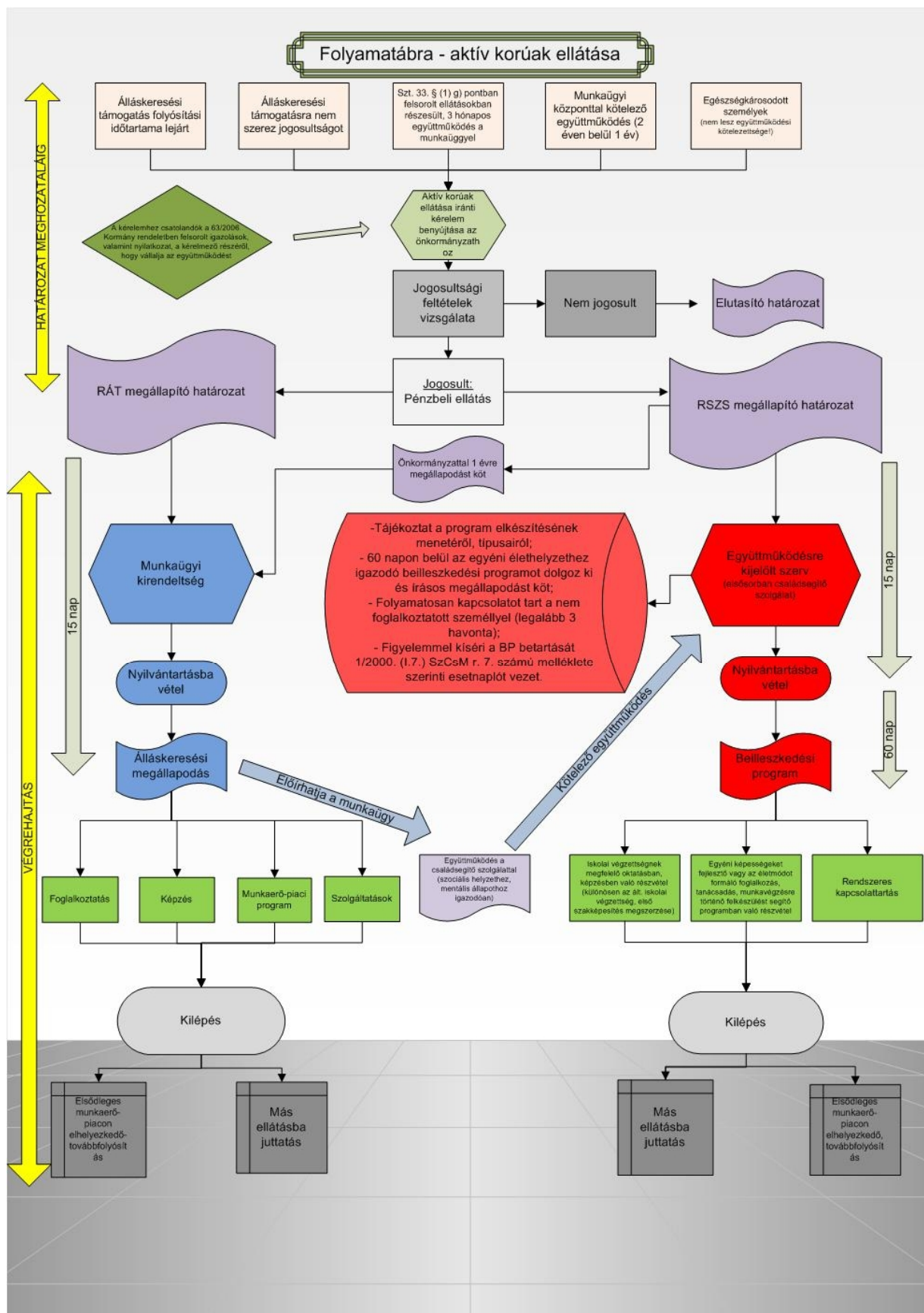
Második szakasz – a Beilleszkedési program végrehajtása

Folyamatosan kapcsolatot tart az együttműködésre kijelölt szerv munkatársa a rendszeres szociális segélyre jogosult személlyel és legalább háromhavonta személyes találkozás útján figyelemmel kíséri a beilleszkedést segítő programban foglalt betartását.

Legalább évente írásos értékelést készít a beilleszkedést elősegítő program végrehajtásáról, és amennyiben szükséges – a rendszeres szociális segélyre jogosult személy bevonásával – módosítja a programot, illetve az éves értékelés megküldésével tájékoztatja a jegyzőt (RÁT-os esetén a munkaügyi szervet) a beilleszkedést segítő program végrehajtásáról.

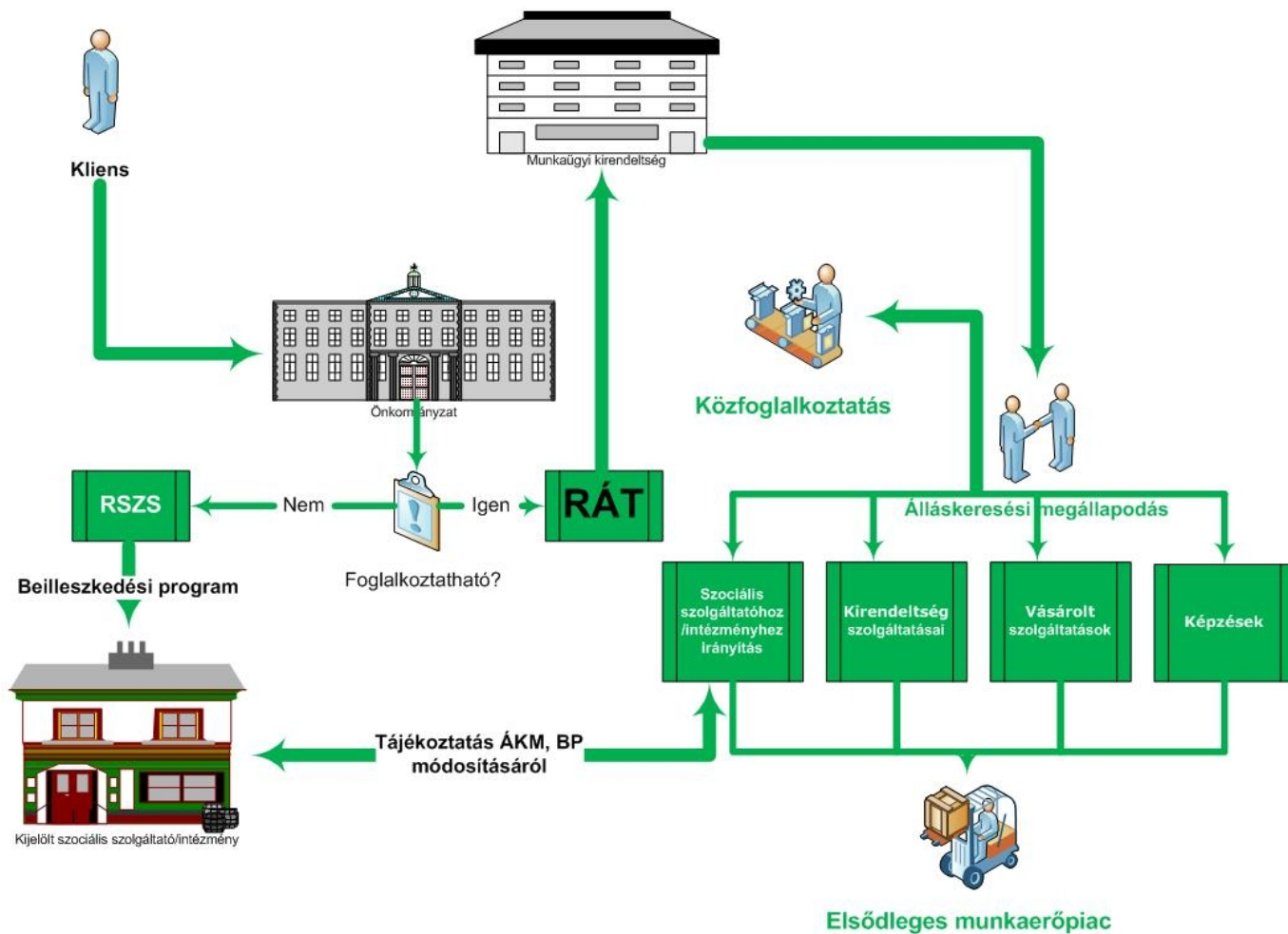
Folyamatos feladatként jelentkezik az együttműködésre kijelölt szerv részéről, hogy jelzi a jegyzőnek (RÁT-os esetén a munkaügyi szervezetnek), ha az aktív korúak ellátására jogosult személy együttműködési kötelezettségének nem tesz eleget, valamint a családsegítésre meghatározott esetenaplót vezet (az 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendeletben meghatározottak szerint).

Folyamatábra aktív korúak ellátása:

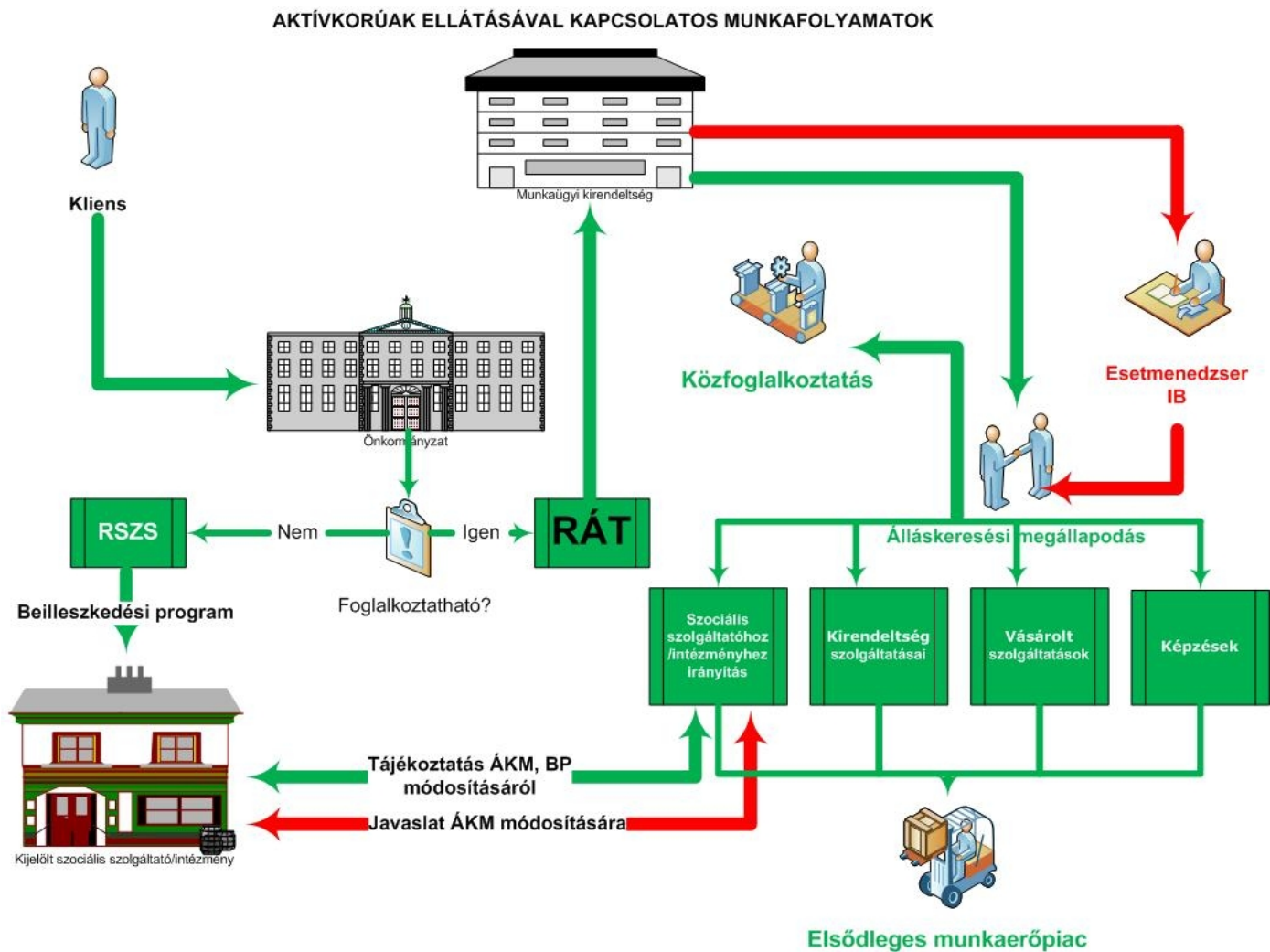

RÁT folyamat törvény szerint:

AKTÍVKORÚAK ELLÁTÁSÁVAL KAPCSOLATOS MUNKAFOLYAMATOK

RÁT folyamat javaslattal:

Írta: [Jászberényi Ágnes](#) SzocioNet DDRMHSZK Szociális Szolgáltató Csoport vezetője
 Ábrákat szerkesztette: [Szabó János](#), [Juhász Szilvia](#) SzocioNet DDRMHSZK
 Gesztorszervezet

★★★★★★★★★★★★★★★★★★
 SZAKOSÍTOTT ELLÁTÁS ROVAT
 ★★★★★★★★★★★★★★★★★★

Felhívás demens ellátást végző idősek otthonai részére

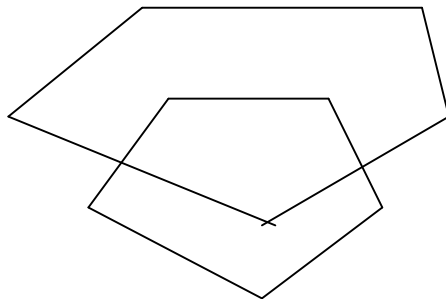
Útjára kívánunk indítani egy gyűjtést és közreadást a Szakmai Hírlevél hasábjain keresztül a régióban alkalmazott demens ellátási, foglalkoztatási gyakorlatokról. Várjuk a demens ellátottakkal kapcsolatos tematikus foglalkozásokat végző intézmények gyakorlatának leírásait az alábbi e-mail címre: gyonk@t-online.hu - Hegyhát Integrált Szociális Intézmény SzocioNet DDRMHSZK 7064 Gyöng, Táncsics u. 472. Telefonon keresztül is fogadjuk kérdéseit a témával kapcsolatban: 74/548-002 – Dénes Andrea, Pintér Györgyi. [A gyakorlatok leírását május 30-ig várjuk.](#) Egyeztetést követően a leírások számának függvényében jelennek meg közreadásaik a Szakmai Hírlevélben.

Mini-Mentál Teszt

Név:		<u>Dátum</u>
Max. pont	Adott pont	<u>Felmérés</u>
		<u>I.Orientáció</u>
		Melyik
1		évben
1		évszakban
1		hónapban
1		napban
1		időpontban vagyunk?
		Hol vagyunk
1		országban
1		megyében
1		helységben
1		intézményben
1		szinten?
		<u>II.Megjegyző emlékezés</u>
3		Három össze nem függő tárgy világos, hangos megnevezése, majd a szavak hangos elisméltetése a lakóval. A pontozásnál minden helyes szó egy pont, és csak az első kísérlet számít a pontozásnál. CERUZA SZEKRÉNY KAPA
		<u>III.Figyelem és számolás</u>
5		Visszaszámlálás 100-tól 7 – ével fejezzük be 5 kivonás elvégzése után. Minden helyes sorrendben adott válasz 1 pont. Ha a lakó nem tudja végrehajtani, akkor a VILÁG szót betűzze visszafelé. Minden helyes sorrendben mondott betű 1 pont.

		IV.Felidéző emlékezés
3		A megtanított 3 szó(ceruza, szekrény, kapa) felidézése.
		V.Beszéd és egyéb
2		Karóra, ceruza felmutatása, a lakó nevezze meg a felmutatott tárgyakat. Minden helyes válasz 1 pont.
1		A következő mondatot a vizsgálatot végző személy hangosan elmondja a lakónak és megismételteti vele. Csak egy kísérlet a megengedett. SEMMI DE ÉS SEMMI HA.
2		Adjunk a gondozottnak egy üres papírt, majd szólítsuk fel, FOGJA EZT AZ ÜRES PAPIRT A JOBB KEZÉBE , HAJTSA KETTÉ ÉS LE A FÖLDRE! Minden részfeladat helyes megoldása 1 p.
1		Papíron leírt szöveg elolvasása és végrehajtása a lakóval. CSUKJA BE A SZEMÉT!
1		Adjunk a lakónak egy tiszta papírt és kérjük meg, hogy írjon rá egy mondatot, tetszés szerint. Az írás ne diktálás után történjen, nyelvi hibák nem számítanak bele a pontozásba.
1		A teszt mellékletében lerajzolt egymást metsző ötszögeket rajzoltassuk le a lakóval. Amennyiben mind a 10 szög és a 2 metszéspont megvan max. pont megadható. Kézremegés és az ábra rotáció nem számít a pontozásnál.
Össz.:	Elért:	
30		

Melléklet:

Értékelés:

- 0-15 pont súlyos demencia
- 16-18 pont középsúlyos demencia
- 19-23 pont enyhe értelmi hanyatlás
- 24 pont felett nincs értelmi hanyatlás

Szerk.: [Hegyhát Integrált Szociális Intézmény](#)

Az ellátotti jogok érvényesülése Somogy megye bentlakásos intézményeiben

Hazánkban a jogi rendszerek a rendszerváltás előtt nem terjedtek ki széles társadalmi csoportokra, nem biztosították az állampolgárok számára a megfelelő, jogi normákhoz igazodó jogvédelmet. 1991-ben az Európai Szociális Charta ratifikálását követően a jogharmonizáció következményeként új, kiterjedt jogvédőhálózatok kezdtek meg munkájukat.

Az alkotmányos jogok védelme mellett egyre erősebb szerepet kaptak, az ún. alanyi jogokat biztosító intézmények, amelyek egy-egy jogviszonyhoz kapcsolódó jogosultságok védelmét kísérik figyelemmel és látnak el jogvédelemmel összefüggő feladatokat. A már meglévő jogvédő szervezetek mellett 2002-ben Országgyűlési határozat alapján létrejött a Betegjogi, Ellátottjogi és Gyermekjogi Közalapítvány, amely jogvédőin keresztül az egyes speciális csoportok – betegek, szociális ellátást igénybe vevők, gyermekek – jogvédelmét látja el.

Az alábbiakban, a bentlakásos intézményekben élő ellátottak jogait figyelemmel kíséző ellátottjogi képviselők 2008. évi tapasztalatait foglalom össze.

Somogy megyében két részmunkaidős jogvédő területi felosztás alapján, illetve egy önkéntes státuszú kolléga lát el jogvédő feladatokat.

Az ellátotti jogok sérelme legtöbb esetben összefüggésben áll az intézmény tárgyi és személyi feltételeivel.

Tárgyi feltételek

Az intézmények alapítását tekintve igen nagy az időbeli szóródás. A légrégebbi épület 1949-ben épült, a legújabb 2008-ban került átadásra. Építészeti adottságait tekintve hét kastély, kettő kastélyszerű épület, amelyek eredeti funkciójukat tekintve nem felelnek meg a jogszabályi előírásoknak. Az **akadálymentesítés hiánya, a nagy méretű lakószobákból** adódó zsúfoltság, az **egy ellátottra jutó lakóterület mérete, a vizesblokkok állapota, száma, az alapvető közösségi helyiségek hiánya** sérti az **emberi méltósághoz, legmagasabb szintű testi-lelki egészséghez, az önrendelkezéshez, a teljes körű ellátáshoz, a kapcsolattartáshoz, a szabad mozgáshoz való jogot.**

A szociális ellátások kialakulásának történetiségéből adódik, hogy a legrégebbi, az államosítás után kastélyokból otthonokká váló intézmények, megyei önkormányzati fenntartásúak, így a felsorolt hiányosságok ezekben a diszfunkcionális épületekben jelentkeznek.

A hiányosságok kiküszöbölésére azonban egyre kevesebb lehetőség nyílik. Intézmények kitalálására, kastélyépületek kiváltására az ágazati minisztérium 2005 óta nem írt ki pályázatot, az Európai Unió kiírásai pedig csak egy-egy nagyobb projekt keretében biztosítanak e célra fejlesztési lehetőséget. Ez utóbbi segítségével a tabi Dr. Takács Imre Szociális Otthon, a patalomi Park Szociális Otthon, valamint a gyöngyöspusztai Magas Cédrus Szociális Otthon tárgyi feltételeinek javítására nyílik lehetőség 2009. évtől.

A megyében működő szociális intézmények közül hat nem rendelkezik végleges, határozatlan idejű működési engedéllyel, amelynek részben okai a fentiekben felsorolt tárgyi hiányosságok.

Konkrét panasz, bejelentés e tárgykörben az ellátottjogi képviselőkhöz nem érkezett, ám a hatósági ellenőrzések minden alkalommal kitérnek a hiányosságokra, amelyeket kétség kívül belátható időn belül orvosolni szükséges.

Személyi feltételek

A személyes gondoskodást nyújtó intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I.7.) SzCsM rendelet meghatározza a szolgáltatásban dolgozók szakképzettségi feltételeit és létszámnormáit.

Szakképzettségi feltételek tekintetében a megyében határozott javulás tapasztalható intézményi típustól, fenntartótól függetlenül. A **szakképzettségi arány** mindenütt 80% felett teljesül, ami a szakmai színvonal javulását eredményezi. A létszámadatok már kevésbé biztatóak. Szinte egyetlen intézmény sincs, ahol maradéktalanul teljesülne az előírt **szakmai létszám**. Kiugró a 20 fő feletti hiány, ami megkérdőjelezi a szakmai feladatok elvárt minőségének teljesíthetőségét. A speciális képzettséget igénylő dietetikus, mozgásterapeuta szakdolgozók az intézmények 90%-ából hiányoznak.

A határozatlan idejű működési engedélyek kiadásának a tárgyi feltételek hiányossága mellett a szakmai létszámhiány a másik fő oka.

Az intézmények többségében, de különösen az időseket, demens ellátottakat ápoló otthonokban a közeljövő egyik fő problémája lesz a szociális gondozó és ápoló végzettséggel rendelkező szakdolgozók **speciális szakmai ismereteinek hiányossága**. Somogy megyében, az ápolási munkakörben foglalkoztatottak 63,5%-a rendelkezik ezzel a végzettséggel. Az időseket ellátó intézmények ellátottjainak ápolási-gondozási szükséglete, a betegségükből adódó ismeretek szükségessége, magasabb szintű egészségügyi tudást követelnek. A szakminisztérium, a szakképző intézetek még nem reagálnak a különböző szakmai fórumok jelzéseire, így az intézményi belső képzések, tanfolyamok fontossága előtérbe kerül.

A **mentálhigiénés tevékenységet** végző dolgozók legnagyobb százalékban mentálhigiénés, valamint szociális asszisztensi végzettséggel rendelkeznek, s örvendtes a szociális munkás, szociálpedagógus, teológus felsőfokú végzettségűek egyre növekvő, 22%-os aránya.

A szakdolgozói létszám, a megfelelő gondozási tevékenység hiánya, az ellátottak emberi méltóságához, teljes körű ellátáshoz, a legmagasabb szintű testi-lelki egészséghez való jogait sérti.

Meglátásom szerint a szakdolgozói létszám kivédhetetlen hiányosságokhoz vezet, az alkalmazottak idő előtti kifáradását, kiegészít eredményezi, a szolgáltatást igénybe vevők elégtelen ellátása mellett.

Az ápolók szakképzettségének hiányát, a gondozási tevékenység hiányosságát két intézmény lakói jelezték a jogi képviselőknek. A panaszokat kivizsgálták, s az intézményvezető, valamint a fenntartó felé javaslattal éltek azok megszüntetése érdekében.

Szakmai tapasztalatok

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény V. fejezete meghatározza a szociális intézményben ellátottak jogait, egyes ellátotti csoportok speciális jogait, a jogosultak érdekvédelmét, illetve az intézményvezető tájékoztatási kötelezettségét.

A fentiekkel összefüggésben az alábbi tapasztalatok fogalmazhatók meg:

Az intézmények **alapdokumentumaiban** -Házirend, Munkaterv, Szakmai Program- kevesebb a tiltó, túlgondoskodó megfogalmazás, s az önrendelkezéshez, a jogorvoslathoz való jog kerül előtérbe.

Ez azonban nem mindig egyezik a gyakorlattal, amikor pl. indokolatlan korlátozásokat hoznak egyes kérdések megoldásaként. A **kimenőmegvonás, költőpénz visszatartás, látogatások korlátozása** sérti az ellátottak **szabad mozgáshoz, társadalmi integrációhoz, önrendelkezéshez való jogát**.

A szakmai dokumentációkat az **Érdekképviseleti Fórum** kevés helyen véleményezi, amelynek egyik oka, hogy a fórum **csak papírforma szerint működik**. Jelentős az intézményvezetők felelőssége a **jogorvoslathoz való jog** érvényesítésében, a

panaszjog gyakorlásának biztosításában. A nem állami fenntartású intézményekben ezek a hiányosságok fokozottan jelentkeznek.

Kevés intézményben rendelkezik az ellátottak számára készített tájékoztatóval, amelyet még az előgondozás szakaszában az alaposabb tájékoztatás érdekében átadhatnának a leendő lakónak.

Több intézményben takarékosági okokból kifolyólag a **Házirend nem kerül az ellátotthoz**, azt nincs lehetősége figyelmesebben tanulmányozni, ezzel sérül a **tájékoztatáshoz való joga**

A gondozási **megállapodások** egyes intézményekben elnagyoltak, a teljes körű ellátásra vonatkozó garanciákat nem tartalmazzák.

Számos intézményben a gondozási és az ápolási terv összhangja nem valósul meg, azok kitöltése esetleges, az ellátott nem részese a tervezett folyamatnak.

Korlátozó intézkedésekre az év során 14 alkalommal került sor. Azok dokumentációja, eljárásrendje, megfelelő volt.

2008. évben a legtöbb **tájékoztatást az intézményi térítési díjakkal** kapcsolatban kellett adni a jogszabályi változások értelmezése érdekében. Több alkalommal lakógyűléseken vettek részt a képviselők, ismertetve a változások okát.

A másik problémás, jogi kérdés az **emelt szintű intézmények visszaminősítésével** állt kapcsolatban. Az érintett intézmények vezetői minden esetben egyeztettek a jogvédőkkel, biztosították számukra a lakógyűléseken való részvételt, a segítségnyújtás lehetőségét. A visszaminősítések, visszafizetések, megállapodás módosítások zavartalanul lefolytak.

Az **ellátottjogi képviselők feladatai** közül legnagyobb számban a **tájékoztatás** és a **segítségnyújtás** szerepelt, ellátottak és intézmények tekintetében is. Több, elsősorban nem állami fenntartású intézmény vezetője, dolgozói igénylik a rendszeres szakmai segítséget, információkat. Mindhárom jogvédő tapasztalata, hogy több intézményvezető nem rendelkezik megfelelő jogszabályi ismerettel, ami sajnos mind a jogvédelem, mind a szakmai munka minőségén lemérhető. A tanácsokat azonban elfogadják, s kevés kivételtől eltekintve együttműködők, készek a változtatásra.

Hatóság felé történő intézkedés, észrevételezés kezdeményezése nem történt a megyében, s ez azt bizonyítja, hogy a problémák helyben történő, megnyugtató megoldásai minden esetben sikerrel zárultak.

Képviseletet meghatalmazással sem ellátottak, sem hozzátartozók nem kértek a jogvédőktől.

Somogy megyében, **2008-ban** az előző évekhez hasonlóan az alábbi három **jog sérült** leggyakrabban a szakosított ellátások biztosítása során: **emberi méltósághoz való jog, szociális ellátáshoz való jog, tájékoztatáshoz való jog.**

Említést érdemelnek azok az intézmények, amelyek működési engedély nélkül nyújtanak szolgáltatást. Az igénybevevővel magánjogi szerződést kötnek, állami normatívát nem igényelnek, így tulajdonképpen nem tekinthetők szociális intézménynek. Az elhelyezés többségében emberi tartózkodásra alkalmatlan helyiségekben történik, tűzvédelmi, közegészségügyi, adóhatósági jogszabályokat megsértve. A szolgáltatás minősége szinte minden alkotmányos és alanyi jogot sért.

Megoldatlan annak problémája, hogy panasz esetén csak polgári perben indított eljárásban érvényesíthetők a panaszosok igényei, illetve amennyiben az intézményben a szolgáltatás színvonala lényegesen csökken, vagy bármely más okból a tulajdonos felhagy a szolgáltatással, úgy az állami szerepvállalás tisztázatlansága miatt az ott élők létfenntartása, további ápolása veszélybe kerül.

Somogy megyében csak Kaposváron hat telephelyen, három tulajdonos közel nyolcvan ellátott gondozását végzi a fent ismertetett módon.

3. Vállalna- e önkéntes munkát ezeken a programokon?
 - Igen 240 fő
 - Nem 60 fő
4. Szeretne-e a közeljövőben fizetett munkába állni?
 - Igen 270 fő
 - Nem 30 fő
5. Ha igen, elfogadná- e ehhez a szociális munkása segítségét?
 - Igen 270 fő
 - Nem 30 fő
6. Ha igen, szívesen részt venne –e egy felkészítő programban?
 - Igen 210 fő
 - Nem 90 fő
7. Szívesen részt venne- e az új napirend és házirend kialakításában?
 - Igen 240 fő
 - Nem 30 fő

A felmérés eredménye pozitívan értékelhető. A kliensek átlagosan 80%-ban vállalnának részt minden közösségi és munkára felkészítő programban egyaránt.

Második mérési eszközünk a SZOCIÁLIS DIAGNÓZIS:

Kliensekkel folyó közös munka kiindulópontja a felmérés, mely során megismerjük az egyén aktuális szociális és mentális helyzetét egyaránt. Ennek eszközei: első interjú, intelligencia teszt, próbamunka... stb.

A felmérés eredményinek láthatóvá tételéhez kidolgoztunk egy olyan kérdéssort, melynek megválaszolásával láthatóvá válik az aktuális állapot, illetve ennek következtében megalkotható egy stratégia terv a fejlesztésre vonatkozóan.

Ez az eszköz az úgynevezett „SZOCIÁLIS DIAGNÓZIS”, továbbiakban diagnózis).A diagnózis 147 kérdést tartalmaz. A kérdések részletesen vizsgálják a társadalmi szerepvállaláshoz szükséges kritériumokat az egyén szintjén. Mint ÖNÁLLÓSÁG, ANYAGI HELYZET, PÉNZBEOSZTÁS, TÁRSAS KAPCSOLATI KÉRDÉSEK, MUNKAMEGFIGYELÉS.

Harmadik eszköz, mellyel kollégáink eddigi szakmai tapasztalatait, illetve fejlesztésre vonatkozó igényeit mértük, a strukturált interjú volt.

A interjú kérdései 2 fő kritérium mentén szerveződtek.

1. Kérdéscsoport az intézményi részlegek tárgyi szolgáltatásainak kihasználtságára irányult. Az interjúalanyok 95 %-a arról számolt be, hogy az intézmény egyes részlegeinek kihasználtsága majdnem eléri a 100%-ot. (átmeneti szállók) Az alacsony küszöbű ellátások pedig meg is haladják azt. Ebből következik, hogy klienseink igénylik az Alapítvány nyújtotta szolgáltatásokat, melyek az alapszükségletek kielégítésére irányulnak. (szállás, étkezés, tisztálkodási lehetőség, orvosi ellátás.)

2. kérdéscsoport arra irányult, hogy a kollégák eddigi tapasztalatai alapján mennyire érzik hatékonynak a szociális munka eszközeit, illetve kliensek mennyire veszik igénybe segítői munka eszközeit. Fő kérdések: „Mennyire érzi hatékonynak a segítői munkát” „Mennyire használják adekvátan a szociális szakembert?”Tapasztalataik alapján elmondható, hogy a segítség kapcsán konkrét segítséget várnak, ami azt jelent például munka keresés esetén, hogy a segítőtől várja a munka felajánlását, amit neki csak végeznie kell majd. Ebből adódóan kudarcként éli meg, illetőleg „nem-segítésként” értékeli a szociális munkás segítségét.

A szükségletfelméréshez felhasználtuk az Alapítvány részlegeinek statisztikáit is.

A megvalósulásának külső és belső környezete

Munkanélküliség tekintetében Észak –Magyarország és Észak- Alföld után Dél-Dunántúl rendelkezik a legrosszabb mutatókkal, a gazdaságilag aktív népességhez viszonyított

munkanélküliségi ráta 8% körül mozog. Egy betöltetlen álláshelyre 26 munkanélküli jut. Régióon belül a munkanélküliségi ráta növekvő tendenciát mutat. A Tamasz Alapítványhoz- főként a téli időszakban- Baranya megye szinte egész területéről érkeznek kliensek. A Baranya megyei statisztikákból kitűnik, hogy a regisztrált munkanélküliek közt több férfi található (9956 fő), a munkanélküliséggel leginkább sújtottak korcsoport szerint a 30-39 évesek (5331 fő), iskolai végzettség szerint 8 általánost (7506 fő) és szakmunkásképzőt (6002) végzettek.

A képzési, szakképzési intézményi háttér bemutatása

A Tamasz Alapítvány 1990. óta foglalkozik a hajlék nélkül maradt emberek megsegítésén, az ebből való kiutak megtalálásán. A Pécssett élő hontalanok számára biztosítunk női, férfi éjjeli menedékhelyet, és átmeneti szállót, nappali melegedőt, utcai szociális szolgálatot, hajléktalanok háziorvosi rendelőjét, illetve 24 órás orvosi ügyeletet, hajléktalanok ápoló otthonát.

A hajléktalanság mint problémakör a '90-es évek elején jelent meg. Az akkori filozófia (legjobban a morál –etikai szakmapolitikai elvhez rokonítható) elsősorban abból – az egyébként humánus és tisztességes – álláspontból indult ki, hogy – mivel a hajléktalanság nem megszüntethető – legalább próbáljuk meg a következményeit enyhíteni – próbáljunk segíteni a szenvedőn. Az ellátórendszer erre épült fel. Mára ez a filozófia

Alapítványunk munkatársai részt vettek egy on-line képzésen, melynek témája a Támogatott Foglalkoztatás a hajléktalanok és állami gondozottak körében. A távoktatás a HEFOP 2.2 pályázat keretében valósult meg. Az USA-ból származó Támogatott Foglalkoztatás módszerét dolgoztuk ki, kollégáinkkal együtt hajléktalanokra és állami gondoskodásból kikerült fiatalokra. A képzést Alapítványunknál 20 kolléga végezte a sikeresen, mely módszertani, szakmai alapokat ad a jelen pályázat megvalósíthatóságához is.

A munkaerő-piacról kiszorult csoportok jellemzői: létszámuk, arányuk, speciális problémáik

A hajléktalanság 70%-a Pécssett 25-54 év közötti korosztály között oszlik meg. 18-24 közötti korosztály állami gondoskodásból kikerült fiatalokat takar, akik a korábbi intézményrendszer hiátusaiból adódóan nem a mai társadalmi elvárásokhoz igazodva szocializálódtak. Ez körülbelül 10%. Ezalatt értjük a régi gyermekotthonok ellátásmódját, ahol a magas létszám miatt a fiataloknak nem volt lehetőségük megtanulniuk, kipróbálniuk olyan élethelyzeteket, melyek mentén képesek lennének eligazodni, és boldogulni a mai társadalomban.

A másik korcsoport a 40-50 közötti korosztály. Ők a szocialista rendszer változásainak „áldozataik”. Korábbi munkásszállók lakói, vagy bányák dolgozói, melyek megszűnésével jövedelem, és hajlék nélkül maradtak.

55 év feletti korosztály a klientúra 20%-át teszi ki.

Pécsi viszonylatban nők és férfiak aránya az ellátásban 20% és 80%.

Iskolai végzettségüket tekintve 50% rendelkezik 8 osztállyal ebből elenyésző számának van valamilyen okj-s szakképesítése, 30% szakmunkás, és a maradék 20% középfokú illetve annál magasabb iskolai végzettségű.

A hajléktalanság 70 %-a nem, vagy csak minimális jövedelemmel rendelkezik, ami legtöbb esetben alkalmi munkából származik.

Hajléktalan emberek körében nem elsődleges oka a munkanélküliségnek pusztán a tényleges munkalehetőség hiánya. Hiába rendelkezik már munkahellyel annak megtartása, illetve az onnan való tovább lépés elérése sokkal nehezebb feladat. Fel kell tárunk azokat a területeket, szükségleteket, melyek egyénileg gátolják az egyént abban, hogy bekerüljön, illetve stabilan bent is tudjon maradni a munkaerőpiacon.

A „Maslow-i szükséglet-piramis”elmélet szerint a különféle szükségletek hierarchikusan (rangsorban) egymásra épülnek, vagyis csak akkor válnak hatékonnyá, ha az alattuk

levő már (legalább jórészt) kielégült. Ha bármelyik szinten kimarad a szükséglet kielégítése, elakad a motiváció, a személy megreked azon a szinten, ahol még kielégületlenek szükségletei. Így a fejlődés elmarad, nem jut fel az önmegvalósítás csúcsára. A szükséglet ebben az esetben egy hiányállapot, melynek kielégítetlensége további kudarokat eredményez, továbbá gátolja az egyént előrelépésében

Ezen piramis elmélet alapján felállítható egy olyan szükséglet hierarchia, mely megmutatja azokat a szükségleteket, melyek kielégítésére törekednünk kell a sikeres munkavállalás, és társadalomba való visszailleszkedés elérése érdekében.

A Maslow piramis szintjei: →Szükségleti szintekhez kapcsolódó munkahelyi ösztönzők

1. **Élettani szükségletek** → **Fizetés, munkafeltételek (fűtés, világítás)**
2. **Biztonsági** → **Biztos, biztonságos munkahely, (eü. ellátás, nyugdíj)**
3. **Szociális (szeretet)** → **Jó munkahelyi légkör, vezető-beosztott kapcsolat, barátok**
4. **Megbecsülés** → **Előmenetel lehetősége, prémium**
5. **Önmegvalósítás** → **Személyes továbbképzés lehetősége, önállóság, döntési felelősség**

Helyzetismertetés:

Az igénybevevők v. kliensek 80%-a férfi. Korcsoportos megoszlás szerint 69 %-ot tesz ki a munkaképes (18-55 év között) korosztály. Ezen belül 43% a 35 év alattiak aránya.

A következő adatsort elsősorban a felelősségvállalás szempontjából állítottuk össze. Vizsgáltuk az intraperszonális és interperszonális felelősséget is. (Az adatok egy része a Pécsi TÁMASZ Alapítvány 2008. évi statisztikájából való, egy másik része pedig a Pécsi TÁMASZ Alapítvány klienseivel kitöltött kérdőíves felmérés eredménye.)

Az intraperszonális felelősség mérésére a kliensek fizikai és lelki higiéniáját vizsgáltuk. A kliensek önmaguk ápolására fordított ideje nagyon kevés. A megkérdezettek, akik rendszeresen – minimum négyszer egy héten - használják a nappali melegedőt, 30%-a számol be arról, hogy a tisztálkodási lehetőséget minden alkalommal igénybe veszi. Ruházatuk mosását – mosatását is 39% veszi igénybe rendszeresen.

Saját véleményük szerint 73% elégedett fizikai higiéniájával.

Viszonylag nagy számban, a megkérdezettek 39%-a vesz igénybe rendszeresen házi orvosi ellátást. A szakellátásba azonban csak töredékük jut. Jellemző, hogy a kórházi ellátást a terápia vége előtt önként elhagyják.

A megkérdezettek 43%-a gondolja úgy, hogy szüksége lenne valamiféle továbbképzésre a hajléktalanságból való kilábalás elősegítésére, de senki nem jár ilyen képzésre, és senki nem is keresett ilyen képzést az elmúlt 6 hónapban. A megkérdezettek 88%-a szeretne fizetett munkát vállalni, és ehhez 81%-uk segítséget is elfogadna. Felkészítő programon a munkát vállalni szándékozóknak 75 %-a venne részt szívesen.

A megkérdezettek 78%-a rendszeresen olvas újságot, könyvet 65%.

A Tamasz Alapítvány új programjain való részvételi szándékát 88% jelezte és ezek közül 75% szívesen venne részt a programok előkészítésében is. A motiváció erejét megkérdőjelezi, hogy máshol szervezett programon rendszeresen csak 21% vesz részt. (Ezek kizárólag egyházi rendezvények és nem munkára felkészítő programok, holott ezek számukra elérhetőek lennének.)

Az interperszonális kapcsolatok vizsgálatához a családi és baráti kötelékeket vizsgáltuk.

Komoly párkapcsolata (legalább hetente 3 találkozás) 34%-uknak van annak ellenére, hogy 56%-uknak már volt legalább egy házassága. Látható baráti segítő-támogató kapcsolatot a Tamasz Alapítvány munkatársai 12%.nál figyeltek meg. A kliensek által kitöltött kérdőívben azonban 60% azok aránya, akik megneveznek valakit, akire bajság esetén számíthatnak.

Legalább egy gyermeke van a Tamasz Alapítvány kliensei 70%-ának.

Közülük mindössze 57%-uk tart rendszeres kapcsolatot (legalább havi egy alkalommal) gyermekükkel. 14% azok aránya, aki minden évben egy-két alkalommal – általában születésnapon, és/vagy karácsonykor - találkozik gyermekével.

64 %-a számol be arról, hogy van egy közeli - számára fontos rokona,, de közülük csak 53% mondja azt, hogy tartja is a kapcsolatot (min. 1 találkozás évente).

A fenti adatokból az látszik, hogy klienseink higiénés állapota kívánnivalót hagy maga után, ami szerepet játszik társadalmi integrációjuk nehézségében. A hajléktalanság kétség kívül nehézkessé teszi a tisztálkodást, ugyanakkor tapasztalatunk szerint a meglévő lehetőségek kihasználtsága messze van az elvárhatótól. Különösen szembetűnő ez azoknál az ügyfeleknél, akik látszólag motiváltak tűnnek a reintegrációra. Meglepett bennünket, hogy 73%-os elégedettséget mutatnak a saját higiénés állapotra vonatkozó kérdésre adott válaszok.

Erre két magyarázó elvet gondolunk. Egyrészt klienseink olyan szinten szakadtak el a többségi társadalom életformájától, hogy nem tapasztalják a különbséget. Másik magyarázó elvünk az őket ért krízis megoldásában rejlik. A hajléktalanságot követő lelki krízis megoldása a regresszió lett. Ennek következményeként fogadják el a higiénés állapotukat ilyen alacsony szinten.

Általánosan kijelenthető, hogy a saját fizikai és lelki állapotuk feletti felelősségvállalás alacsony szinten marad. Ennek növelése elsősorú feltétele bárminemű változásnak.

Az interperszonális kapcsolatok terén a nappali melegedő munkatársainak tapasztalatai jelentősen eltérnek a kérdőívekben kapott válaszok adataitól. Munkánk során nagyon ritkán találkozunk azokkal a kliensekkel, aki igénybe tudnak venni baráti és/vagy rokonai kapcsolatot problémáik kezeléséhez. Ennek az eltérésnek az oka eredeztethető a kliensekkel való kapcsolat nem megfelelő minőségéből, nem kellő mélységéből. Másik oka lehet az eltérésnek a „bajság” különféle értelmezése, és/vagy a válaszokban megjelenő vágyak megjelenése.

Bár hipotézisünkkel a válaszok nem minden esetben egyeztek, az adatok alátámasztani látszanak azt a feltevésünket, hogy klienseink korlátozottan képesek a felelősség vállalásra mind saját magukkal, mind másokkal szemben. Tehát a változás elérése érdekében a segítők elsődleges feladatának tűnik a felelősségvállalás meg, vagy újra tanulása.

• a munkavállalás, munkába állásakadályainak azonosítása

A szükségletek kielégítéséhez 2 szereplő kell. Egyrészt a munkahely, mely biztosítja a munkavégzés feltételeit, illetve a munkáltató rendelkezik „valamilyen személyiséggel”, melybe nem minden esetben tudunk beavatkozni, az interperszonális kapcsolatainak működtetésében. A másik szereplő az egyén, akinek képessé kell válnia (képessé kell tennünk) a társadalom minden objektív és szubjektív viszonyaihoz való alkalmazkodásra.

Eddigi munkánk során tapasztaltuk, hogy a munkáltatók rendkívül előítéletesek a hátrányos helyzetet tekintve. Sok múlik a munkáltatókkal való személyes kapcsolat kialakításán.

Munkánkban gátló tényező településünk munkaügyi adottsága. Kevés a munkahely. Nem minden esetben kompatibilis a megszerzett továbbképzés a munkaerőpiac adottságaival.

• a munkavállalás, munkába állás feltételeinek vizsgálata

A munkavállalás feltételei eddigi felmérések alapján 2 csoportra bonthatóak. Egyrészt szükség van bizonyos anyagi erőforrásokra, mely a munkavállalás kezdeti nehézségeit enyhíteni tudják. Ez azt jelenti, hajléktalan ember esetében, aki nem rendelkezik tartalékokkal, hogy előre nem képes megfinanszírozni a munkába járás tárgyi feltételeit önmaga számára, miközben a munkavállalással kiesnek a neki járó ellátások igénybevétele alól. (Nem tud a népkonyhán étkezni, mert dolgozik, de ételt nem tud a maga számára vásárolni, mert fizetéséhez csak a ledolgozott hónap végén jut hozzá.)

Másrészt az egyén mentális felkészületlensége. Hiányosak a társas kapcsolatok, a

támogató környezet. Gyakran tapasztalható aktív korú klienseknél a rendkívül rossz egészségi állapot, mint gátló tényező.

Írta: [Tamasz Alapítvány](#)

Programok

Annak, aki nem volt ott...

Pándy Kálmán Otthon

Beszámoló a III. SzocioNet Szakmai Műhelyről

2009 február 3.-án került megrendezésre a harmadik szakmai napunk. Vendéglátónk a tabi a Dr. Takács Imre Szociális Otthon volt.

A meghirdetett témakör iránt rendkívül nagy érdeklődés mutatkozott, a részt vett kollégák száma meghaladta a 60 főt.

A napi program az alábbiak szerint alakult:

Gesztorszervezet beszámolója

1. Ellenőrzések tapasztalatai
2. SzocioNet DDRMHSZK honlapja, kezelése, témák, hírek
3. SZMI kezdeményezésére megalakult munkacsoportok tevékenységei, feladatai

2009 nyárára tervezett táborok ismertetése

1. Drámatábor
2. Tánc tábor
3. Play Back tábor

Zolnai Erika: A szociális ellátást nyújtó intézményekben történő visszaélések megelőzésének és kezelésének lehetőségei

dr Móré Csaba: Az agresszió világa, Korlátozó intézkedések a pszichiátriai és szenvedélybetegség egészségügyi ellátásában

Megyeri Károlyné: Új Okj-s képzés bemutatása: Fogyatékosok gondozója

Gárdonyi László: dr Takács Imre Szociális Otthon bemutatása

A fokozott érdeklődésre való tekintettel az elhangzott előadások anyagát röviden összegeztük és most írásos formában tanulmányozásra ajánljuk minden kedves részt vett és távol maradt kolléga számára egyaránt.

Drámatábor

A drámapedagógia fejlesztő hatása: elősegíti a közösségben együtt tevékenykedők aktivitását, egymáshoz való alkalmazkodását, egymás elfogadását, megkönnyíti a kapcsolatfelvételt, a kapcsolattartást.

Hozzájárul kifejezőképességünk fejlődéséhez, a szép, tiszta beszédhez, mozgáskultúránk gazdagabbá tételéhez. Önismeretre, emberismeretre nevel, rugalmas gondolkodásra, és az alkotáshoz szükséges bátorságra ösztönöz. Fejleszti a szociális és esztétikai érzéket, empátikus készséget.

A négynapos intenzív együttlét alkalmával a rögtönzött „társulat” megteremti a színház varázslatos világát.

A tagok a drámapedagógia segítségével a kezdetektől (csoportépítés) eljutnak egészen a végkifejletig (bemutatóig).

Cél, nemcsak maga a produkció, hanem az odáig vezető közösen végzett alkotó munka.

A Drámatábor és a Tánc tábor közös kapcsolódási pontjai, egymásra épülő moduljai (dialógusok, ének, zene, tánc) komplex művészeti tevékenységgé fonódnak össze, mindezzel formálva az egyén és a csoport sokoldalú fejlesztését.

Műhelymunkától a színjátszásig

A táborban a résztvevők megismerkednek a színjátszás alapjaival. Ennek eszközei: beszédgyakorlatok, szituációs játékok, drámajátékok, improvizáció, zene, mozgásgyakorlatok, kommunikáció.

A tábor közös produkció - melybe bekapcsolódnak a tánc tábor résztvevői is - bemutatásával zárul.

Bemutatásra kerülő színpadi mű: **Valahol Európában** musical keresztmetszet (táncbetétekkel)

Program:

Június 22. hétfő

- érkezés
- Valahol Európában – szövegek könyv kiosztása, olvasópróba, elemzés, szereposztás
- ebéd
- olvasópróba
- szünet
- olvasópróba
- Ismerkedési est (vacsora, grillezés, gitárjáték, táncbemutató)

Június 23. kedd

- reggeli
- légző gyakorlatok, beszédgyakorlatok,
- zene és harmónia, mozgásgyakorlatok
- szünet
- próbák
- Az üveg cipő: vígjáték, a Pándy Kálmán Otthon irodalmi színpadának előadásában
- beszélgetés az előadásról
- vacsora
- szövegtanulás, szabad program

Június 24. szerda

- reggeli
- Play back színház elmélete és gyakorlata
- próbák
- ebéd
- próbák
- A kölyök című musical a Pándy Kálmán Otthon dráma műhelyének előadásában
- beszélgetés az előadásról
- vacsora
- szövegtanulás, szabad program

Június 25. csütörtök

- reggeli
- közös próbák a tánc tábor résztvevőivel
- ebéd
- főpróba
- Valahol Európában c. musical előadása a tánc-, és dráma tábor tagjainak előadásában
- vacsora táborzárás

Tánc tábor

A mozgás és a tánc a legősibb gyógyító művészetek közé tartozik, mely játékos, felszabadító és integráló hatását mindig és mindenhol kiaknázták. A művészi megjelenítés, a szabadidős kikapcsolódás mellett a tánc mind inkább teret hódít az emberek testi, lelki kondíciója megőrzésében, növelésében, speciális esetekben pedig – terápiás jelleggel – fejlesztésre és gyógyításra.

A tánc gyógyító ereje abban rejlik, hogy visszairányítja figyelmünket a testünkre és segít, hogy átéljük és szabadon kifejezzük a bennünk lévő érzéseket. Megtanít arra, hogy odafigyeljünk belső igényeinkre és ezáltal segít visszaállítani a test-lélek-szellem egységét.

A tánc lényege nem a testi ügyesség fokozása, hanem az egyénenként eltérő mozgáskoordináció fejlesztése. A mozgásrepertoárnak és viselkedés játékterének kiterjesztése segít a nem megfelelő viselkedésmódok felismerésében, feladásában és előrevivő megoldások találásában. Önkifejezés eszközeként alkalmassá tesz a személyes problémák leküzdésére, az életkrízisek megoldására.

Tánc tábor munkatársai: Varga Zsófia, Keller Anett, Bosnyák Anikó, Mádlits Anita, Horváth Zita

Program:

Június 22. hétfő

- Érkezés, Regisztrálás, Szállás elfoglalása
- Ebéd
- Tánc történet
Bosnyák Anikó: klezmer
Oroszné Mádlits Anita: sokác tánc
- Vacsora
- Ismerkedési est:
Verseny táncosok (Varga Zsófia és partnere) előadása
Grill - party, gitárbemutatóval

Június 23. kedd

- Reggeli
- Varga Zsófia: társas táncok
- Ebéd
- Valahol Európában táncbetétek tanulása Horváth Zita vezetésével
- Az üveg cipő vígjáték, a Pándy Kálmán Otthon irodalmi színpadának előadásában
- Vacsora

Június 24. szerda

- Reggeli
- Keller Anett: tánc történet, néptánc
- Ebéd
- Valahol Európában táncbetétek tanulása Horváth Zita vezetésével
- A kölyök című musical a Pándy Kálmán Otthon dráma műhelyének előadásában
- Vacsora

Június 25. csütörtök

- Reggeli
- Valahol Európában közös próba a dráma tábor résztvevőivel
- Ebéd
- Főpróba
- Valahol Európában: az előadást a tánc és dráma tábor résztvevői mutatják be.
- Vacsora
- Táborzárás, közös program a dráma tábor résztvevőivel

Play Back tábor (augusztus)

„elég volt a délibábból, amelyben nem én játszom, az álomból, melyben más hisz, a történetekből, amelyek nélkülem történnek, az eseménytelen égből elég volt...” (Déry Tibor)

A playback színház

A playback (újrajátszó, lejátszó vagy visszajátszó rögtönző színház) az improvizációs színház egy eredeti formája, amelyben a nézők vagy csoporttagok történeteket, álmokat, életeseményeket osztanak meg a hallgatósággal, amit a többiek eljátszanak, s ők végignéznek.

Ez a kreatív színház egy olyan játékos színtér, ahol megjelenik az együttes élmény egymást támogató hatása. Ebben a lélektani térben a közös munka célja a tagok autonómiájának, belső szabadságának kiszélesítése, a szuverén én támogatása, és mindezek segítségével új eszközök kipróbálása. Olyan eszközöké amelyek a külső és belső világunkat gazdagítják és aktiválják bővítik viselkedésrepertoárunkat.

A közös munka során különböző szerepeket játszunk el, és e szerepeken keresztül bejutunk személyiségünk intim szféráiba. A játék segít feldolgozni, integrálni kudarcainkat, életünkre rátelepülő traumáinkat, fájó tapasztalatainkat.

Ebben a színházi formában fontos szerep jut a játékmesternek, aki meghallgatva a történetmondót, segít a szereplők kiválasztásában, és közvetít a néző, a színészek és a mesélő között.

Ő az, aki az előadást kézben tartja. Tevékenységének fontos eleme a nézők és a színészek bemelegítése, ráhangolása a játékra. Szerepe van az előadás ritmusának kialakításában, ami a kezdés – katarzis - zárás hármásában teljesedik ki.

A műfaj létrejötté Moreno nevéhez fűződik, aki visszahozta a játék, a cselekvés, a spontaneitás és a kreativitás lehetőségét a színpadra.

Az első playback színházat Moreno egyik tanítványa, Johnatan Fox alapította meg 1975-ben, New Yorkban.

Otthonunkban 7 éve működik a playback társulat. A foglalkozások mindegyike drámapedagógiai alappozícióval kezdődik. A célcsoportban folyamatosan változó vezetés mellett együtt játszanak az otthon lakói és segítők. A vezetői funkciók és feladatok gyakori delegálása révén a résztvevők mindegyike megéli a felelősségteljes és aktív részvétel örömeit. A szimbólumteremtést szolgáló zenei eszközök és drapériák segítségével a játékosok spontán improvizációval megjelenítik egymás személyes érzéseit és történeteit, és a lezáró fázisban visszajelzéseket adnak a foglalkozásokon megélt élményeiről.

A playback egy olyan teret nyit meg, ahol a résztvevőknek lehetőségük van az újrajátszás gyógyító erejét megtapasztalni, ahol lehetőség van a próbacselekvésre, ahol mindenki egyidejűleg van jelen, ahol a katarzis megtapasztalásán túl, mély archaikus érzések, affektusok érhetők el, szabadíthatók fel.

A playback improvizációs színházi csoport célkitűzése: olyan cselekvési, narratív és szociális kompetenciák kialakítása, amely elősegíti a programban résztvevő személyek önállóbb életvezetését, életminőségük pozitív változását, és társadalmi integrációját.

Célunk:

- olyan csoportlétkör kialakítása, melyben a játékosság, a felszabadult hangulat uralkodik, és ennek megtartásával érzük el a játékosságból kinövő alkotó hozzáállás megszületését
- a másokra való odafigyelés megtanítása és az elemi szintű együttműködés alapjainak lerakása.

„Azoknak az embereknek vannak boldog pillanataik, megnyugvásuk, akik kapcsolatot tudnak teremteni az érzéseikkel, gondolataikkal, hitükkel és ma művészetekben tudják magukat kifejezni...”

Zolnai Erika: A szociális ellátást nyújtó intézményekben történő visszaélések megelőzésének és kezelésének lehetőségei

Az előadás célja, hogy javaslatot tegyen a visszaélések megelőzését és kezelését szolgáló intézményi protokoll kialakítására

Kiindulópontok:

Autonómia és biztonság

Az önálló élettér, autonóm döntéshozatal bővítése mellett biztonságos környezetet, védelmet kell nyújtanunk a sérült emberek számára.

Normalizáció

A védelemnek korlátozások helyett a szükségletekhez és a természetes életvitel normáihoz kell igazodnia

Prevenció és korrekció

Ezeknek a funkcióknak egy része céltudatos munkával fejleszthető, bizonyos korlátok között kialakítható, más részük pedig pótolható a gondozás során a környezeti feltételek megváltoztatásával és a gondozók hozzáállásával

Rendszerszemlélet

A biztonságosabb feltételek megteremtéséhez a rendszer összes szereplőjének együttes felelősségvállalása szükséges

Tudatos minőségfejlesztés

Szakmai tudatosság növelése

A projekt előzményei

- A Philadelphia Alapítvány képzési moduljai (személyiségfejlesztés, szexualitás kezelése, minőségfejlesztés, stb.)
- Adaptációs és fejlesztő munkák a szexualitás és párkapcsolatok kezelésének témájában. (kézikönyv, cikkek, szociális továbbképzés beindulása, Önvédelmi program adaptációja)
- Daphe I. II. projekt

Mire irányul a projekt, mit tekintünk visszaélésnek?

Abúzus (visszaélés) – tágan értelmezett fogalom

- minden szexuális erőszakot,
- a családon belüli erőszakot,
- a kereskedelmi célú kizsákmányolást,
- az iskolán, intézményen belüli zsarnokoskodást vagy agressziót,
- az emberkereskedelmet
- a fogyatékos személyek, kisebbségek, emigránsok, vagy egyéb hátrányos helyzetű emberekkel szemben történő visszaéléseket egyaránt

A projekt során használt munkadefiníció

Abúzus:

- olyan cselekedetek, viselkedési formák és megnyilvánulások másokkal szemben, amelyek az elfogadott, hivatalos társadalmi normák szerint nem kívánatosak (agresszió, magántulajdon sértése)
- és/vagy nem szabad akaratból (önrendelkezés, döntési szabadság megsértése, korlátozása) vetik alá magukat ezeknek
- és/vagy túl intimnek foghatók fel

Abúzus formái:

- fizikai bántalmazás
- anyagi visszaélés
- érzelmi-lelki visszaélések (zsarolás)
- szóbeli megalázás
- szexuális visszaélés
- korlátozó intézkedésekkel való visszaélés

Abúzusnak minősülő gondozási hibák

- testi túlkapás, melyet egyfajta szabályozó- vagy megfélemező erőnek álcáznak, vagy egyszerűen „erőteljes bánásmódnak” tekintik
- szexuális visszaélés vagy kihasználás
- erőszakoskodás, durva vagy megalázó nyelvhasználat, illetve bánásmód
- pénzügyi visszaélések, illetve az ingóságok eltulajdonítása
- elhanyagolás vagy gondatlanság

Szexuális visszaélések

- Szexuális abúzusnak azt nevezzük, ha valaki szexuális cselekményben való aktív vagy passzív részvételre kényszerítenek. A kényszerítés módja az apró megalázástól a durva fizikai erőszakig, illetve az ezzel való fenyegetésig terjedhet, de lelki eszközökkel is történhet, például megfélemlítéssel vagy zsarolással
- Előfordulhat hatalommal való visszaélés
- Az esetek nagy része kiesik a bűncselekmény kategóriájából, ezért intézményen belüli bánásmódok szükségesek

Szexuális bántalmazás

- szexuális bántalmazásnak nevezünk minden nem kívánt nemi tevékenységet függetlenül attól, hogy a konkrét nemi aktus létrejött-e,
- a konkrét szexuális megnyilvánulások (nemi aktus, szexuális tevékenység látványa, maszturbációban való részvétel kikényszerítésének bármilyen formája, stb.),
- ide értendő a fizikai gondozás szexualizált volta (bad touch),
- az obszécén beszéd, az intim szféra megsértése,
- a kikényszerített egészségügyi beavatkozások is (sterilizálás, abortusz).

A szexuális visszaélés megítélése értelmi fogyatékos személyek esetében

Az értelmi fogyatékos gyermeket vagy felnőttet olyan cselekménybe kényszeríti az elkövető:

- Amelynek értelmét nem fogja fel,
- Amelyhez megalapozottan nem tud hozzájárulni,
- Amely egy másik személy kielégülését szolgálja anélkül, hogy abban ő érzelmileg részt tudna venni.

A visszaélések áldozatai

A sérült emberek ideális áldozatok

- kevés tapasztalattal rendelkeznek a világról
- nehezen védik meg magukat (fizikai és értelmi korlátok)
- nehezen beszélnek a történekről esetleg nem hisznek nekik
- rizikó faktorok (alacsony önértékelés, kiszolgáltatottság, elszigeteltség, felvilágosítás hiánya, kevés tapasztalat)

Visszaélések elkövetői:

- Közvetlen környezet, családtagok, rokonság-bizalmi kapcsolatok
- Gondozó személyzet, szolgáltatók
- Társak
- Idegenek

Az intézmény, mint helyszín, és rizikófaktor

- nappali ellátás (közlekedés, család, felelősség megosztás)
- lakóotthoni elhelyezés (elszigetelődés, gondozás kontrolljának hiánya)
- intézményi elhelyezés (rehabilitációs és ápoló gondozó célú)

Intézményi elhelyezés kereteinek problémái

- elszigeteltség, szociális kontroll hiánya
- gyermek és felnőtt intézmények keveredése és különbségei
- vegyes profilú intézmények, eltérő ellátási igényű személyek problémái
- tudatos közösségfejlesztés, közösségi terek hiányai
- intim terek hiányosságai
- párkapcsolatok, szexualitás megítélésének következetlenségei
- bánásmód következetességének problémái

Az intézményi elhelyezés személyi feltételeinek problémái

- alacsony presztizsű, rosszul fizetett munkakörök
- túlterheltség
- kiszolgáltatottság
- szakmai tudatosság, team munka, esetmegbeszélések, szupervízió hiánya
- bánásmód, esetkezelés következetlenségei, eszköztelenség (direkt irányítás helyett önállóság)
- munkakörök, kompetenciák, felelősség pontatlan meghatározása
- kiválasztás, szűrés, ellenőrzés, képzés hiányosságai

Megelőzés és beavatkozás

Az egységes eljárás, protokoll szükségessége

- Intézményi, gondozói felelősség
- Garantálható biztonság lehetősége
- Nehéz helyzetekre való felkészülés lehetősége
- Szubjektivitás helyett objektivitás

Protokoll bemutatása (1)

Célkitűzés

Minden olyan visszaélési esetben, amelynek értelmi fogyatékos személyek is részesei szakszerűen irányított segítség, értékelés és jelentés történjen.

A végső cél a visszaélések előfordulásának megelőzése.

Alkalmazási terület

Az eljárást nem csak szexuális erőszak esetén kell követni, nem más visszaélési esetekben is, mint pl. agresszió, erőszak, kényszerítés valaminek a megtételére, zsarolás, lopás és vagyon elleni bűncselekmény.

Ez a protokoll nem érvényes a munkatársak egymás közötti visszaéléseire. Ebben az esetben a munkahely erre vonatkozó szabályzata lép érvénybe, legalábbis, ha gondozást igénylők az ügybe semmilyen módon nem kapcsolódtak be (pl. tanú)

Kiindulási pontok

Jelentési és kivizsgálási kötelezettség minden gondozottat érintő visszaélés kapcsán.

A protokoll ne magára a bűnelkövetés felderítésére irányul, hanem a gondozás és a munkahelyi viszonyok helyre-állítására és javítására.

A munkatársaktól elvárt, hogy ismerjék a protokollt. Másoknak betekintést kell nyújtani - a dokumentum minden gondozási egységben megtalálható.

A döntési folyamatot a „Visszaélési esetek bizottsága” irányítja

A protokoll bemutatása (2)

Kiindulási pontok

Az eljárás eleget tesz a következő kívánalmaknak: körültekintés, jogi egyenlőség és az összes érintett személyes életterének a megkímélése.

Az eljárásnak kimutatható következménye van, megvalósítható tanácsokat és adekvát utógondozást nyújt a feleknek.

A visszaélések bizottsága tanácsokat ad a vezetőknek, ami hozzájárul a megelőzéshez

Visszaélési esetek bizottsága

Az intézmény vezetője hozza létre, megbízásuk 2-3 évre szól

Legalább 3 fő (orvos, fogorvos, fogorvosban jártas szakértő-gyógypedagógus, pszichológus, stb.)

Feladata a döntési folyamat irányítása, a törvényesség garantálása, ellenőrzés, tanácsadás, kivizsgálás

Speciális szakmai felkészültséget igényel, finanszírozása, jog állásának meghatározása meghaladja a modellkísérlet kereteit.

Bizalmi személy

- nincs jogviszonyban az intézménnyel
- jó kapcsolatban van a gondozottakkal
- vannak munkajogi ismeretei
- társadalmi szerepkör
- anonimitást kérő bejelentő esetében ő a közvetítő személy

A protokoll folyamata

Bejelentés

Az első intézkedés

A felettes szervek (fenntartó) bevonása

A visszaélési esetek bizottságának bevonása

Határidők

- A bejelentést követő 24 órán belül
- A bejelentést követő két héten belül

A döntési folyamat főbb szempontjai

- abban az esetben, ha a visszaélés bizonyítást nyert
- abban az esetben, ha a visszaélés gyanúja áll fenn, a döntés főbb szempontjai
- mindkét esetben vizsgálandó (mit jelent a gondozottnak, a környezetnek, intézmény szerepe)

Együttműködés a vezető ápoló és egy hivatalos szakértő között

A kivizsgálás léghőre

A kivizsgálás kiterjesztése

Konklúziók és tanácsok

Utógondozás

Írásbeli jelentés

A bejelentés következményeinek, javaslatok végrehajtásának végrehajtása

Jogorvoslati lehetőség

Éves jelentés

Titoktartás

Felelősség pontos meghatározása

Jegyzőkönyv

Bizalmas a, a visszaélési esetek bizottsága számára készített jelentés

Eset: Intézmény (gondozási intézmény)/ az áldozat nevének a kezdőbetűi az elkövető(k) nevé(in)ek a kezdőbetűi

Bejelentés: Adminisztrációs adatok: mikor/ki által/melyik gondozási intézmény/kinek a kára

Az eset jellege: Meghatározás: (gyanított) támadás, megerőszakolás, inceszt, (szexuális) megfélemlítés, (szexuális) kapcsolat kényszer hatása alatt, stb.; testi sértés, betörés; lopás; vagyon elleni bűncselekmény; kényszer hatása alatt történő cselekvés; stb

Az érintettek: gondozást igénylők, munkatársak, kívül állók, funkciójuk és egymással való kapcsolatuk; teljes jogú gyám / pártfogó / gyám

Az eset tartalmi leírása: a bejelentett eset rövid leírása

A bejelentés megbízhatósága

Beavatkozások

Első segítségnyújtás

Biztonsági intézkedések

Munkajogi intézkedések

Rendőrség bevonása: hivatalos bejelentés és tanácskozás / feljelentés / mikor / ki által / a rendőrbiztos neve.

Fenntartó bevonása

Szakmai felügyelet bevonása: az eset bejelentése és tanácskozás

Az eset hatása: Mit jelent ez a gondozást igénylő(k)nek? Mit jelent a családnak / képviselőnek? Mit jelent ez a kívülállóknak? Az érintett felek személyes ismerősei, lakótársai, munkatársai, stb. akik tudomást szereztek a történetéről. Mit jelent ez a munkatársaknak?

Az eddigi eredmények összefoglalása

További kivizsgálás: gondozottak profil (jellemzés), akarati tényező / sebezhetőség / ellenálló képesség

Megelőző intézkedések

Információ szolgáltatás: gondozottak/munkatársak/család/képviselők/résztvételi bizottság/más családok/kívül állók (szomszédok, média)

Folytatásra vonatkozó instrukciók: Ki által? Kinek kell jelentést tenni a végrehajtásról? Mi a határideje?

Értesítendőők listája

Címlista

Dátum, aláírás

Modellkísérleti program bemutatása

Célok:

- Intézményi szintű támogatást nyújtani a visszaélések kezeléséhez, protokoll bevezetéséhez (felkészítés, bevezetés, fenntartás, ellenőrzés)
- A protokoll kipróbálása, adaptálása
- A bevezetés folyamatának kidolgozása
- A bevezetéshez szükséges feltételek feltárása
- Intézményi hatások megfigyelése

A visszaélések kezelésének rendszerszemléletű modellje

- Az intézményi keretek kialakítása, fejlesztése
- Pszichoszexuális kísérés gyakorlatának bevezetése és működtetése az egyéni esetkezelés során
- Önvédelmi program
- Résztvevők: vezetők, technikai személyzet, gondozók, lakók, szülők, hozzátartozók, gondnokok, képviselők

Intézményi keretek kialakítása, fejlesztése

Intézmény állásfoglalása (Weber, 1998)

Dolgozók felkészülése

- Képzések – felkészítő tréning a munkacsoport számára (második körben a 4 intézmény egy közös felkészítő tréningen vett részt)
- Cselekvési tervek elkészítése – eszmegbeszélések; programok, beszélgetések, képzések szervezése lakók számára; beszélgetések a szülőkkel, mindezt felelősökkel, határidőkkel ellátva fogalmazzák meg.
- Szexuális konfliktusok kezelése tréning dolgozók részére intézményenként (második körben közös tréning 5 fős intézményi delegációval)
- „Enyém a testem” Önvédelmi tréning tréner képzés

Felkészülés támogatása

Lakók felkészülése

- együttélési szabályok, normák kidolgozása – házirend, megállapodások támogatott kialakítása a lakók között
- szexuális felvilágosítás, személyiségfejlesztés célzott bevezetése
- „Enyém a testem” Önvédelmi tréning

Pszichoszexuális kísérés gyakorlatának bevezetése és működtetése az egyéni esetkezelés során

- Bizalmi személyek választása
- Tanácskozások a segítők körében, esetmegbeszélések, szupervízió;
- Tanácskozások a lakókkal, csoportos viták, megbeszélések, egyéni konzultációk, szükség szerint párokkal.

Önvédelmi program

- Intézményi protokoll kidolgozása;
- Segítők felkészülése – elkövetők és áldozatok számára nyújtott támogatások kialakítása;
- Lakók felkészítése – Önvédelmi program beindítása
- Intézményi protokoll és támogatási formák működtetése szükség esetén.

A program bevezetésének lépései

Felkészítő szakasz

Felkészítő, érzékenyítő tréning, munkacsoport kialakítása

Dokumentumok kidolgozása

- Intézményi állásfoglalás (Weber, 1998) – kiindulópontok, alapnormák írásos megfogalmazása;
- Intézményi stratégia – bevezetés feladatai, lépései, felelősei, időterv;
- Intézményi protokoll a visszaélések megelőzésére – eljárás mód, dokumentáció

Bevezetés, elkészült eszközök kipróbálása

Dolgozók és lakók bevonása, tájékoztatása információkról, elvárásokról, feladatokról és a felelősség kérdéséről.

Megkeresik és felkérlik a szakembereket a Visszaélési Esetek Bizottságába.

Elkezdődik az intézményi feltételek bővítése, alakítása a cselekvési tervnek megfelelően.

A protokoll folyamat bevezetése lépésenként történik, jelzőrendszer, intézményi kommunikáció fejlesztésével, valamint a bejelentések dokumentálásával.

Először a figyelem a bejelentésekre irányul, a beavatkozások tudatosítása ezután kezdődik el.

Ellenőrzés, evaluáció

Belső monitoring rendszer kialakítása történik, a működés fenntartásának céljából.

Megtörténik a tapasztalt hiányosságok korrekciója, pótlása, a felmerült igényekre való reagálás (pl.: indulat, agresszió, konfliktusok kezelésének technikái, egységesebb bánásmód kialakítása, esetmegbeszélések), ezzel a beavatkozások tudatos tervezésére, megvalósítására nyílik lehetőség.

Szakmai fórum (projekten kívüli) intézményvezetők bevonásával

Bevezetés tapasztalatai

Ellenállás, motiváció kérdése

Aktív részvétel – elköteleződés, önfejlesztés, team munka fejlődése, eszközök megismerése

Helyzetkép – problémák, felelősség tudatosítása

Eszközök, szakmai tudatosság fejlődése

Esetmegbeszélések fontossága és szerepe, beavatkozások, eszközök fejlesztése

Tűzoltó munka és prevenció versengése

Rendezetlen hatalmi viszonyok a lakók között, agresszió, önagresszió

Intézményi problémák leképződése a lakók körében (következetlenség)

Eredmények, szükségletek

- A sérült emberek kiszolgáltatottságának csökkentése, önvédelem, felvilágosítás, emancipáció
- A szervezeti, intézményi kultúra fejlesztése – dolgozók és gondozottak

- Egységes irányelvek megfogalmazása az ellátás biztonságáról és minőségéről, felelősségéről (szekciók munkája)

Felmerült problémák, kérdések

Milyen munkafolyamatokba lehet bevonni a lakókat, melyek azok, amik visszaélésekre adnak lehetőséget.

A kiváltságos gondozottak, az egymás fölötti hatalom milyen eszközökkel szabályozható, mikor a szabályok mellett hagyományokról sem lehet gyakran beszélni.

Az etikai normák betartását milyen eszközökkel lehet elérni a lakók és a gondozottak körében.

A visszaélések gyakran a gondozó tehetetlenségét jelzik, azt, hogy nincsenek eszközeik. Büntetés-visszaélés. Képzés és szupervízió.

Egységes szemlélet és kezelés, nevelés, következetesség. Együttműködés és önellenőrzés.

Agresszió, auto-agresszió, mint önkifejezés és környezettel való kapcsolattartás

Gyógyszerelés szakmai protokolljának kérdése.

Intézmények közötti átjárás, tovább küldés kérdése

Párkapcsolatok együttélésének lehetősége

A szakai fórum által javasolt szempontok a protokoll kialakításához

Intézményi szinten

Tárgyi feltételek javítása

Szabályzatok – hozzáférhetőség, átláthatóság, tartalmi ajánlások. Intézményi állásfoglalást a szexualitásról, valamint az intézményi értékeket, normákat megfogalmazni a közösség bevonásával (közösségfejlesztés). Mindezekből egy intézményi stratégia is felépíthető (ütemezés, személyes felelősség, határidők hozzárendelésével stb.) A meglévő feladatok közé kell beépíteni a visszaélésekkel kapcsolatos teendőket is.

Dolgozói szinten

Szükség van a dolgozók felkészítésére, képzésére (képzési terv készítésével):

- konfliktuskezelési tréning, csoportfolyamatok megértése
- kommunikációs tréning, augmentatív kommunikációs eszközök bevezetése
- agresszió és viselkedészavar kezelése

Egységes, következetes nevelési alapelvek kidolgozása és működtetése

Szükségesek a rendszeres esetszbeszélések és a szupervízió

Ellátottak szintjén

Célzott közösségépítés megvalósítása a sérültek körében – alapnormák fejlesztése: egymás tiszteletben tartása, határok betartása stb.

Fejlesztés, egyéni fejlesztési tervbe építve – szexuális felvilágosítás, konfliktuskezelés, problémamegoldás, szociális készségek, kommunikáció területén.

Az országos bevezetés feltételei

A modellkísérletben résztvevő intézmények javaslatai a bevezetéshez

Felkészítő tréning fontossága- a folyamat hatása nélkül az eredmények formálisak lehetnek.

A dokumentumok elkészítése önmagában nem elegendő, magának a protokoll intézményének a működését kell biztosítani. Motiváció és finanszírozás szükséges.

Hiányában az adminisztratív formális működés csak frusztrálja az intézményeket

A protokoll bevezetésével az intézmény pozitív megkülönböztetése. Elrejtés helyett korrekt kivizsgálás.

A programhoz módszereket és képzéseket lehet kapcsolni, beavatkozások hatékonyságának növelése céljából (szexualitás, agresszió és konfliktuskezelés, kommunikáció területén)

Az egyéni fejlesztési tervekben nagyobb szerepet kell kapnia a szexuális szükségleteknek, az ehhez kapcsolódó szociális készségek fejlesztésének.

Az egyéni fejlesztési terveknek a szükségletek felmérésének és kifejezésének a képességeire is ki kell térni.

Önvédelmi program bevezetése

A párcapcsolatok és gyermekvállalás kérdéseit tovább kell vitatni és a megfelelő döntési protokollokat kidolgozni a személyiségi jogok tiszteletben tartása érdekében.

A mellékelt jogi helyzetkép szerint a jogszabályi háttér nagyrészt adott, tehát a kérdés főként szakmapolitikai és finanszírozási szinteket érint.

A bevezetéshez szükséges strukturális, személyi és tárgyi feltételek

- Átfogó országos adatgyűjtés
- Jogszabályi háttér megteremtése (megfelelő felelős szaktárcák együttműködésével)
- Jogszabályi háttérnek megfelelő jogintézmények létrehozása, mint Visszaélésekkel kapcsolatos protokoll folyamat (a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. tv. módosítása)
- Visszaélési eseteket vizsgáló bizottság működési kereteinek kidolgozása, feltételek megteremtése. Szakmai standardok kidolgozása, finanszírozás hozzárendelése.
- A szexuális visszaélések esetén alkalmazott eljárások ellenőrzése és az adatgyűjtés megszervezése, felelősök megnevezése (Szociális és Munkaügyi Minisztérium)
- Országos szakmai hálózatépítés, országos forrásközpont kialakítása a nemzetközi szervezetekhez és forrásközpontokhoz kapcsolódva (Civil szervezetek, Kézenfogva Alapítvány EASPD, Daphne-program)
- Protokoll folyamat bevezetésének alternatív, civil szervezeti formájának kialakítása (szakmai szervezetek, Kézenfogva Alapítvány, civil szervezetek összefogásával)
- Szakmai Szövetség kialakítása a protokoll folyamat bevezetése és működése érdekében. a szövetséghez való csatlakozás feltételeinek kidolgozása, alapfeltétel a protokoll folyamat szakszerű alkalmazása és a Szövetség ilyen irányú ellenőrző funkciójának elismerése. A Szövetség tagjaként élvezett, szakmai minőségi védjegy elismertetése, kapcsolódó előnyök révén a pozitív diszkrimináció alkalmazása a szakszerűség elismerése és a stigmatizáló ellenérdekeltség csökkentése érdekében.
- Önvédelmi program bevezetése (Kézenfogva Alapítvány – szociális továbbképzés)
- Akkreditált képzési program elindítása, eszközök rendelkezésre állnak
- Az értelmi fogyatékos emberek szexuális nevelésének támogatása, programok fejlesztése, finanszírozása (pályázatok kiírása)
- A pedagógiai programok és egyéni fejlesztési tervek kiegészítése az önvédelmi készségek és szexuális nevelés feladataival.

dr MórÉ Csaba: Az agresszió világa, Korlátozó intézkedések a pszichiátriai és szenvedélybetegek egészségügyi ellátásában

Ad-gressio

A latiból származó agresszió (eredetileg adagressio) szavunk mellé állni-t, mellé lépni-t jelentett. (ad mellé gresszum járás lépés;)

Az agressziómegvalósult támadási szándék, két fél közül az egyik hátrányára létrejött erőszakos cselekedet.

Az agresszió olyan viselkedést értünk, amely szándékosan sért egy másik embert vagy rombol tárgyakat.

A harag még nem agresszió

A harag – heves érzelmi reakció

- Nem csinálunk semmit, szorongás lesz belőle
- Lenyeljük (depresszió)
- Visszatámadunk (agresszió)
- Kompromisszumot ajánlunk (nem tisztul meg minden)
- Konszenzusra törekszünk (munkaigényes)

Az első három esetben, sőt még a negyedikben is sok indulat marad bennünk, s mivel nincsen elrendezve, számíthatunk rá, hogy kerülő úton visszahat majd.

Mi is az agresszió?

Jean-Jacques Rousseau:

Az ember természetes állapotában jóindulatú, barátságos lén, csak a korlátokat állító társadalom kényszeríti ki belőle az agressziót és az aljasságot.

Sigmund Freud:

Az ember eredendően vadállat és csak a társadalom adta rend és törvény tudja lefékezni.

Fogalmak

Agresszió:

Olyan destruktív viselkedés, melynek célja testi, lelki és anyagi kár szándékos előidézése. Annál súlyosabb, minél több értéket, minél teljesebben és helyrehozhatatlanul károsít.

Agresszivitás:

- Hipotalamikus aktivitás
- Amygdala gátló hatása
- Férfiaknál kimutatható kapcsolat van a tesztoszteron szint és az agresszióra való hajlam között.

Agresszív viselkedést kiváltó tényezők

- Izoláltság (Harlow: izolált resus majmognál a szeretet, a ragaszkodás viselkedésmintái nem alakulnak ki.)
- Relatív depriváció: a jobb alternatíva igény szintje jelenti a frusztrációt.
- Bezártság (börtön, kórház, disco, munka)
- Média

Az agresszió megközelítései

Lorenz:

Az agresszió öröklött, ösztönös viselkedés. Az erőforrások birtoklására, a szaporodási esélyek növelésére irányul → gátló mechanizmusok kialakulása.

Freud:

Az emberi viselkedés elválaszthatatlan része (halálösztön).

Agresszió, mint drive

frusztráció – agresszió hipotézis:/Dollard/ amikor egy személyt valami akadályoz bármilyen cél elérésében, agresszív drive keletkezik.

Arra motiválja, hogy megsértse vagy megsebesítse a frusztrációt okozó akadályt. Az állításnak két kritikus pontja van: az egyik az agresszió oka rendszerint a frusztráció, a másik az agresszió alapvető motívumok tulajdonságival rendelkezik: energizálja a viselkedést, és mindaddig fennmarad, amíg a célját el nem éri.

Az agresszió fajtái I.

Közösségi létből származó erkölcsi értékrend szerint:

- antiszociális
- proszociális

Iránya szerint:

- önpusztító
- kifelé irányuló

Az agresszió fajtái II.

Megjelenési formája szerint:

- fizikai
- verbális
- lelki

Típusa szerint

- szóbeli
- fizikai

A konfliktusban szereplő felek magatartása akkor válik agresszívvé, ha nem képesek sikeres korrekciót végrehajtani a bizalom helyreállítására. (Gottman: Kölcsönös frusztráció)

a javítási kísérlet (azonosságok keresése) a megbékélés szándékát fejezi ki (pl. ki tudom mondani, hogy nem volt igazam)

a különbségek hangsúlyozása a konfliktust mélyíti és a kapcsolat szakadásához vezet (pl. úgy érzem, hogy el kell hárítanom a személyemet ért támadásokat)

Mentalizáció

- Mások szubjektív élményeinek megértése
- A mentalizáció kapacitása a kötődéssel kapcsolódott össze, vagyis a tudatról – sajátunkról és másokérol – azáltal tanulunk, hogy a belső állapotainkat mások megértésén keresztül ismerjük meg (Fonagy et al, 2002).
- Ahol a mentalizáció kudarcot szenved, annak agresszió lesz az eredménye.

Az agresszió célja szerint lehet:

Instrumentális:

negatív mozzanat pozitív színben tűnik fel

- Bűnözés
- Asszertivitás
- Pedagógiai agresszió
- Szeretet erőszaka
- Forradalom
- Terrorizmus
- Diszkrimináció

Indulati:

nyílt célja a sérelem okozása

- Gonosztett
- Vandalizmus
- Progrom
- Lincselés
- Lázadás

A mai magyar társadalom állapota (Ksh. 2006.)

- Az országban elkövetett összes emberölés kétharmada családon belüli erőszak következménye
- Az évi 130-150 gyilkosságnak a háromnegyed részében a férj öli meg a feleségét, a maradék egynegyed zömmel szülő-, testvér- gyilkosság.
- Minden negyedik családban a férj rendszeresen veri feleségét, és többnyire a gyerekeket is.
- Becslések szerint 110-120 ezer gyerek él az országban, akit szülei (az anya is) rendszeresen vernek, vagy szexuálisan zaklatnak.

Szükségszerű-e az agresszió?

- Az agresszió fontos szerepet játszik a fajok fennmaradásában.
- Alapvető evolúciós jelentősége van.
- Az emberi túléléshez többé nem szükséges a nyílt agresszió!!!
- Mi van helyette?.....?

Nyílt-elfojtott agresszió

Ha a frusztrált személyt semmilyen gátló tényező nem befolyásolja, akkor nyílt agresszióról beszélhetünk.

Sokszor azonban nincs mód az agresszióra, mert valamilyen gátló tényező ezt megakadályozza (pl. nem verjük meg a főnököt, ha mérgesek vagyunk rá). Ilyenkor elfojtott agresszióról beszélünk.

Gyermekkori agresszió

A látens tanulás szerepe

- A gyermek az első pillanattól környezetében élők érzéseit, attitűdjeit és viselkedési mintáit spontán módon átveszi.
- Ezek alapvető feszültség kezelési módokként rögzülnek benne (coping minták)
- Amíg új környezetben, más megoldásokat nem lát, addig ezeket használja
- Az utánzásnak (konformizmusnak) rendkívül nagy szerepe van a feszültség levezetésében (kortársak, média, idealizált személyek)
- A mintákat az aktuális kötődés tárgya határozza meg

Piszkos 12!!!!

244.000 erőszakos tettet

14.000 halottat látnak

A médiaerőszak mechanizmusa nem direkt

Az erőszak hatása függ:

- a néző típusától
- a tévénézés körülményeitől
- a látott agresszió mértékétől

„ A televízió egyik nagy érdeme, hogy visszaviszi a gyilkosságot oda, ahová való: a családi otthonba.” Alfred Hitchcock

Virtuális agresszió

Tom & Jerry és társaik nem a valóságot tükrözik: az éppen kilapított egér pillanatokon belül helyrejön, semmi baja sem lesz. Ez a „kép” felettébb káros kisgyermekkorban, amikor a mesevilág és a valóság még nem különül el teljesen, s a gyermek hajlamos a filmben átvittakat valóságnak felfogni.

Conan és Rambo érvényesül a szemet-szemért elv.

Háborús és katasztrófa filmek sok-sok ember életét keseríti meg, sok-sok életet olt ki.

Horror Az erőszak sokkal nyíltabban, sokkalóbban jelentkezik, mint a valóságban bármikor.

Szereplők: szörnyek, zombik, ördögszerű sárkányok, ijesztő figurák

Nincs határvonal a pozitív és a negatív hősök között.

Állandó tartalom: átok, mágia, támadás, kínzás, gyilkosság.

Jutalmazott agresszió

- Ha a filmben az erőszak sikerre visz, és negatív következmény nélkül marad, akkor a gyermek pozitívnak ítéli ezt a viselkedésformát és az életben is alkalmazza.
- Ha a jófiúk „rosszalkodnak” és a filmben nem bűnhődnek, utánzásra készítik a gyermeket.
- Ha a környezet visszaigazolja az erőszak helyességét és a film azt mutatja, hogy az áldozat a megérdemelt büntetését kapta – akkor az erőszak igazolása növeli az agresszív hatást.

Az agresszió megértése

3-7 éves: csak az agresszív cselekményre emlékszik

10-14 éves: már az erőszak motivációjára, annak rövid és hosszú távú hatásaira is emlékszik

Óvodások: képlékeny a normarendszerük, meggyőződésük, hogy amit a felnőttől látnak az csakis jó lehet.

TV érettség

3 évesek – fizikai valóságként élik meg a képernyőn látottakat

4 évesek – már kezdik érteni, hogy ezek csak képek

9 éves kor előtt még nem képesek a komplex cselekményvonalat követni, nem értik a cselekmények és a következmények közötti összefüggéseket.

9-10 éves korban érik el a „tévéerettiséget”, ekkor a látottakat már összevetik a valósággal.

Már különbséget tudnak tenni fikció és valóság között.

A médiaerőszak-vita jövője

- az agresszív média nem egyedüli – bár néha igen jelentős- kiváltó oka az agresszív viselkedésnek
- a közvéleménynek, a politikusoknak és a jogszabályok előkészítőinek jóval több figyelmet kellene szentelniük az agresszív gyermek szociális, kulturális és – adott esetben a médiától függetlenül kifejlődő – lélektani problémáinak szakmai kutatására

MÉDIATÖRVÉNY

Gyermek és fiatalkorúak védelme

1996. évi I. törvény

5.§ (3) bekezdés

Nem szabad kiskorúaknak szánt műsorszámokban erőszakos magatartást követendő példaként megjelenítő képeket vagy hangokat közzétenni.

(4) bekezdés

A kiskorúak személyiségfejlődésére ártalmas, így különösen az erőszak öncélú alkalmazását magatartási mintaként bemutató, illetőleg szexualitást öncélúan ábrázoló műsorszámot, csak 23.00 és 5.00 óra között lehet közzétenni.

(5) bekezdés

A kiskorúak személyiségfejlődésére súlyosan ártalmas műsorszám közzététele tilos.

2002. évi XX. törvény – EU konform módosítások

Műsorszámok besorolása:

- I. Korhatár nélkül megtekinthető
- II. 12 éven aluli nézőben félelmet kelthet, nem érthet, félreérthet
- III. 16 éven aluliak fizikai, szellemi vagy erkölcsi fejlődésének kedvezőtlen befolyásolására alkalmasak, közvetett módon utalnak erőszakra, illetve szexualitásra, vagy meghatározó elemük az erőszakos módon megoldott konfliktus.
- IV. Alkalmas a kiskorúak fizikai, szellemi vagy erkölcsi fejlődésének kedvezőtlen befolyásolására, meghatározó elme az erőszak, illetve a szexualitás közvetlen, naturális ábrázolása.
- V. A kiskorú fizikai, szellemi vagy erkölcsi fejlődésének súlyosan kedvezőtlen befolyásolására alkalmas, különösen azért, hogy pornográfiát vagy szélsőséges, indokolatlan erőszakot tartalmaz.

I. Kategóriás filmeket nem kell ellátni jelzéssel és bármikor leadhatók.

V. Kategória tartalmának leadása tilos.

A további három kategória leadásakor közölni kell azok minősítését, emellett jelzés piktogram formájában a képernyő valamely sarkában a műsor teljes időtartama alatt meg kell jeleníteni.

Sokak szerint a jelzés piktogram diszfunkcionális.

Megoldás – technikai szűrő, v-chip beépítése a készülékbe

Piac

Manapság – alapozva az ember agresszióra mutatott természetszerű érzékenységére, amely a veszélyes helyzetekben mutatott megküzdési stratégiák iránti kíváncsiságunk következménye, mind a médiában, mind a játékok terén túlnyomó többségében igen erőteljesen megnövekedett az agresszív termékek száma, hiszen ezt lehet jól eladni.

Kötbérek, elsötétítések...ORTT

- Felhívja a műsorszolgáltatót a sérelmezett magatartás megszüntetésére
- Írásbeli figyelmeztetésben megállapítja a jogsértést és felhívja a műsorszolgáltatót a jogsértés megszüntetésére, illetve arra, hogy a jövőben tartózkodjon a jogsértésektől
- Meghatározott időre, de max 30 napra felfüggeszti a műsorszolgáltatási jogosultság gyakorlását
- Érvényesíti a megállapított kötbért

- A műsorszolgáltatóval szemben bírságot szab ki
- Azonnali hatállyal felmondja a szerződést

Agresszió az egészségügyben

Potenciális agresszió típusai

- beteg-beteg; beteg-személyzet; beteg-hozzátartozó
- hozzátartozó-beteg; hozzátartozó-személyzet; hozzátartozó-hozzátartozó
- személyzet-személyzet; személyzet-beteg; személyzet-hozzátartozó

Betegbiztonság

- Kötelező jelentési rendszer működtetése, amellyel a betegek biztonságát veszélyeztető események, értékelhetők és a megelőzésükre vonatkozóan intézkedni szükséges. (pl. rendkívüli események)
- Központi indikátorként használjuk
- Fontos, hogy az események leírása részletes és a valóságnak megfelelő legyen
- Kockázati menedzsment bevezetése
- Betegbiztonság kultúrájának kiépítése

Veszélyeztető magatartás

A beteg - pszichés állapotának zavara következtében – saját vagy mások életére, testi épségére, egészségére jelentős veszélyt jelenthet és a megbetegedés jellegére tekintettel a sürgős intézeti gyógykezelésbe vétel nem indokolt.

Közvetlen veszélyeztető magatartás

A beteg – pszichés állapotának akut zavara következtében – saját vagy mások életére, testi épségére, egészségére közvetlen súlyos veszélyt jelent.

60/2004. (VII.6.) ESZCSM rendelet a pszichiátriai betegek intézeti felvételének és az ellátásuk során alkalmazható korlátozó intézkedések szabályairól

1.§

b) Pszichikai korlátozás: a beteg felszólítása az együttműködésre, és figyelmeztetése a korlátozó intézkedés alkalmazására.

c) Fizikai korlátozás: a pszichiátriai beteg mozgási szabadságának korlátozása, emberi méltóságot és a jóérzést nem sértő módon alkalmazott rögzítéssel. Fizikai korlátozást jelent az osztály, a részleg és az intézet elhagyásának megtagadása, illetve megakadályozása.

d) Kémiai vagy biológiai korlátozás: a veszélyeztető illetve közvetlenül veszélyeztető magatartás elhárításához szükséges mennyiségű gyógyszer beleegyezés nélkül történő alkalmazása.

e) Egyéb korlátozó intézkedések: kémiai vagy biológiai és a fizikai korlátozás együttes alkalmazása.

4.§

(1) A pszichiátriai beteg gyógykezelése, ápolás és ellátása során a beteg szükségleteinek megfelelő ápolási körülményeket és személyi feltételeket kell biztosítani, különös tekintettel a korlátozó intézkedések elkerülésére.

(2) A pszichiátriai beteg ellátása során alkalmazott konkrét korlátozó intézkedések megválasztásánál a vonatkozó jogszabályokra, a szakma szabályaira és a beteg aktuális állapotára tekintettel kell eljárni.

(3) A korlátozó intézkedések elrendelése során és alkalmazásuk teljes időtartama alatt az emberi méltósághoz való jog nem korlátozható, a testim épséghez és az egészséghez fűződő jogokat mindenki köteles tisztában tartani. Egyebekben a korlátozó intézkedés hatálya alatt álló személy jogai csak annyiban korlátozhatók, amennyiben azok gyakorlása meghiúsítja vagy veszélyezteti a korlátozó intézkedés célját.

MPSZ FI-UT-06

Korlátozó intézkedést szakorvos, ügyeleti időben ügyeletvezető szakorvos rendelhet el. Orvos értesítéséig szakápoló is alkalmazhat pszichikai és fizikai korlátozást. Korlátozó intézkedés során az emberi méltósághoz való jog nem korlátozható. Korlátozó módszerek és eljárások alkalmazása során a beteg állapotát és testi szükségleteit rendszeresen, félóránként ellenőrizni kell. A fizikai korlátozás maximum kettő órás időtartamra rendelhető el. (További két órával meghosszabbítható.) A kémiai illetve egyéb korlátozó intézkedés fenntartásának szükségességét az orvos ismételt, legkésőbb 72 óránként felülvizsgálja. A formanyomtatvány egy példányát 72 órán belül a betegjogi képviselőnek szükséges továbbítani. Értelmi fogyatékoság és demencia következtében tartós veszélyeztető magatartást mutató, szabad mozgásukban folyamatosan korlátozott pszichiátriai betegeknél az orvos felülvizsgálatot a korlátozást igazoló dokumentációt 168 óránként kell elvégezni, és annak egy példányát a betegjogi képviselőhöz eljuttatni.

Korlátozó intézkedés feloldása: a korlátozó intézkedés addig alkalmazható, amíg az elrendelés oka fennáll, és amíg a közvetlen veszélyeztető magatartást elhárító kezelés eredményessége ezek nélkül nem biztosítható

Dokumentációs elvárások (MOSZ-PR IV-04)

- Adatlap az alkalmazott korlátozó intézkedés dokumentálásához
- Észlelőlap korlátozó intézkedés alkalmazása alatt álló beteg részére

Dolgozói biztonság I.

- 24 órás biztonsági szolgálat létrehozása, mely 2008. március 1-től üzemel a Szakkórházban
- Pánikgombok és vészívók osztályokra történő felszerelése

Dolgozói biztonság II.

- Rögzítő és megfékező eszközök beszerzése és használatukra vonatkozó jogszabályok és lehetőségek áttekintése
- A munkájuk során lelki testi sérülést szenvedett dolgozók számára a feldolgozást segítő Bálint-csoportok létrehozása, pszichiáter és pszichoterapeuta bevonásával.

Ami nem öl meg, az megerősít! (Nietzsche)

Szerk.: [Czégényné Zsófi Gizella](#), Pándy Kálmán Otthon, Mohács

~~~~~

Programok

Annak, aki ott akar lenni....

A jóléti állam esélyei A konzervatív szociálpolitika Magyarországon

Időpont: 2009. május 13-14.

Helyszín: Hotel Vértes **** Konferencia és Wellness Hotel, 8600 Siófok, Batthyányi u. 24.

A Somogy Megyei Időügyi Tanács a Somogy Megyei Önkormányzat támogatásával és a Park Szociális Otthon szakmai közreműködésével országos szociálpolitikai tanácskozást szervez 2009. május 13-14-én (szerdán, csütörtökön) Siófokon

A konferenciára várják a szervezők mindazokat az érdeklődő szakembereket, akik fontosnak érzik a hazai szociális ellátórendszer megerősítését és hatékonyabbá, működőképesebbé tételét.

A tanácskozás előadói a szociális szolgáltatások valamennyi területét, résztvevőit képviselik, szerepkörükből adódóan többféle szempontból világítják meg a magyarországi szociálpolitika aktuális helyzetét, nehézségeit, jövőbeni alakulását.

A konferencia zárásaként sor kerül a „Siófoki Szociálpolitikai Nyilatkozat” kiadására, mely a résztvevők legfontosabb közös állásfoglalását tartalmazza.

A részletes program a www.parkotthon.hu oldalról letölthető.

További információ kérhető a Mátyásné Dóra Tünde és Tóth Katalin módszertani munkatársaktól a 82/520-404-es telefonszámon.

e-mail cím: modszertan@parkotthon.hu

honlap: www.parkotthon.hu

„Civil Sarok”- események, felhívások

TÁMOP 5.5.3-08/02 Civil szervezeteknek szolgáltató, azokat fejlesztő szervezetek támogatása – nyertes pályázatok a régióban

A **TÁMOP 5.5.3-08/02 Civil szervezeteknek szolgáltató, azokat fejlesztő szervezetek támogatása** címen kiírt pályázaton a pécsi székhelyű **Nevelők Háza Egyesület a „Baranya megyei civil szervezetek komplex szervezetfejlesztése”** c. pályázatával nyert. Ez az eredmény azért is kiemelésre és bemutatásra érdemes, mert a beérkező pályázatok közül a baranyai pályázat kapta a 2. legmagasabb értékelési pontot, illetve a legmagasabb támogatási összeget, valamint ennek köszönhetően egy olyan hosszú távú folyamat indulhat el, mely során a Nevelők Háza Egyesület Baranya megye civil szervezeteinek fejlesztéséhez jelentős mértékben kíván hozzájárulni.

A megvalósítani kívánt projektet az alábbiakban szeretnénk bemutatni a nyertes szervezet tájékoztató anyagai alapján.

A projekt megvalósulásának helyszíne: Baranya megye, Pécs

Időpontja: 2009. március 1. – 2010.08.31.

A projekt célja:

Hosszú távú cél, a TÁMOP Társadalmi Befogadás és Részvétel Erősítése prioritással összhangban, hogy a Baranya megyei formalizált civil szervezetek komplex szervezeti fejlesztésük, működésük stabilizálása illetve a hazai és a nemzetközi fejlesztési programokban való aktív részvételre való képessé tételük által járuljanak hozzá a társadalmi kohézió erősítéséhez és a közösségek fejlesztéséhez.

Konkrét cél

1. Komplex szervezetfejlesztésre alkalmas legalább 350 Baranya megyei formalizált civil szervezet programban való részvételének ösztönzése;
2. Nyílt pályázat útján, a megyei civil szervezetek helyzetelemzése alapján 32 szervezet programba történő részvételre való kiválasztás:
  - a kiválasztott szervezetek fejlesztési lehetőségeinek szervezeti diagnózisok és alapozó csoportmunka révén történő beazonosítása,

-26 nap szervezetenként általános fejlesztési beavatkozás és ezt kiegészítő szervezet-specifikus fejlesztő beavatkozások alapján minimum 40 maximum 50 szervezeti fejlesztési napból álló fejlesztési csomagok összeállítása (32 fejlesztési csomag)

a, általános szervezeti fejlesztési

b, szolgáltatásfejlesztési,

c, projektfejlesztési beavatkozási (konkrét szervezet-specifikus fejlesztési célok elérését célzó) területeken.

3. A fejlesztési csomagok visszacsatolási mechanizmusokkal kísért, a folyamatközi korrekció lehetőségét is magában hordozó (5 nap/ szervezet) megvalósítása.

Annak érdekében, hogy

- a fejlesztési tervet a bevont szervezetek közül legalább 28 szervezet sikeresen végrehajtsa;

- a fejlesztésbe bevont civil szervezetek a projektidőszak projektfejlesztési beavatkozásai során fejlesztett projektjeikkel, illetve a fejlesztési folyamat segítő hozzájárulásának hatásaként kidolgozásra kerülő más projektjeikkel is, - minél nagyobb számban célozzák meg az UMFT fejlesztési konstrukcióit;

- a folyamatban résztvevő szervezetek legalább 70%-ának általános hatékonysága ügyfélkörük elégedettségi szintjének növekedésében is kimutatható fejlődést mutasson.

A projekt célcsoportja:

Közvetlen célcsoport: A Baranya megyében működő 2103 klasszikus (formalizált) civil szervezetből fejlesztési ötleteikkel nyílt pályázati úton pályázók közül kiválasztott 32 komplett szervezetfejlesztésre alkalmas szervezeti alkalmazott, önkéntesek, tagsága, elnöksége vagy kuratóriuma.

Szervezetenként a szervezeti fejlesztési tervben rögzített beavatkozási területekről / és módszerektől függő létszámban (szervezetenként összesen 1-4 fő), ami a célcsoport egészét tekintve 50-128 fős célcsoport létszámot jelent.

A kiválasztás alapja a komplex szervezetfejlesztésre való alkalmasság és a megvalósítani tervezett fejlesztési ötletek illeszkedése az UMFT, illetve a megye társadalmi és gazdasági adottságaihoz és fejlesztési elképzeléseihez.

A kiválasztás során a leszakadó rétegekkel foglalkozó szervezetek pozitív diszkriminációban részesülnek.

Közvetett haszonélvezők: a nyílt pályázati úton kiválasztott 32 formalizált civil szervezet formális és informális kapcsolatrendszerébe tartozó kliensek, együttműködő partnerek helyi közösségek és lakosok.

A potenciális célcsoporthoz tartozik tehát a megyében működő valamennyi formális civil szervezet.

A helyzetelemzésből kiderül, hogy a szervezetek jellemző típushiányosságokkal küzdenek, az ezt meghaladó problémák viszont differenciált szervezeti jelleget öltenek.

A célcsoporti szükségleteket oly módon vettük figyelembe, hogy a helyzetelemzés által feltárt típushiányosságokra és azok jellegére, valamint a jelen program kötelező fejlesztési területként meghatározott tematikus elemeire alapozva ún. kötelező beavatkozási csomagot építettünk (minden programban résztvevő szervezet részesül a fejlesztés ezen részében), a fejlesztési tervek szervezet-specifikus differenciált részeit pedig a diagnózis keretében feltárt és beazonosított problématerképek alapján állítjuk össze.

A helyzetelemzés megyei kutatás eredménye, melyhez a szervezetek egyrészt statisztikai adataikkal, másrészt, mint „megkérdezettek” aktív módon járultak hozzá.

Tájékoztatásul közöljük, hogy a Dél-Dunántúli Régióban az alábbi szervezetek nyertek pályázataikkal:

Pályázó neve	Projekt megnevezése	Megítélt összeg
Ifjúsági Szekszárd Unió	Tolna Megyei CivilSegéd - civil szervezetek komplex szervezeti fejlesztése és szolgáltatási hatékonyságának növelése	43 291 318 Ft
Nevelők Egyesület Háza	Baranya megyei civil szervezetek komplex szervezetfejlesztése	49 996 376 Ft

Írta: [Benyes Rita](#) Dél-Dunántúli Regionális Forrásközpont

E rovat indításával a szolgáltatás-tervezéssel, szervezéssel kapcsolatos feladatok ellátását kívánjuk segíteni, leginkább a tervezői tevékenység elméleti és hazai jogszabályi kereteinek, és lehetséges gyakorlati módszereinek megfogalmazásával, bemutatásával.

Újabb kísérletet teszünk arra, hogy elősegítsük annak a közös szakmai nyelvnek a kialakítását, mely alapján a valós társadalmi, gazdasági helyzetből kiinduló, valódi partnersége(ke)n alapuló komplex (ágazat- és szektorközi) szociális/szociálpolitikai tervek, programok készüljenek, majd ezeknek megfelelő fejlesztések valósuljanak meg.

Bízunk benne, hogy Hírlevelünk e rovata is eszközt jelenthet a szociális tervezéssel kapcsolatos új ismeretek megszerzésében és abban a közös tanulási folyamatban, amely a valós problémákra, szükségletekre reagáló helyi/térségi jóléti rendszer(ek) kialakítását, működtetését, és tervezett, tudatos önkormányzati szociálpolitikai gyakorlatot eredményezhet.

Folytatjuk a szolgáltatástervezési koncepció tartalmi elemeivel, jogszabályi kereteivel, illetve a gyakorlatot érintő egyéb kérdésekkel foglalkozó sorozatunkat.

Az utolsó Hírlevélben áttekintettük a szolgáltatástervezési koncepció készítésére vonatkozó jogi kereteket. A jelen számban visszatérünk a tervezés/programozás elméleti kérdéseihez.

A vonatkozó minisztériumi segédlet általános bevezető fejezetének közzétételével célunk, hogy a tágabb szakmai közönség figyelmét is felhívjuk erre a módszertani dokumentumra, útmutatóra. A Dr. Kovács Zsolt által jegyzett tanulmány összefoglaló gondolatainak közreadásával a szolgáltatók figyelmét szeretnénk felhívni/érdeklődését felkelteni a szolgáltatástervezési koncepciók, mint szociális ágazati tervdokumentációk fontosságára.

A szolgáltatástervezési koncepció – fogalmi összefüggések (Megjegyzés: „Módszertani útmutató a szolgáltatástervezési koncepció összeállításához” c. minisztériumi Segédlet 1. és 2. sz. fejezeteinek közzététele)

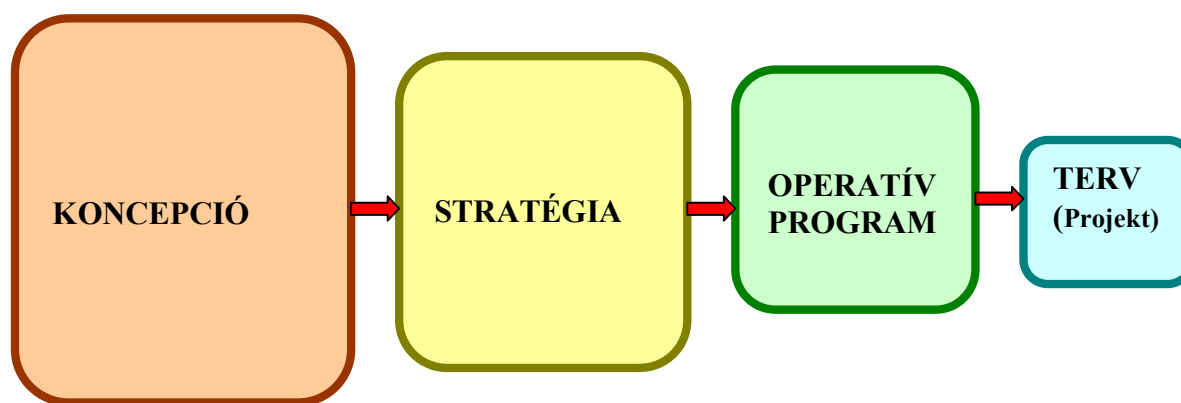
A koncepció¹ alkotás a szociális szolgáltatások vonatkozásában egy teljesen új gondolkodási módot igényel mind a fenntartók, mind pedig az intézmények részéről. A

---

¹ **Koncepció:** koherens fejlesztési elképzelések, lehetőségek megfogalmazása, amely a célmeghatározás tekintetében érdekegyeztetési, koordinációs feladatokat tölt be. Az elfogadott koncepció értékválasztást és közös fejlesztési szándékot fejez ki. Az elfogadásával a döntéshozó deklarálja a szereplők többségének

szolgáltatástervezési koncepció megalkotásának kötelezettsége – egyebek mellett - azért is fontos, hogy a különböző szolgáltatások fejlesztése, a szükséges tárgyi-személyi feltételek biztosítása, a szakmai feladatok ellátása és teljesítése ne az éves költségvetési „alkuk” eredménye legyen, hanem egy átgondolt, megalapozott koncepcióra épüljön. Ebben a tekintetben az éves költségvetés tervezése csak eszköze lehet a koncepció, illetőleg az abból származtatott stratégia, vagy éppen operatív tervek végrehajtásának, s nem a kiinduló alap az intézmények feladatainak teljesítésére vonatkozóan.

A szakmai munka teljes körű újraértelmezését és átalakítását kell az intézményeknek és a fenntartóknak elvégezni annak érdekében, hogy a megváltozott szociális szükségletekhez igazodóan a szociális törvényben és a végrehajtási rendeletben megfogalmazott tárgyi-személyi, valamint szakmai előírásoknak megfelelő működés valósuljon meg.

1. ábra. Tervezési folyamat

Mi is valójában a szolgáltatástervezési koncepció?

- **Dokumentum, amely a települési önkormányzatok szociális szolgáltatásai stratégiájának, operatív tervezésének és az operatív tervekből származtatott fejlesztési projektjei alapját kell hogy képezze,**
- **amely a feladatok, fejlesztési irányok különféle szintekre történő lebontása révén a szociális szolgáltatások, ill. az azokat körülvevő szűkebb és tágabb környezet különféle viszonylataiban folyamatosan működőképes kell, hogy legyen.**

A koncepció, amint arra a szó jelentése² is utal, nagyon tág fogalom, s mint elkészítendő dokumentum arra hivatott, hogy az **irányokat kijelölje**. Ha úgy tetszik, felfogásmódot, nézőpontot, meglátást, elgondolást, ötletet tükrözzön, **de ne a részletek síkján**. A részletek már a koncepcióra épülő stratégiában³, operatív tervekben⁴ kell, hogy megjelenjenek, amelyek tovább bontva apróbb projektekből⁵ épülhetnek fel.

véleményazonosságát az elfogadott célok és prioritások tekintetében, és ezzel meghatározza a stratégiaépítés fő kereteit is.

² **Ti.:** felfogásmód, nézőpont, meglátás, elgondolás, ötlet – Bakos: Idegen szavak és kifejezések szótára

³ **Stratégiai program:** a fejlesztési koncepcióban megfogalmazott célok elérésére komplex programokat fogalmaz meg. Feladatorientáció szerint strukturált, átfogó program, amely már felvázolja a lehetséges szereplőket, pénzügyi forrásokat, az érintettek körét, a várható eredményeket és a program menedzsmentjét is. A lehetőségeknek megfelelően minimalizálja az ismeretlen, a bizonytalansági tényezőket, amely megghiúsíthatja a megvalósítást. Tartalmazza a különböző célok és programok közötti hierarchiát.

⁴ **Operatív program (cselekvési terv):** konkrét feladatok (akciók) megfogalmazása, eszközökkel, a végrehajtásért felelősökkel, határidőkkel együtt. Javaslatot tesz az eredmények mérésére is. E taktikai szint következmény jellegű, az előző célmeghatározói szint(ek)hez képest. Döntések ebben a fázisban már csak a konkrét megoldásokkal kapcsolatban vannak.

⁵ **Terv:** minden részletében kidolgozott, jóváhagyott fejlesztési program, amely kötelezettséget jelent a végrehajtók számára. A leglényegesebb jellemzője az elfogadás (döntés) formájában és normatív erejében van.

Fontos – talán a legfontosabb - momentum azonban, hogy a koncepció ne csak mennyiségi ill. minőségi fejlesztést szolgáló felújításokról, beruházásokról, átszervezésekről, integrációkról szóló dokumentum legyen, hanem ismerjük fel: az önkormányzatoknak a közvetlen ellátási feladataik mellett szabályozási hatáskörükben is adódhatnak koncepcionális fejlesztési elképzeléseik (pl. szociális információs rendszer működtetésére vonatkozó, vagy pl. rendeletalkotási teendők ellátási jogosultságot, időtartamot, igénybevételt, térítési díjakat illetően, stb.) De koncepcióba lehet foglalni bizonyos intézményi szintű feladatokat is, amelyek nem feltétlenül a fent említett körbe tartoznak (pl. szupervíziós lehetőségek megteremtése, vagy minőségbiztosítás kiépítése).

Ezért tehát a koncepcióban célszerű a feladatokat, fejlesztési irányokat „rétegekre bontva”, szintenként meghatározni, például:

- a települési önkormányzat szabályozási hatáskörében;
- a települési önkormányzat ellátási kötelezettségének szintjén;
- intézményi szinteken.

A szociális szolgáltatások fejlesztéséhez és korszerűsítéséhez kapcsolódóan a gyakorlatban megjelenő folyamatok alapján megállapítható, hogy a szolgáltatástervezési koncepció ma leginkább egy gyűjtőfogalomnak tekinthető. Optimális struktúráját illetően egy „alapkoncepció” mentén az egyes, szociális szolgáltatásokra vonatkozó, és jelentős költségtartalommal rendelkező elemeknek illeszkedniük kell a fő koncepcióhoz, és így egészében jelentik magát a szolgáltatástervezési koncepciót. Ennek fő oka az, hogy több folyamat (fogyatékos személyeket ellátó intézményi struktúra átalakítása, rehabilitációs intézményi struktúra változása, rekonstrukcióhoz történő állami hozzájárulás) a gyakorlatban már megindult, és megelőzte ezen törvényi kötelezettséget. Nagyon fontos azonban, hogy a fenntartók esetében ezek a folyamatok – ha a megvalósulás időben és térben különbözik is – a tervezés szintjén egységet képezzenek.

Tekintettel arra, hogy a szociális törvény rendelkezései alapján eltérések jelentkeznek a települési és megyei önkormányzatok feladatait és ellátási kötelezettségeit illetően, ezért a szolgáltatástervezési koncepció tartalma részekre bontható, melyet a következőben szemléltetünk:

A koncepció speciális elemei értelemszerűen többletfeladatok vagy önként vállalt feladatok ellátásából adódnak, ezek elsődlegesen az ellátási kötelezettség szociális törvénybeli szabályai alapján a megyei, fővárosi önkormányzatok feladatkörét érintik, de települési önkormányzatok esetében is felmerülhetnek, mint strukturális elemek.

A szolgáltatástervezési koncepció így – figyelemmel a szociális szolgáltatásokat érintő jogszabályi változások által megkövetelt feladatokra – a következő részelemek összességéként értelmezhető (tágabb értelemben, ideértve a megyei/fővárosi önkormányzatok feladatait is):

- *alapkoncepció* – a szolgáltatások iránti igények, szükségletek és az ellátási kötelezettség teljesítése,
- *intézményi rekonstrukciós program* – a szolgáltatást nyújtó intézmények tárgyi feltételeinek javítására irányuló program,
- *a fogyatékos személyek ellátását végző intézményrendszer átstrukturálása* –
  - ideértve egyrészt a nagy létszámú intézményekből a fogyatékos személyek önrendelkezésének erősítése céljával történő kihelyezését, a lakóotthoni struktúra létrehozását,
  - másrészt a nagy létszámú intézményekben folyó szakmai munka belső struktúrájának modernizációját,
- *a pszichiátriai betegek és szenvedélybetegek ellátásának kialakítását, a meglévők átalakítását*, a lakóotthoni struktúra létrehozását ezen ellátotti csoportok esetében is,
- a rehabilitációs intézményben elhelyezettek állapotának felülvizsgálatát követően a *rehabilitációs intézmények szakmai feladatainak átalakítását*, az utógondozói struktúra kialakítását,
- *a speciális alapellátási feladatok megszervezésének kereteit, feltételeit*.

A tervezett szolgáltatásfejlesztés tehát mind mennyiségi, mind minőségi fejlesztésre vonatkozó elemekből áll, ezek ötvözetével kell megvalósítani a jogszabályi feltételeknek történő megfelelést.

Formálisan természetesen a szolgáltatástervezési koncepció több dokumentumot jelenthet, azonban az önkormányzatoknak rendelkezniük kell egy „alapkoncepcióval”, amely összekapcsolja, mintegy „koordinálja” a többi koncepciót.

Így értelemszerűen az alapkoncepció határozza meg a fő szakmai, gazdasági irányokat, melyekhez kapcsolódnia kell a többi programnak, illetve az egész struktúra egységes, teljes egészét kell, hogy alkosson, amelyben az egyes részelemek illeszkedése megvalósul.

A szolgáltatástervezési koncepció tartalma szempontjából a továbbiakban a szolgáltatástervezési koncepció alatt az **alapkoncepciót** értjük, amelynek fő tartalmi elemeit a szociális törvény meghatározza. A törvény szabályai szerint szolgáltatástervezési koncepciót a legalább 2000 lakosú települési önkormányzat, illetve a megyei önkormányzat készít, amennyiben legalább két ellátási forma megszervezéséről gondoskodik. A koncepció „határozatlan” időtartamú, de a helyi önkormányzatnak kétfévente felül kell vizsgálnia és aktualizálni szükséges annak tartalmát.

A szolgáltatástervezési koncepció tartalma

A szolgáltatástervezési koncepció tartalmát a törvény kettéválasztja⁶:

- *egyrészt meghatározza a koncepciók általános tartalmi elemeit,*
- *másrészt kiegészíti a megyei, fővárosi önkormányzat által elkészítendő koncepció tartalmát, az általános tartalmi követelményekhez képest.*

Az általános tartalmi elemek célja, hogy meghatározzák azokat az irányokat, amelyeket a koncepciónak minimálisan tartalmaznia szükséges. Tartalmában három fő csoportba sorolhatók:

- A. *Egyrészt a szolgáltatások iránti igények és az ellátottak számának alakulására vonatkozó elem, ideértve:*
  - *a lakosság szám alakulását,*
  - *a lakosság korösszetételét,*
  - *a szolgáltatások iránti igényeket.*

⁶ 6 Sztv.92.§.(4) bek.

Természetesen ez a tartalmi elem nem pusztán a lakosság szám statikus értékelését és ténymegállapítását foglalja magában, hanem értékelni szükséges az adott település demográfiai adatait visszamenőlegesen, áttekinteni a legfontosabb demográfiai folyamatokat, így különösen:

- az idősödés, idős korúak arányának változását,
- a lakosság szám változását, az elköltözés, beköltözés tendenciáit,
- aktív-inaktív népesség arányát,
- az egyes ellátotti csoportok jellegzetességeihez kapcsolódó tendenciákat,
- a születések számát, stb.

Mindezen adatok folyamatos értékelése elengedhetetlen abból a szempontból, hogy az igényekhez legjobban igazodó szolgáltatási struktúra alakuljon ki, amely kapacitásában képes az adott településen jelentkező igények kezelésére.

B. Második fontos tartalmi elemként – az intézményrendszer kiépítettségét, ill. a feladatok ellátását illetően – a szolgáltatástervezési koncepciónak tartalmaznia kell:

- az ellátási kötelezettség teljesítésének helyzetét,
- ütemtervet a szolgáltatások biztosításáról,
- az ellátási kötelezettség körébe nem tartozó, de az egyes ellátotti csoportok sajátosságainak megfelelő, speciális szükségletek helyi szintű megoldásának helyzetét.

Az ellátási kötelezettség teljesítése a törvény alapján kötelező jelleggel megszervezendő ellátások biztosítását jelenti. Mindezek a mai napig problémás területként értékelhetők. A hiányzó ellátások megszervezését belátható időn belül el kell végezniük a fenntartóknak, hogy teljesítsék a törvényi előírásokat és kielégítsék a lakossági szükségleteket. Emellett nem lehet figyelmen kívül hagyni az ellátási kötelezettség körébe nem tartozó, de az egyes ellátotti csoportok sajátosságaihoz kapcsolódó, speciálisan felmerülő igényeket. Az ellátás szervezésének felelőssége nem merülhet ki az ellátási kötelezettség áthárításával, annak „kipipálásával”, természetesen a fenntartóknak rugalmasan alkalmazkodniuk kell a felmerülő igényekhez, ezáltal gondoskodniuk kell speciális, esetleg innovatív szolgáltatások megszervezéséről. Itt megjegyezhető, hogy számtalan, ma már törvényben rögzített szolgáltatási forma ilyen speciális, innovatív „státuszból” nőtte ki magát, mint pl. a lakóotthon, a támogató szolgálat, a jelzőrendszeres házi gondozás, stb...

C. A koncepciónak harmadik tartalmi elemként tartalmaznia kell a szolgáltatások feltételeinek biztosításához kapcsolódóan

- a szolgáltatások működtetésének,
- finanszírozásának,
- fejlesztésének feladatait,
- az együttműködés kereteit.

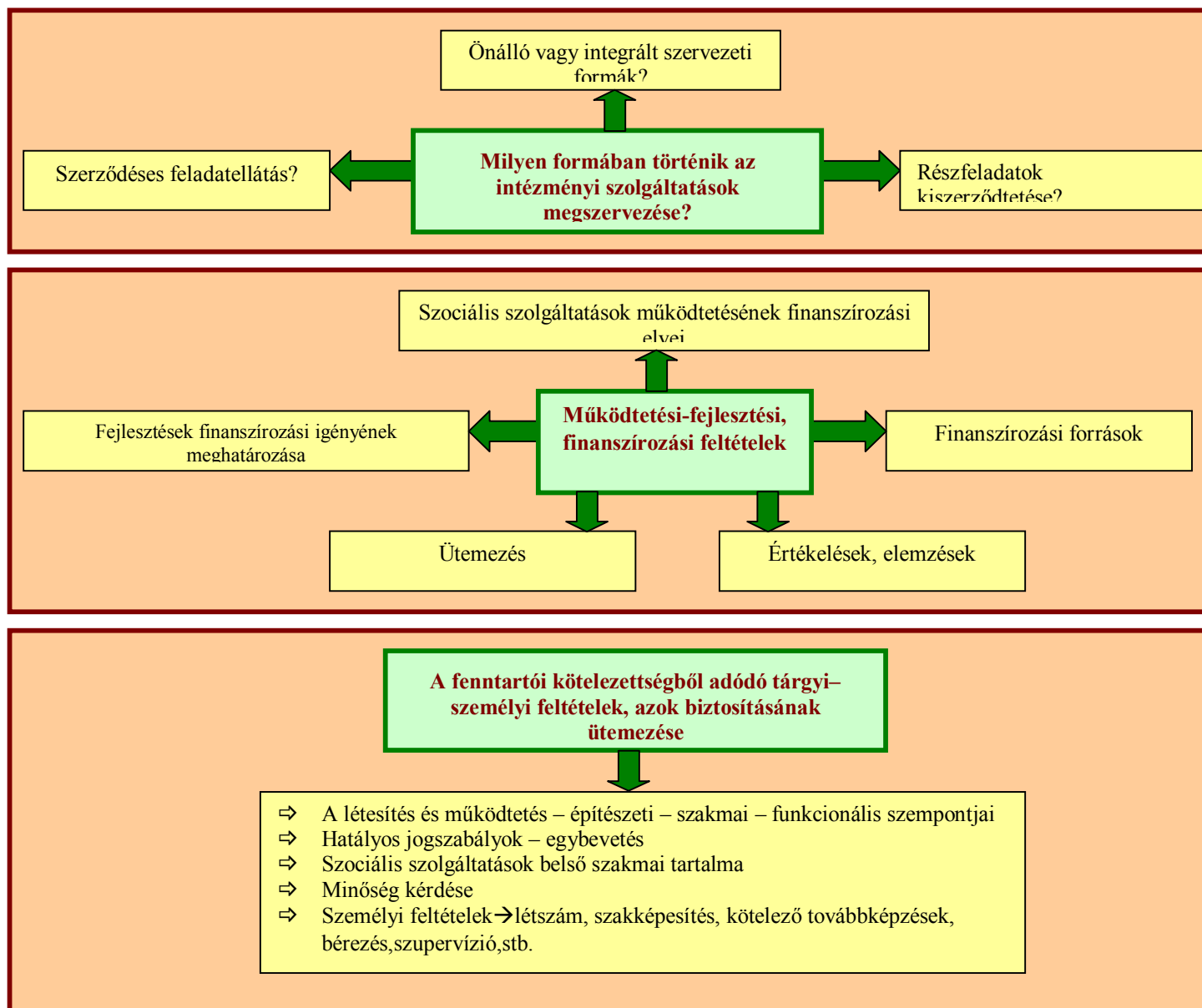
Ahhoz, hogy a szolgáltatási struktúra minőségi és mennyiségi fejlesztése érdemben megvalósulhasson, stabil és biztonságos finanszírozási és működtetési háttérre van szükség. Mindenképp célszerűnek tűnik, hogy a koncepcióban a szociális szolgáltatások működtetésének, a tervbe vett fejlesztéseknek a költségvetési hatásai, illetőleg a szükséges erőforrások áttekintésre kerüljenek.

Az ellátási kötelezettség teljesítésének egyre gyakrabban alkalmazott formája - különösen a települési önkormányzatok gyakorlatában - a szerződéses feladatellátás. Lényeges, hogy a fenntartó az együttműködésre vonatkozó döntéseit lehetőség szerint ne ad-hoc jelleggel hozza meg, hanem koncepcionálisan is alapozza meg a más szervezetekkel történő együttműködés kereteit, reálisan értékelje, hogy melyek azok az ellátások, amelyek esetében a legcélszerűbb az ellátási szerződések megkötése, továbbá tekintse át azt is, hogy melyek azok az ellátások, ahol gazdaságosabb az ellátási szerződés megkötése, s így a feladatellátás „kiszervezése”. A 3.sz. ábra bemutatja azokat a főbb kérdéseket, amelyekkel a szolgáltatástervezési koncepció fejlesztésekkel foglalkozó fejezetében szükséges foglalkoznunk. (Lásd továbbá: 3.3.pont)

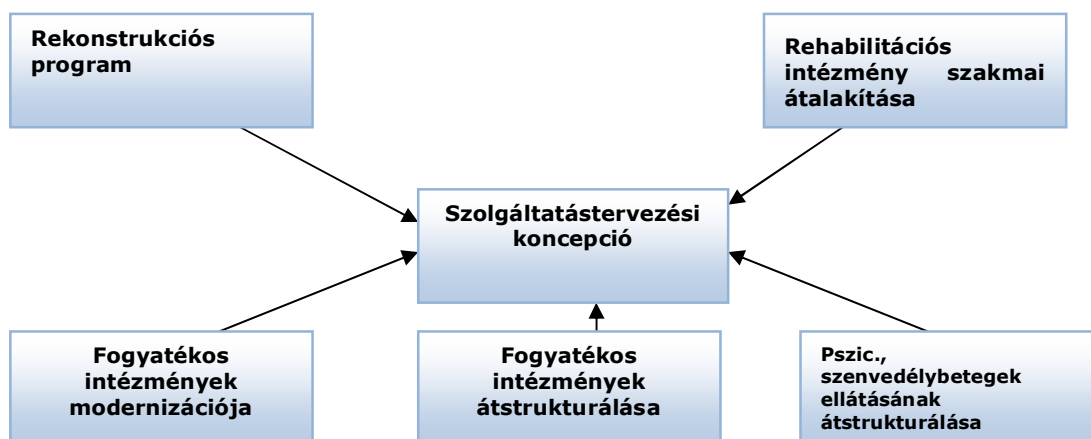
A szolgáltatások fejlesztésével, működtetésével kapcsolatos főbb tartalmi elemek a szolgáltatástervezési koncepcióban, illetve azok háttértartalma **(3.sz.ábra)**

A szolgáltatástervezési koncepció fogalma (dr. Kovács Zsolt: A szolgáltatástervezési koncepció – Szociális Menedzser 2002/2. számában megjelent – tanulmánya alapján)

dr. Kovács Zsolt, a Szociális és Családügyi Minisztérium volt főosztályvezető helyettese szerint a szociális szolgáltatások fejlesztéséhez és korszerűsítéséhez kapcsolódóan a gyakorlatban megjelenő folyamatok alapján megállapítható, hogy a szolgáltatástervezési koncepció egy gyűjtőfogalomnak tekinthető. Optimális struktúráját illetően egy „alapkoncepció” mellett az egyes, jelentős költségtartalommal rendelkező elemeinek illeszkedniük kell a fő koncepcióhoz, és így egészében jelentik magát a szolgáltatástervezési koncepciót. A szolgáltatástervezési koncepció így a következő részelemek összességéként értelmezhető:

A szolgáltatástervezési koncepció struktúráját az alábbi ábrán foglalja össze:

A szolgáltatástervezési koncepció a következő részelemek összessége:

- alapkonceptió – a szolgáltatások iránti igények, szükségletek és az ellátási kötelezettség teljesítése,
- intézményi rekonstrukciós program – a szolgáltatást nyújtó intézmények tárgyi feltételeinek javítására irányuló program,
- a fogyatékos személyek ellátását végző intézményrendszer átstrukturálása,
- ideértve egyrészt a nagy létszámú intézményekből a fogyatékos személyek önrendelkezésének erősítése céljával történő kihelyezését, a lakóotthoni struktúra létrehozását,
- másrészt a nagy létszámú intézményekben folyó szakmai munka belső struktúra modernizációját,
- a pszichiátriai betegek és szenvedélybetegek ellátásának átalakítását, a lakóotthoni struktúra létrehozását,
- a rehabilitációs intézményben elhelyezettek állapotának felülvizsgálatát követően a rehabilitációs intézmények szakmai feladatainak átalakítását, az utógondozói struktúra kialakítását,
- a speciális alapellátási feladatok megszervezésének kereteit, feltételeit.

Látható tehát, hogy a szolgáltatási szektor feladataiban lényegesen nagyobb hangsúlyt kell, hogy kapjon a tervezett szolgáltatásfejlesztés, amely mind mennyiségi, mind minőségi fejlesztésre vonatkozó elemekből állhat.

Formálisan természetesen a szolgáltatástervezési koncepció több dokumentumot jelent, azonban az önkormányzatoknak rendelkezniük kell egy „alapkoncepcióval”, amely összekapcsolja, mintegy „koordinálja” a többi koncepciót.

dr. Kovács Zsolt azzal zárja gondolatait, hogy értelemszerűen az alapkonceptió határozza meg a fő szakmai, gazdasági irányokat, melyekhez kapcsolódnia kell a többi programnak, illetve az egész struktúra egységes, teljes egészet kell, hogy alkotson. A szolgáltatástervezési koncepció tartalma a továbbiakban a szolgáltatástervezési koncepció alatt az alapkonceptiót érti, amelynek főbb tartalmi elemeit a szociális törvény meghatározza.

A fenti két tanulmány (bár időben régebbiek) közzétételével a legfontosabb célunk az volt, hogy felhívjuk a szakemberek figyelmét a fellelhető „háttér irodalmakra”, módszertani segédanyagokra, melyek sajnos kis számban állnak rendelkezésünkre. Mondhatjuk azt is, hogy a szociális/szociálpolitikai tervezés hazánkban még „gyermekcipőben” jár.

A következő számban folytatni szeretnénk a fenti szakmai anyagok bemutatását, majd ezt követően a gyakorlat jelenlegi nehézségeiről, anomáliáiról és eredményeiről kezdenénk sorozatot. A Hírlevél ezen rovatán túl, a SzocioNet regionális szociális módszertani intézmény 2009-es munkatervében szerepel két szakmai fórum szervezése, a szolgáltatástervezési koncepció készítését (*s általában a tervezéssel/tervezhetőséggel összefüggő szakmai, módszertani kérdésekkel kapcsolatos konzultációs céllal*) segítő. E fórumokról is tervezzük beszámolni Szolgáltatástervezési Kisokos rovatunkban.

A rovatot szerkesztik a Dél-Dunántúli Regionális Forrásközpont munkatársai, a jelen szám anyagát összeállította: [Gyurokné dr. Bódi Csilla](#) és [Benyes Rita](#) (Folytatjuk)

„Pályázzunk? Pályázzunk! - AKTUÁLIS PÁLYÁZATI FELHÍVÁSOK

**Az
Terv és a
es**

alábbiakban közreadjuk az Új Magyarország Fejlesztési Dél-Dunántúli Regionális Operatív Program 2009-2010-Akcióterveiből a szociális ágazat fejlesztését célzó konstrukciókat.

A pályázati felhívásokat tematikusan lehet keresni a www.pafi.hu, a www.nonprofit.hu honlapokon. Az uniós finanszírozású pályázatok elérhetők a www.nfu.gov.hu honlapon.

A fentiekén kívül folyamatosan szükséges látogatni az ESZA Kht. (www.eszakht.hu) honlapját a szociális ágazati fejlesztésekhez forrást keresők szervezeteknek.

Az Új Magyarország Fejlesztési Terv 2009-2010-es elfogadott akciótervei							
Dél-dunántúli Operatív program							
I. Prioritás bemutatása - 3. prioritás: Humán közszolgáltatások fejlesztése							
Prioritás rövid tartalma	-A humán szolgáltatások minőségének és elérhetőségének javítása - kiemelten a leszakadó és hátrányos helyzetű térségekben - komplex szolgáltatásokat nyújtó integrált kis- és mikrotérségi humán szolgáltató hálózatok és központjaik kialakításával, a bevont hátrányos helyzetű személyek számának növelése a fenntartható szociális foglalkoztatásban, közintézmények akadálymentesítésének és az önkormányzatok informatikai fejlesztéseinek támogatása.						
Sorszám	Konstrukció neve	Projekt kiválasztás eljárása	Kedvezményezettek köre	Pályázatok, kiemelt pályázatok tervezett kerete (Mrd Ft)	Támogatás mértéke	Támogatandó projektek száma	Támogatás formája
3.1.1.	Akadálymentesítés	automatikus	Helyi önkormányzatok, Kisebbségi önkormányzatok, Önkormányzati társulás, Jogi személyiségű non-profit szervezetek	0,8	90%	40	
			Kezdő időpont	Záró időpont			
			2009. I. negyedév	2010. IV. negyedév			

3.1.2.	Oktatásfejlesztés / LHH konstrukció	kétfordulós	Közoktatási intézmények fenntartói (a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX törvényben meghatározott alapítók, fenntartók) Helyi önkormányzatok, Kisebbségi önkormányzatok, Önkormányzati társulás, Jogi személyiségű non-profit szervezetek, egyházak	5,17		95%	8	
		Konstrukció vagy komponens neve	Kezdő időpont	Záró időpont				
		Integrált kis- és mikrotérsgyi oktatási hálózatok és központjaik fejlesztése	2009. I. negyedév	2010. IV. negyedév				
		Integrált kis- és mikrotérsgyi oktatási hálózatok és központjaik fejlesztése az LHH- 33 kistérségekben	2009. I. negyedév	2010. IV. negyedév				
3.1.3.	Egészségügyi és szociális ellátás fejlesztése	egyfordulós	Helyi önkormányzatok, Kisebbségi önkormányzatok, Önkormányzati társulás, Jogi személyiségű non-profit szervezetek, Szociális szövetkezet, Helyi önkormányzatok, önkormányzati társulások által létrehozott non-profit gazdasági társaságok, melyekben az önkormányzatok többségi tulajdonrészrel rendelkeznek	3,55		95%	25	
		Konstrukció vagy komponens neve	Kezdő időpont	Záró időpont				
		Integrált mikrotérsgyi alapfokú egészségügyi és szociális szolgáltató központok fejlesztése	2011.					

		Önálló vagy funkcionálisan önálló járóbeteg központok fejlesztése						
		Egészségügyi rehabilitációs fejlesztések támogatása	2009. II. negyedév	2010. IV. negyedév				
		Gyermekek napközbeni ellátását nyújtó intézmények infrastrukturális fejlesztése	2009. II. negyedév	2010. IV. negyedév				
		Gyermekek napközbeni ellátását nyújtó intézmények infrastrukturális fejlesztése az LHH-33 kistérségekben	2009. II. negyedév	2010. IV. negyedév				
3.1.4.	E-közigazgatás fejlesztése	kidolgozás alatt	Helyi önkormányzatok, Kisebbségi önkormányzatok, Önkormányzati társulás, Jogi személyiségű non-profit szervezetek	1				
I. A prioritás bemutatása - 4. prioritás: Integrált városfejlesztési akciók támogatása								
Prioritás rövid tartalma	A prioritás a régió városhálózatának erősítését a városok üzleti és szolgáltatási funkcióinak erősítésével, a leértékelődő városi területek és főképp romák által lakott telepek fenntartható társadalmi, környezeti megújulásának elősegítésével, közösségi és szociális funkciók megjelenésének támogatásával kívánja elérni. Pécs 2010 EKF programhoz kapcsolódó kulturális alapú városfejlesztési és rehabilitációs projektek megvalósításával kívánja erősíteni fejlesztési pólus szerepét.							
Sorszám	Konstrukció neve	Projekt kiválasztás eljárása	Kedvezményezettek köre					
4.1.1.	Városfejlesztési akciók támogatása	kétfordulós kiemelt	városi jogállású önkormányzat; Konzorciumi partnerek: önkormányzati intézmény, központi költségvetési szerv, nonprofit szervezetek, egyházak, önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság, állami gazdálkodó szervezet, kis- és középvállalkozás	5,75		85%	15	
		Konstrukció vagy komponens neve	Kezdő időpont	Záró időpont				
4.1.1A.		Integrált városfejlesztési akciók támogatása	2009. II. negyedév	2010. IV. negyedév				

4.1.1.B		Integrált városfejlesztési akciónak támogatása az LHH-33 kistérségekben	2009. II. negyedév	2010. IV. negyedév				
4.1.1.C		Megyei jogú városok integrált fejlesztése	2009. I. negyedév	2010. IV. negyedév				
4.1.2.	Leromlott városi területek közösségi célú integrált rehabilitációja	kétfordulós	városi jogállású önkormányzat; Konzorciumi partnerek: önkormányzati intézmény, társasház, lakásszövetkezet, központi költségvetési szerv, non-profit szervezetek, egyházak önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság, állami gazdálkodó szervezet, kis- és középvállalkozás	1,4		90%	5	
		Konstrukció vagy komponens neve	Kezdő időpont	Záró időpont				
4.1.2. A		Leromlott városi területek közösségi célú integrált rehabilitációja	2009. II. negyedév	2010. IV. negyedév				
4.1.2. B		Leromlott városi területek közösségi célú integrált rehabilitációja az LHH-33	2009. II. negyedév	2010. IV. negyedév				
4.1.3.	Pécs EKF 2010 program kiemelt projekteinek megvalósítása	kistérségekben	Pécs MJV Konzorcium partnerek: 4.1.2 szerint	2		80%	1	
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2009. I. negyedév	2010. IV. negyedév				

Társadalmi Megújulás Operatív Program

1. prioritás:	A foglalkoztathatóság fejlesztése, a munkaerőpiacra való belépés segítése és ösztönzése
Prioritás rövid tartalma	A foglalkoztathatóság javítása azt jelenti, hogy az emberek tudását, készségeit fejleszteni kell annak érdekében, hogy alkalmassá váljanak a foglalkoztatásra, ösztönözni és segíteni kell az álláskeresést, a munkaerőpiacra való belépést vagy visszatérést. Ez a prioritás azokat a szolgáltatásokat és programokat (aktív foglalkoztatáspolitikai intézkedéseket) támogatja, amelyek célja a munkanélküli és inaktív emberek foglalkoztathatóságának javítása olyan programokon keresztül, amelyek igazodnak: - az egyes munkavállalói csoportok sajátos helyzetéhez, speciális szükségleteihez, az egyéni képességekhez, készségekhez és - helyi munkaerő-piaci sajátosságokhoz és gazdasági lehetőségekhez.
	A prioritás a következő intézkedéseket foglalja magában:
	Komplex munkaerő-piaci programok a munkanélküli és inaktív emberek foglalkoztatásáért (1.1. intézkedés),
	Foglalkoztatást ösztönző normatív támogatások (1.2. intézkedés),
	A foglalkoztatási szolgálat fejlesztése az integrált munkaügyi és szociális rendszer részeként (1.3. intézkedés),

Szociális gazdaság, innovatív és helyi foglalkoztatási kezdeményezések és megállapodások (1.4.intézkedés).								
Az 1.1. intézkedés az ÁFSZ nem állami szervezetek bevonásával megvalósítandó munkaerő-piaci programjait támogatja. Az 1.2. intézkedés a jogszabályban rögzített feltételek alapján nyújtandó, normatív típusú foglalkoztatási támogatásokat foglalja magában. Az 1.3. intézkedés az aktív munkaerő-piaci politikák rendszerével összefüggő intézményfejlesztési elemeket finanszírozza. Az 1.4. intézkedés az innovatív, kísérleti kezdeményezésekhez, a térségi paktumokhoz nyújt támogatást.								
A támogatási konstrukciók összefoglaló adatai (2009-2010)								
Sorszám	Konstrukció neve	Projekt kiválasztás eljárása	Kedvezményezettek köre	Pályázatok, kiemelt pályázatok tervezett kerete (Mrd Ft)		Támogatás mértéke	Támogatandó projektek száma	Támogatás formája
				2009	2010			
1.1.1.	Megváltozott munkaképességű emberek rehabilitációjának és foglalkoztatásának segítése	Kiemelt projekt	MPA kezelője, regionális munkaügyi központok		21,7	100%	1	Vissza nem térítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2010. március	2015. február				
1.1.2.	Decentralizált programok hátrányos helyzetűek foglalkoztatásáért	Kiemelt projekt	MPA kezelője, regionális munkaügyi központok	27		100%	1	Vissza nem térítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			A 2007-2008. évi akcióterv keretében megvalósuló projekt bevonási időszakának lezárulását követően indítható 2009-ben	A projektmegvalósítás kezdetétől számított 24. hónap				
1.1.3.	„Út a munka világába” - Rendszeres szociális segélyben részesülők munkaerő-piaci integrációja	Kiemelt projekt	MPA kezelője, regionális munkaügyi központok	7,5		100%	1	Vissza nem térítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2009. május	2011. április				
1.2.1.	Hátrányos helyzetűek foglalkoztatását ösztönző járulékkedvezmények	Kiemelt projekt	MPA kezelője	23,5		100%	1	Vissza nem térítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2009. január 1.	2013. december				
1.4.1.	Alternatív munkaerő-piaci programok támogatása	Egyfordulós pályázat	Civil szervezetek	1			25-35	Vissza nem térítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2009. szeptember	2009.				

				november				
1.4.3.	Innovatív, kísérleti foglalkoztatási programok támogatása	Kétfordulós pályázat	Foglalkoztatási célú non-profit szervezetek	3,2		100%	15-30	Vissza nem térítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2009. szeptember	2009. november				
1.4.4.	Helyi és határmenti foglalkoztatási együttműködések és megállapodások	Egyfordulós pályázat	Helyi/térségi munkaerő-piac szereplőinek konzorciuma	1		90%	30-50	Vissza nem térítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2010. február	2010. április				
2. prioritás:	Az alkalmazkodóképesség javítása							
Prioritás rövid tartalma	A gazdaság és a munkaerő-piaci változása folyamatos alkalmazkodást kíván meg a munkavállalóktól és a vállalkozásoktól egyaránt. A változásokhoz való alkalmazkodás elősegítésének és a szerkezetváltási folyamatok kezelésének legfontosabb eszköze a képzés. Az alkalmazkodóképességet tágran értelmezve emellett azokat a programokat is támogatni fogjuk, amelyek a különböző szervezeteknek (köztük a civil szervezeteknek) és intézményrendszereknek a változásokhoz való igazodását, a gazdasági-társadalmi kihívásoknak való megfelelését szolgálják. A képzéseknek külön figyelmet kell fordítaniuk a munkaerő-piaci kompetenciák megerősítésére, köztük a digitális írástudás. A prioritás a következő intézkedéseket foglalja magában: fejlesztésére. A képzéshez való hozzáférés segítése (2.1. intézkedés), A képzés és a pályorientáció intézményrendszerének fejlesztése (2.2. intézkedés), A gazdasági szerkezetváltás előrejelzése és kezelése (2.3. intézkedés), Rugalmasság és biztonság (2.4. intézkedés), A partnerség erősítése a munkaerő-piaci szereplői között (2.5. intézkedés), Civil szervezetek kapacitásainak megerősítése, a szolgáltatói szerephez való alkalmazkodásuk segítése (2.6. intézkedés), Átlátható munkaerő-piaci (2.7. intézkedés).							
A támogatási konstrukciók összefoglaló adatai (2009-2010) (nem teljes körűen)								
Sorszám	Konstrukció neve	Projekt kiválasztás eljárása	Kedvezményezettek köre	Pályázatok, kiemelt pályázatok tervezett kerete (Mrd Ft)		Támogatás mértéke	Támogatandó projektek száma	Támogatás formája
				2009	2010	100%	1	Vissza nem térítendő támogatás
2.1.1.	Lépj egyet elre!	Kiemelt projekt	FSZH, RMK-k	13,8				
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2009. I. félév	2011. I. félév				
2.1.3.	Munkahelyi képzések támogatása	Normatív jellegű egyfordulós pályázat	a) Mikro- és kisvállalkozások, b) Közepes vállalkozások c, Pólus akkreditációval rendelkező vállalkozások	3,5	3,7	75-90%	450-500	Vissza nem térítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2009. márciustól	A keret kimerüléséig				

2.2.1.	A szakképzés és a felnőttképzés minőségének és tartalmának fejlesztése	Kiemelt projekt	NSZFI		4,2	100%	1	Vissza nem térítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2010. szeptember	2012. augusztus				
	A pályaeorientáció rendszerének tartalmi és módszertani fejlesztése	Kiemelt projekt	FSZH		2,8	100%	1	Vissza nem térítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2010. október	2012. november				
2.4.2.	Hátrányos helyzetűeket foglalkoztató szervezetek fejlesztése	a) Normatív jellegű egyfordulós pályázat b, egyfordulós pályázat	a) Védett szervezetek b, Hátrányos helyzetűeket foglalkoztató szervezetek és velük együttműködő civil szervezetek	1,8		100%	70-90	Vissza nem térítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2009. április	2009. június				
	Atipikus foglalkoztatási formák támogatása			4,2		100%	a) 25-50 b) 60-80 c) 1	Vissza nem térítendő támogatás
		a) pályázat	a) vállalkozások és velük együttműködő civil szervezetek	2009. július	2009. szeptember			
		b, közvetett támogatás	b, szociális szövetkezetek	2009. szeptember	A keret kimerüléséig, de legkésőbb b 2010. december			
		c, kiemelt projekt	c, FSZH, RKK-k	2009. I. félév	2011. I. félév			
	Munkaerő-piaci szolgáltatást nyújtó civil szervezetek megerősítése	Közvetett támogatás	Munkaerő-piaci szolgáltatást nyújtó civil szervezetek	1,6		100%	120	Vissza nem térítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2009. június	2009. december				
5. prioritás	A társadalmi befogadás, részvétel erősítése							
Prioritás rövid tartalma	A prioritás intézkedéseinek céljai, hogy segítsék a társadalom hátrányos helyzetű tagjainak társadalmi és munkaerő-piaci integrációját; mindezek érdekében javítsák a szociális ágazat stratégiai tervezési, és döntés-megalapozást							
	lehetőséget teremtsenek a leghátrányosabb helyzetű térségek komplex felzárkóztatását megalapozó programok indítására;							
	mérsékeljék a szegénységet, különösen a gyermekek körében, hozzájáruljanak a társadalmi hátrányok újratermelődésének és „átörökítésének” megelőzéséhez;							
	segítsék a társadalom hátrányos helyzetű tagjainak társadalmi és munkaerő-piaci integrációját;							

mindezek érdekében javítsák a szociális ágazat stratégiai tervezési, és döntés-megalapozást szolgáló feltételeit mind országos, mind területi szinteken; növeljék a szolgáltatások átláthatóságát, minőségét, megvalósítsák a rendszerszerű működés és a modernizáció feltételeit, enyhítsék a szolgáltatásokhoz való hozzáférés nehézségeit, és mérsékeljék a szociális ágazat információs hátrányait, és járuljanak hozzá az ellátottak jogainak és érdekeinek védelméhez;								
a szolgáltatások és a bennük dolgozó szakemberek képessé válnak arra, hogy az alapfeladatokon túli innovatív programokba, projektekbe is bekapcsolódjanak;								
fejlesszék a komplex és elemi rehabilitációt valamint az egyenlő esélyű hozzáférés (egyetemes tervezés) módszertanának megfelelő, a fizikai és info-kommunikációs akadálymentesítést szolgáló szakmai tudásháttér és szolgáltatások;								
támogassák az önszerveződést, a civil társadalmat a bizalom, az együttműködés, a társadalmi részvétel és a szolidaritás erősödése, az önkéntesség elterjesztése, az előítéletek csökkentése érdekében, és azért, hogy a közösségek tagjai és szervezett csoportjai részt és felelősséget vállaljanak a közösség fejlesztésében és (ön)kormányozásában.								
erősítsék a társadalmi kohéziót bűnmegelőzési és helyi kezdeményezésekkel, illetve bűnmegelőzési és reintegrációs programok módszertani megalapozásával.								
A prioritás intézkedései a következők:								
A kiemelt leghátrányosabb helyzetű térségek, valamint a településen belüli szegregáció csökkentését célzó komplex fejlesztések támogatása (5.1. intézkedés) /SZMM/								
Beruházás a jövőnkbe: gyermek és ifjúsági programok (5.2. intézkedés) /SZMM/								
A halmozottan hátrányos helyzetű csoportok szociális ellátórendszerhez és szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek javítása munkaerő-piaci integrációjuk előmozdítása érdekében (5.3. intézkedés) /SZMM/								
A szociális ellátórendszer fejlesztése, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása (5.4. intézkedés) /SZMM/								
Helyi közösségek és a civil társadalom fejlesztése: aktív állampolgári magatartás ösztönzése, társadalmi szolidaritás erősítése (5.5. intézkedés) /SZMM/								
Társadalmi kohézió erősítése bűnmegelőzési és reintegrációs programokkal. (5.6. intézkedés) /IRM/								
Akciótervbe javasolt támogatási konstrukciók								
Sorszám	Konstrukció neve	Projekt kiválasztás eljárása	Kedvezményezettek köre	Pályázatok, kiemelt pályázatok tervezett kerete (Mrd Ft)		Támogatás mértéke	Támogatandó projektek száma	Támogatás formája
				2009	2010			
5.1.1.	LHH kistérségek projektjei	Egyfordulós pályázat / „kistérségi programban meghatározott projekt”	Helyi, helyi kisebbségi önkormányzati költségvetési szerv és intézményei Központi költségvetési szerv és intézményei; Önkormányzati fejlesztési társulás és intézményei; Többcélú kistérségi társulás és intézményei Egyházak, non-profit szervezetek: egyesületek, alapítványok és az általunk fenntartott intézmények, Helyi önkormányzat által alapított közalapítványok egyéb jogi személyiségű nonprofit szervezetek 2007. július 1-jét követően átalakulással létrejött nonprofit gazdasági társaságok és intézményei	15,2	15,2	100%	Projektgyűjtést követően határozható meg	Visszanem térítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			UMFP / LHH eljárásrend szerint					

5.1.3.	Közösségi felzárkóztatás a mélyszegénységben élők integrációjáért	Egyfordulós/ kétfordulós pályázat	1.) A humánfejlesztésekben és programozásban gyakorlattal és vidéki hálózattal rendelkező vagy azokkal partnerkapcsolatban álló nonprofit szervezetek és költségvetési szervezetek, ill. ezen szervezetek konzorciumai 2, A humánfejlesztésekben és/vagy közösségi programozásban gyakorlattal rendelkezzen vagy azokkal partnerkapcsolatban álló, az LHH kistérségekben működő vagy/és szolgáltatást végző nonprofit szervezetek, költségvetési szervezetek, önkormányzati és kistérségi társulások, ill. ezen szervezetek konzorciumai	3,066			1., 1 2., 10-30	Vissza nem térítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2009. II. negyedév	2013.II. negyedév				
5.2.1.	Gyerekesély program országos kiterjesztésének szakmai módszertani megalapozása és a program kísérése	Kiemelt	SZMI és MTA KTI GYEP		0,416	100%	1	Vissza nem térítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2010. IV. negyedév	2012. IV. negyedév				
5.2.2.	A korai beavatkozást középpontba helyező Biztos kezdet programok elterjesztése országos szinten, kiemelt figyelemmel a leghátrányosabb helyzetű térségekre	Egyfordulós	Helyi önkormányzatok, önkormányzati társulások. Közoktatási és gyerekjóléti intézmények. Civil és egyházi szervezetek.		3,5	100%	75	Vissza nem térítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2010. IV. negyedév	2012. IV. negyedév				
5.2.3.	Integrált helyi programok a gyermekszegénység csökkentésére	Egyfordulós pályázat / „kistérségi programban meghatározott projekt”	Többcélú kistérségi társulások, önkormányzatok társulása, civil és egyházi szervezetek, illetve konzorciumaik	2,5	2,5	100%	10	Vissza nem térítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2009. III. negyedév, 2010. III. negyedév	2012.IV. negyedév, 2013. IV.				

				negyedév				
5.2.5.	Gyermekek és fiatalok társadalmi integrációját segítő programok	Egyfordulós	A gyerekekkel, fiatalokkal, drogmegelőzéssel foglalkozó, az ilyen programokban tapasztalatot szervezett szervezetek. (Helyi önkormányzatok, önkormányzati szervezetek, többcélú önkormányzati társulások, civil szervezetek (egyesületek, alapítványok), egyházak, valamint állami drogmegelőzési, egészségügyi, oktatási, kulturális, esélyegyenlőségi, ifjúsági, képzési szervezetek, intézmények)	a) komponens: 1, b) komponens: 1,5		100%	a) 12-50 b) 18-75	Vissza nem térítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2010. III. negyedév	2012. IV. negyedév				
5.3.1.	„Első lépés” – alacsony foglalkoztatási eséllyel rendelkezők képessé tevő és önálló életvitelt segítő programjai	Egyfordulós	Szociális és gyermekjóléti/gyermekek védelmi feladatot ellátó önkormányzati, egyházi vagy civil fenntartású szervezetek, önkormányzatok, önkormányzati társulások és ezek konzorciumai	B. komponens 1,4	A komponens 4,6	100%	A komponens 150 B. komponens 30	Vissza nem térítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2010. II. negyedév, 2009. III. negyedév	2012, 2011				
5.3.2.	A hajléktalan emberek társadalmi és munkaerőpiaci integrációjának szakmai és módszertani megalapozása	Kiemelt	Hajléktalanokért Közalapítvány konzorciumban az Összefogás a Budapest Hajléktalanokért Közalapítvánnyal		0,326	100%	1	Vissza nem térítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2010. IV. negyedév	2013				
5.3.4.	A nők elleni erőszak áldozatait segítő szolgáltatások fejlesztése	Kiemelt	Kijelölt módszertani intézmény	0,5		100%	1	Vissza nem térítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2009. III. negyedév					
5.3.5.	Kísérleti program az adósságcsapda megelőzése érdekében	Egyfordulós	Non-profit szervezetek és konzorciumaik	0,5		100%	4	Vissza nem térítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				

			2009. III. né	2010. IV. né				
5.4.1.	Szociális szolgáltatások modernizációja, központi stratégiai tervezési kapacitások megerősítése, szociálpolitikai döntések megalapozása	Kiemelt	SZMI – FSZH		1,619	100%	1	Vissza nem térítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2010. IV. negyedév	2012				
5.4.2.	Központi szociális információs fejlesztések	Kiemelt	SZMI – FSZH		1,069	100%	1	Vissza nem térítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2010. IV. negyedév					
5.4.4.	Szociális képzések fejlesztése, szakemberek képzése, továbbképzése/készségfejlesztése valamint a helyi fejlesztési kapacitások megerősítése	Egyfordulós	Önkormányzatok, szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatásokat nyújtó szervezetek, szociális képzőintézmények, és ezen intézmények konzorciumai		1,8	100%	18-90	Vissza nem térítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2009. II. negyedév	2011				
5.4.5.b	A fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés szakmai háttérének fejlesztése	Kiemelt	FSZK		0,075	100%	1	Vissza nem térítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2010. I. negyedév					
5.4.6.	A fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés szakmai tudásának elterjesztése és hozzáférhető szolgáltatások fejlesztése	Egyfordulós	Központi közigazgatási szervezet, helyi önkormányzatok és társulásaik, illetve az általuk fenntartott intézmények, továbbá felsőoktatási intézmények, oktatási intézmények, valamint nonprofit szervezetek, amelyek akkreditált felnőttképzési illetve szakképzési intézmények.	1,2		90-100%	30-40	Vissza nem térítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2010. IV. negyedév	2013				

5.4.7.	Elemi rehabilitációs szolgáltatások fejlesztése)	Egyfordulós	Elemi rehabilitációs szolgáltatás nyújtásában gyakorlati tapasztalattal rendelkező (állami, önkormányzati, egyházi, nonprofit szervezetek)		1,5	100%	9	Vissza nem térítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2010. II. negyedév					
5.4.8.	A komplex rehabilitáció szakmai hátterének megerősítése	Kiemelt	ORSZI		3,433	100%	1	Vissza nem térítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2010. IV. negyedév					
5.4.9.	Modellprogram az alapszolgáltatások funkcionális összekapcsolására	Kiemelt/egyfordulós	3 (10, ill. 30 ezer fős kistérségben vagy mikrotérségben működő) önkormányzati társulás	2,69		100%	3	Vissza nem térítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2009. IV. negyedév, /2010 I. negyedév					
5.5.1.	Közösségi kezdeményezések és önkéntes programok támogatása	közvetett	NCA tv. értelmező rendelkezései (14.§b) között definiált civil szervezetek, KSH besorolás szerint.		1,1	100%	200	Vissza nem térítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2010. III. negyedév	2011				
5.5.2.	Önkéntesség elterjesztése	Egyfordulós	Önkéntes program működtetésében már tapasztalattal rendelkező az NCA tv. értelmező rendelkezései (14.§b) között definiált civil szervezetek, KSH besorolás szerint.		0,653	100%	70	Vissza nem térítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2010. II. negyedév	2012				
5.5.4.	Antidiszkriminációs műsorok, kampányok támogatása	Egyfordulós	Civil szervezetek, felsőoktatási intézmények		0,786	100%	15-20	Vissza nem térítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2010. II. negyedév	2013				

5.5.6.	A fogyasztóvédelem társadalmosítása tudatos fogyasztói magatartás kialakításával	Egyfordulós	A fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. tv. 2. § h) pontja szerinti fogyasztói érdekek képviselőit ellátó társadalmi szervezetek, illetve ezek szövetségei pályázhatnak. (Egyéb egyesületek KSH 529.)		1	100%	20	Vissza nem térítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2010. III. negyedév	2012				
5.6.1.	A társadalmi kohézió erősítése bűnmegelőzési és helyi kezdeményezésekkel – az erkölcsi veszélyzónába került gyermek és fiatalok segítése)	Egyfordulós	javítóintézetek és Igazságügyi Hivatalok, rendőrség, civil szervezetek, szociális, oktatási, egészségügyi intézmények, alapítványok, önkormányzatok, kisebbségi önkormányzatok, egyházak.	0,4		100%	20-40	Vissza nem térítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2009. II. félév	2014. I. félév				
5.6.2.	A társadalmi kohéziót erősítő bűnmegelőzési és reintegrációs programok módszertani megalapozása	Kiemelt	Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium	2		100%	1	Vissza nem térítendő támogatás
			2009. II. negyedév	2014. I. félév				
Társadalmi infrastruktúra operatív program								
3. prioritás:	A munkaerő-piaci részvételt és a társadalmi befogadást támogató infrastruktúra fejlesztése (nem teljeskörűen)							
Prioritás rövid tartalma	A prioritás célja a munkaerő-piaci és a társadalmi integrációt segítő szolgáltatások fejlesztése, infrastrukturális feltételeinek a megteremtése/javítása:							
	a prioritás keretében egyfelől a szak- és felnőttképzés, valamint az aktív álláskeresést és a munkavállalást segítő és támogató szolgáltatások infrastruktúrájának fejlesztésére kerül sor;							
	másfelől fejlesztésre kerülnek azok a szolgáltatások, amelyek közvetlen szinten hozzájárulnak a munkaerő-piaci részvétel elősegítéséhez, de elsődleges céljuk a szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférésben és a szolgáltatások minőségében tapasztalható területi különbségek csökkentése, a társadalmi kirekesztődéssel fenyegetett társadalmi csoportok hozzáféréseinek javítása.							
3. 1. Intézkedés: A szakképzés és felnőttképzés infrastruktúrájának fejlesztése								
3. 2. Intézkedés: Akadálymentesítés								
Sorszám	Konstrukció neve	Projekt kiválasztás eljárása	Kedvezményezettek köre	Pályázatok, kiemelt pályázatok tervezett kerete (Mrd Ft)		Támogatás mértéke	Támogatandó projektek száma	Támogatás formája
				2009	2010			
3.3.1.a	A közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése	Egyfordulós	Központi költségvetési szervek, illetve felügyeletük alatt álló költségvetési szervek, és azok önálló jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egységei	2,05		100%	67-137	Vissza nem térítendő támogatás

			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2009. II. negyedév	2011				
3.3.1.b	Jelnyelvi tolmács- szolgálatok fejlesztése	Kiemelt	Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közalapítvány (FSZK)	0,54		100%	1	Vissza nem terítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2009. III. negyedév	2010				
3.3.1.c	Elemi rehabilitáció infrastrukturális feltételeinek kialakítása	Egyfordulós	Elemi rehabilitációs szolgáltatás nyújtó szervezetek (nonprofit szervezetek)		3	100%	9 (megyei és regionális szolgáltató helyekkel)	Vissza nem terítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2010. II. negyedév	2012. IV. negyedév				
3. 4 . Intézkedés: Bentlakásos intézmények modernizációja								
Sorszám	Konstrukció neve	Projekt kiválasztás eljárása	Kedvezményezettek köre	Pályázatok, kiemelt pályázatok tervezett kerete (Mrd Ft)		Támogató mértéke	Támogatandó projektek száma	Támogatás formája
				2009	2010			
3.4.1.	Bentlakásos intézmények kiváltása	Egyfordulós	Bentlakásos intézmények önkormányzati, állami, egyházi, nonprofit fenntartói, bentlakásos intézmények	3, 175		94%	4-32	Vissza nem terítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2009. III. negyedév	2009. III. negyedév				
3.4.2.	Bentlakásos intézmények korszerűsítése	Egyfordulós	Bentlakásos intézmények önkormányzati, állami, egyházi, nonprofit fenntartói, bentlakásos intézmények	3,484		94%	31	Vissza nem terítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			2009. III. negyedév	2011. IV. negyedév				
3. 5 . Intézkedés: integrált térségi szolgáltató központok a leghátrányosabb helyzetű kistérségekben								
3.5.1.	LHH konstrukció	egyfordulós pályázat /„kistérségi programban meghatározott projekt”	Helyi önkormányzatok és társulásaik	2,5		100%	A projektgyűjtés követően lehet meghatározni	Vissza nem terítendő támogatás
			Kezdő időpont	Záró időpont				
			LHH eljárásrend szerint					

Szerk.: [Benyes Rita](#) Dél-Dunántúli Regionális Forrásközpont

Aktuális képzési felhívások

Képzési aktualitások:

A SzocioNet DDRMHSZK, regionális szociális módszertani intézmény 2009. évben 22 akkreditált szakmai továbbképzést ajánl a régió szakemberei és szolgáltatói számára.

Eddigi eredményeink:

- ✓ Ezideig a 100 főt meghaladó nagyságrendű jelentkezés, ill. érdeklődés érkezett hozzánk a képzésekkel kapcsolatban.
- ✓ A Szociális Szakemberek Kávéháza c. szakmai műhely már 2009 januárjától, 26 fő (állandó) résztvevővel, 2 alkalommal került megszervezésre.
- ✓ 2009 áprilisában indul a Szociális munka fogyatékossgal élőkkel c. tanfolyamunk Pécsen.

A továbbiakban szeretnénk felhívni a figyelmüket elsősorban azokra a képzéseinkre és azok várható helyszíneire, melyek terveink szerint a legkorábbi időpontban (2009 tavasz) indulnak a közeljövőben, amennyiben a még szükséges, hiányzó létszámú jelentkezés beérkezik.

Figyelem! A megfelelő számú érdeklődő esetén az alábbi képzéseket azonnal indítanánk, így ezekre különösen szeretnénk felhívni figyelmüket. (A várható helyszínek az eddigi jelentkezők által ideálisként megjelölt igények alapján kerültek meghatározásra, de természetesen a képzések végleges helyszínei a jelentkezőkkel egyeztetve kerülnek kijelölésre.)

Várjuk intézmények jelentkezését is. Igényeik szerint – megfelelő számú résztvevő esetén - kihelyezett képzések szervezését is vállaljuk.

Képzés címe	Várható helyszín
Demens ellátottak a tartós bentlakást nyújtó szociális intézményekben, tanfolyam	Somogy megye: Berzence / Kaposvár
Pszichiátriai és szenvedélybetegek testi - lelki segítése professzionális módon, tanfolyam	Somogy megye: Berzence / Kaposvár
Szociális alapszolgáltatásban és szakosított ellátásban dolgozók alapozó felkészítése a fogyatékossgal élők gondozására, tanfolyam	Pécs
Hálózatépítés a szociális szférában, tanfolyam	Pécs
Szociális informatika és adminisztráció, tanfolyam	Szekszárd
Kommunikációs tréning, szakmai személyiségfejlesztés	Pécs
Szervezeti hatékonyságfejlesztés, szakmai műhely	Pécs / Kaposvár / Szekszárd
„Financial Education” Pénzügyi képzés szociális szakembereknek a lakossági eladósodás megelőzése és kezelése érdekében, szakmai műhely	Pécs
Szükségletalapú szolgáltatás-tervezés módszertana és gyakorlata, szakmai konferencia	Pécs

A szervezet valamennyi képzéséről részletesebben a mellékelt tájékoztató anyagunkban, valamint a www.ddrfk.hu és www.cssk.hu weboldalakon tájékozódhat